

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

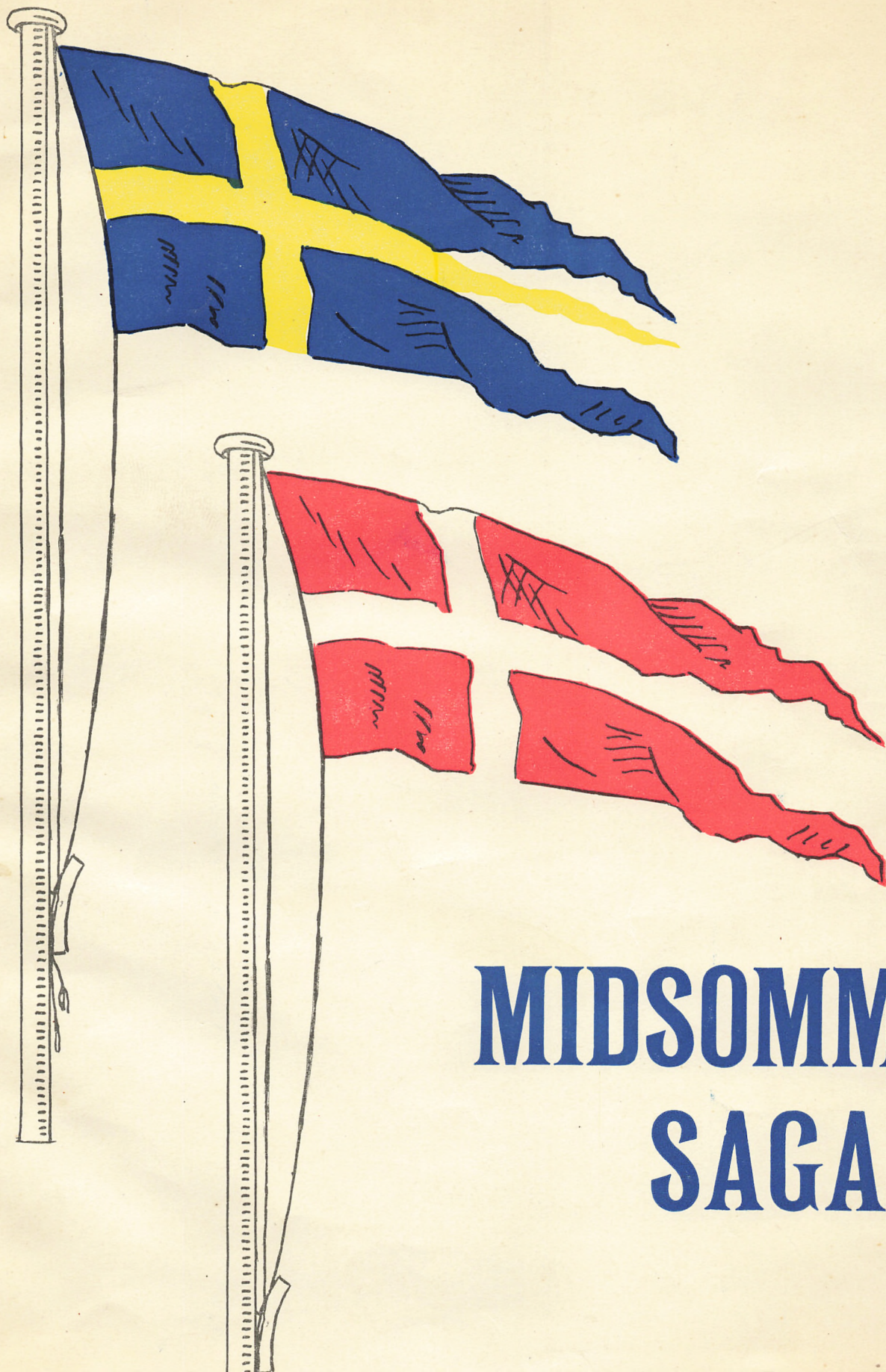
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

N. Granild

Midsommersaga

Richard Falsterbo

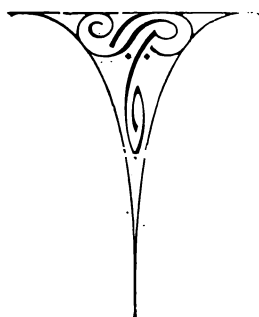
MIDSOMMER- SAGA

RICHARD FALSTERBO

MIDSOMMERSAGA

GENNEM EN SLÆGTSROMANS ØRKEN

MED GANSKE FAA OASER

BOGFORLAGET „KONGSVANG“
KONGSVANG - MCMXXXIX - AARHUS

FØRSTE DEL:

Kapitel I.

„Den blaa og hvide Due“ holder Midsommerbryllup

Det er langt fra Verdens mærkeligste Foretagende, der begyndte den 20. April 1939. Det er blot en Bog, der skal skrives, og selv om vi undervejs oplever mange Mærkværdigheder, saa er der maaske nogle enkelte, der ikke keder sig alt for forskrækkeligt i Selskab med denne Bog. Rædsomme Ørkener skal der nok blive, men vi haaber ogsaa Oaser.

Endnu medens dette første Blad skrives, har Bogen selvfølgelig ingen Titel, intet Navn, men hvis jeg kan faa Bogen færdig til Midsommer 1939, saa skal den hedde noget med *Midsommer*, hvor de mest fortryllende Drømme drømmes. En Midsommer sad jeg i et af mit Livs lykkeligste Øjeblikke en Aftenstund hos min Morbroder *Ludvig Severus Granlunds Enke* og lyttede til Tante *Berta f. Rylanders* smukke Røst, da hun fortalte om, hvor uendelig trist det var, at jeg ikke var kommet bare for et Aar siden, da min Morbroder levede, ja, bare for $\frac{1}{2}$ Aar siden, saa han kunde have set mig: hans *Søster Jenny's Søn*, og jeg set ham, den gamle Garver i *Herrljunga* paa Ljungastrand i Vester Gøtland. Jeg undskyldte mig saa stærkt, som det var muligt for noget Menneske, da jeg ikke havde haft Anelse om Morbroders Eksistens over-

hovedet, men just fornylig og kun ved den sælsomste Oplevelse var naaet til Vished for, at her i *Herrljunga* paa Ljungastrand havde Mors Broder levet fra jeg blev

født 6. Februar 1887, og til *han* døde 6. Januar 1935. Nu var jeg kommet for sent, men tids nok til i dette mærkelige bevægede Øjeblik gik Døren op, og i Døraabningen stod en Aabenbaring af Morbroders næst- yngste Datter, som jeg aldrig havde set og intet vidste om, uden at hun var født 25. April 1914 og var Sygeplejerske. Jeg var ikke en Gang klar over hendes Navn. Hun stod der i sin blaa Sygeplejerskedragt med hvid Besætning, og inspireret af det smukke Syn og af en af de smukkeste Stemmer, som har udtalt mit Navn, idet hun sagde: „Er det Niels?“ Jeg svarede: „Nej, se dog den blaa og hvide Due.“ Paa klingende svensk gentog hun: „Ja, den blaa og hvide Due“, og saa jublede *Gullan Henriette Viktoria Granlund*, som det gladeste unge lyk-

„Den blaa og hvide Due“ *Gullan Granlund*, som stod *Midsommerbrud* den 24. Juni 1939 i *Herrljunga Kirke* i *Vester Gøtland* i Sverige.

keligste Menneskebarn. Der blev Midsommerfest i Sind og Hjerter, en ubeskrivelig Lykke over dette uventede Møde mellem ukendte Slægtninge.

Nu 4 Aar efter den første Midsommer skriver „den blaa og hvide Due“ et Brev:

Herrljunga, ¹²/₄ 1939.

Kære Niels!

Hvor er det alt for længe siden, vi hørte fra hinanden, men saa tænker vi saa meget tiere paa vor Fætter Niels og paa den glade Sommer for 4 Aar siden, da vi fik en ny Fætter, en Slægtning paa vor kære Faders Side.

Tænk, Niels! at det er tre Aar — tre hele Aar — siden „den blaa og hvide Due“ fik Lov at læse og fryde sig over det interessante Manuskript, du havde til en Slægtshistorie. Naar jeg i denne Aftenstund skriver til dig, Niels, er det fordi, jeg har en Bøn til dig:

Siden jeg traf dig, Niels, har mit højeste Ønske været, at du, hvis jeg nogensinde skulde have Bryllup, skulde vie mig, saa vidste jeg, at det vilde blive min største Dag i Livet.

Som du maaske ved, saa har jeg været forlovet i to Aar. Min Forlovede er et vidunderligt godt Menneske, rolig og mandig. Han er Toldtjenestemand ved Toldvæsenet i Gøteborg. Nu har vi bestemt at holde Bryllup den 24. Juni 1939 — altsaa selve Midsommerdagen. Vielsen skal finde Sted i Herrljunga Kirke, og vi skal have Festen hjemme paa Ljungastrand.

Men kære Niels dog, skal du til Gotland i Aar? Du kan ikke tænke dig, hvor jeg er spændt paa, om nu din Rejse kan tænkes at falde ind netop sammen med min store Dag. Min Glæde er næsten grænseløs stor, hvis det kunde blive dig, der kom og viede mig i Kirken, bare fordi du er Fætter Niels, som vi alle holder saa usigeligt meget af. Det tomme Rum efter Fader skulde ikke blive saa forfærdelig svært, hvis det nu blev en Slægtning paa Faders Side, der kom til os.

Kære Niels, prøv at faa det ordnet saaledes, at „den blaa og hvide Due“ faar sin Drøm opfyldt, at Fætter Niels forretter Vielseshandlingen paa mit Livs store Dag, naar jeg af Gud faar min elskede *Arne* — og faar Guds Velsignelse til vort Ægteskab. Saa vil den Dag faa et endnu lysere Skær af de dejligste Minder om, at Niels blev vor Præst.

Sig mig det nu, skriv det hastigt, om du kan meddele os din Beslutning. Vi har to Helligdage den 24. og 25. Juni. Det bliver maaske den sidste Gang, du kommer til Ljungastrand, for desværre maa vi nu sælge Hjemmet, naar jeg skal forlade min elskede Moder. Min Sygeplejegerning forlader jeg ikke før 1. Juni. Vi har ellers holdt Paaske i Oskarstrøm. Ingeborg har faaet sig en lille Datter, og Jonna er Verdens dejligste

Unge. Alle vi Søkende sender dig vor Hilsen, idet vi haaber paa at faa dig at se denne Sommer.

Hils hele din Familie, men allermest hilses du fra „den blaa og hvide Due“.

Mor og min Forlovede hilser dig kærligst. Skriv snart og tusind Tak for „Kirkebladet“. Det er saa dejligt at læse det Blad, og deraf især det du selv skriver.

Din hengivne *Gullan*.

* * *

Viby Præstegaard, ¹⁵/₄ 1939.

Kære Gullan!

Jeg blev altsaa saa lykkelig for din store Dag, at jeg kommer, som du ønsker det. Derfor skyndte jeg mig at telegrafere, og nu følger hermed min skriftlige Bekræftelse, at jeg kommer til Herrljunga denne Midsommer igen akkurat som for 4 Aar siden, men denne Gang til Bryllup — ja, til „den blaa og hvide Due's“ Bryllup.

Den skønne første Midsommer — midt i min Mors Slægt, hvor jeg mødte saa megen hjertelig Modtagelse — det glemmer jeg aldrig. Naar det bliver Midsommer hvert Aar Resten af mit Liv, saa er mine Tanker i Sverige. Jeg blev fortryllet den Midsommer, og faktisk længes jeg hver Midsommer efter at opleve den samme Fortryllelse. Nu bliver det altsaa Midsommerbryllup. „*Duen*“ og *Arne* holder Bryllup paa selve Midsommerdagen, og jeg maa faa Lov at være med at synge i Kirken og sige de skønne Ord: „I Lyst og Nød vil Gullan og Arne elske hverandre.“ Det bliver herligt at se og høre og være med til.

Derfor takker jeg mange Gange for Indbydelsen og vil lægge alt til Rette for at komme og ogsaa berede mig paa at vie jer to efter det smukke svenske Vielsesritual.

Hvor er det godt, at *Moder Berta* er rask, og at alle er glade. Det tegner jo til, at det bliver en smuk Fest, naar vi nu bare maa faa godt Vejr, og Gud vil bevare os i de kommende Dage, og da særlig jer to, som skal have jeres store, lykkelige Dag. Lad os hver Aften søge ind under Guds Naades Vinger og gemme os der, til han vil unde os at træde frem med glade og frimodige Hjerter for at faa af hans Velsignelses Fylde.

Modtag ogsaa her fra Præstegaarden en meget glad og kærlig Hilsen fra os alle, som dit Brev i Dag har beredt en stor Glæde paa dine Vegne,

særlig din Fætter

Niels.

Den første Ørken

Hvis man nu *skal* skrive et Kapitel af en splinterny Bog hver Dag, saa kan Inspirationen ikke være lige stor hele Tiden. Og jeg *skal* skrive, fordi jeg den 20. April 1939 var i Ning og Hasle Herredes Skifteret i Aarhus, hvor det blev bestemt, at „Kirkebladet“, som lige blev nævnet i forrige Kapitel, skulde midlertidig holde *Kongsvang Bogtrykkeri* i Gang, indtil der kom en ny Ejermand, idet Chefen, Bogtrykker *A. O. Poulsen* var afgaaet ved Døden den 19. Marts 1939.

Man forestillede sig, at det vilde faa nogen Betydning, at dette Trykkeri ikke standsede sin Virksomhed og lukkede sine Døre. Derfor var man kommet paa den Tanke, at „Kirkebladet“s Redaktør i Forbindelse med det kyndige og dygtige Trykkeripersonale skulde træde til fra 21. April 1939 og indtil videre holde Virksomheden i Gang. Da det p. G. af det bratte Dødsfald var blevet smaat med Arbejde baade til Sætter og Trykker, var der ikke andet for, end at skaffe Arbejde fra Dag til Dag, f. Eks. ved at skrive en Bog med et Kapitel hver Dag. Der er intet forud planlagt om noget som helst. Det sker efterhaanden som Dagene gaar, og vi skal vandre gennem Ørkenen og se at faa noget skrevet, sat op i Bly og trykt paa Maskinen, som det nu kan gaa. Altsaa ikke nogen helt almindelig Bog, og Anledning til at bede om ubegrænset Overbærenhed.

Medens 2. Kapitel skrives, er Sætteren i Gang med første Kapitel, og Kliché-Fabriken i Gang med det første Billede. Det første Kapitel handlede om Inspirationen, der fulgte med at studere Genealogi. Det er hændt 2 Gange før, at jeg har hentet særlig Inspiration gennem Slægtsstudier, og det er ikke gaet saa godt nogen af Gangene. Den første Gang, dette Emne optog mig, og jeg havde overhovedet aldrig skænket det nogen Tanke, var i Foraaret

1934, da der var kommet Bud om, at vi skulde med til *Sølvbryllup* den 28. Maj 1934 hos min Hustrus ældste Søster, hvis Mand er Gaardejer paa Nordfyn.

Da der var kommet et Brev med Indbydelsen, og det var sikkert ikke skrevet i samme lyriske Stil, som „den blaa og hvide Dues“ Brev, saa begyndte man at berede sig til Fest og tænkte paa Festgave i Anledning af Sølvbrylluppet. Pludselig blev alle andre Planer med at forære Sølvtøj m. v. fejlet til Side, og frem for det indre Blik stod Synet af en *Stamtavle*, hvor alle tænkelige og utænkelige Sølvbryllupsgæster af Familien var optegnede med Navn og Fødested m. v., saa man kunde se, hvordan man var i Familie med hverandre. Det skulde være en Sølvbryllupsgave at lade udarbejde en *Stamtavle*, som skulde udkomme paa Festdagen. Der blev i Hast samlet over 200 Navne med tilhørende Data, og mit første famlende genealogiske Arbejde saa Dagens Lys, mest til stor Fryd

„Kongsvang Bogtrykkeri,“ blev først bekendt fra Aaret 1922, da den første Bog udgik fra et Trykkeri med dette Navn. Grundlæggeren er afbilledet her:

Bogtrykker A. O. Poulsen, f. i Odense 14. Sep. 1885, † i Viby Jylland 19. Marts 1939.

for mig selv, for der var vel næppe nogen, der brød sig et Døjt om „Stamtavle“. Det var en Fiasko paa alle Leder og Kanter, fordi Stamtavlens Upopularitet voksede fra Dag til Dag. Da jeg senere undersøgte Grunden, saa var det, saavidt jeg kunde trænge til Bunds i Sagen, en *Angst* for en Afsløring af, at der i enhver Familie forekommer „uden for Ægteskab fødte Børn“, og det synes man, at der endelig ikke maa trykkes noget som helst om.

Her rejste der sig et helt Problem for mig — ogsaa for første Gang — i hele sin Vælde, og det var ikke nemt at komme til Rette med, naar jeg straks stillede mig paa de „udenfor Ægteskab fødte Børns“ Side. Det dæmrede for mig, at jeg maatte gøre noget ved den Sag en Gang ved Lejlighed.

Lejligheden kom i Aaret 1937, da jeg lod „Nogle Optegnelser til en *Stamtavle* omfattende Slægterne

Riis og Risby i Trykken. Min Præstegerning havde ført mig ind i 3 udenfor Ægteskab fødte Brødres mærkelige Skæbne, idet de alle havde samme *Fader*, men hver sin af hinanden uafhængige *Moder*. Ingen af Mødrene og ingen af Brødrene kendte hverandre. For den ene af Brødrenes mødre Slægt var der udkommet en fornem *Slægtsbog* eller *Stamtavle*, men min Klient fandtes ikke deri. Da besluttede jeg at føre denne Slægtbog ajour og se, hvorledes det tog sig ud, naar man tog de „udenfor Ægteskab fødte Børn“ med paa lige Fod med de „indenfor Ægteskab fødte Børn“.

Aldrig saa snart var denne Stamtavle udkommen, før der rejste sig et Ramaskrig fra de „krænkede“ Familiers Side, og svære Trusler om Retssag og Forfølgelse helt op i Kirkeministeriet krydsede i Breve og Telefonsamtaler. Een skrev endog smagfuldt om, at jeg skulde have haft, og hvis han endnu kan faa Ram paa mig, skal jeg smage hans *Hundepisk*. Saa jeg har været svært uheldig i den Kunst at behage alle Mennesker, og dog er jeg lykkeligst for efterhaanden at have udviklet mig til en Defensor for de „udenfor Ægteskab fødte Børn“. Lykkes denne Bog, saa er det maaske dens højeste Berettigelse, at her stilles vi overfor Problemet i nogle af de dramatiske Spændinger, som Livet lykkeligvis er fuldt af. Det skal gøre helt godt, selv at blive aflastet for lidt af den dramatiske Spænding, som Slægtsforskning gerne udarter sig til, hvis man kommer dybt nok ned. Derfor tager jeg trøstigt fat for tredje Gang og er saa dejligt helt paa det uvisse, men skal se at redde op paa tørt Land, alt hvad reddes kan. Her er jeg begyndt paa en Bog, uden at ane, om den bliver stor eller lille, bare begyndt, *for ellers faar den aldrig Ende*. Det værste er, at det hele maaske skal holde alt for tidligt op af mange Grunde, mest af økonomiske Grunde, da der skal Penge til at holde et Trykkeri i Gang og til at trykke Bøger, som ingen har Bud efter, og ingen har Lyst at ofre et Frimærke paa at anskaffe sig. Tværtimod kan man vel vente, at nogle faa vil tage mig i Haanden og sige et af Hjertet følt Tak. De fleste er ganske ligegyldige og uinteresserede, hvorfor vi haaber paa, at Efterkommerne om lange, lange Tider opdager, at her var der dog en dejlig Bog om gamle Dage. Lad Bogen saa blive saa enkel eller saa mangfoldig, som Forholdene tillader. Jeg optrykker mine Optegnelser, og naar jeg selv keder mig derved, saa fortæller jeg Oplevelser og Iagttagelser ind imellem.

Kapitel III.

Den anden Ørken

Efter mig maa der komme en anden, som løser Opgaven rigtig, thi mine Evner er for smaa, og mine Vanskeligheder er for store. Jeg er fuldstændig Amatør indenfor Slægtsforskning, og dertil kommer, at vort lille Trykkeri kan ikke gengive noget paa Svensk, da det fuldkommen mangler de specielle svenske Bogstaver, saa selvom jeg havde kunnet skrive svensk, eller endog læst en svensk Korrektur, hvad jeg er meget udygtig til, saa er jeg afskaaret fra alt andet end at gengive alt paa det danske Sprog efter fattig Formue.

Forskninger om min Faders Forfædre.

Den ældste i Slægten, jeg har kunnet spore, kan findes omkring 1680 i Skaane. Der er tre Indsøer: Den store *Ringsjø*, den mindre *Vombsjø*, og to smaa lange smalle Søer, kaldet *Vollsjø*. I umiddelbar Nærhed af disse Søer ligger der Herregaarde, eller laa, for jeg har aldrig været der, men blot læst lidt derom. Omkring *Vollsjø* levede der omkring Aaret 1680 en Bonde, *Nils Hansson* og hans Hustru *Elna Hansdotter*.

Og omkring *Vombsjøen* i Øved Sogn levede der ligeledes omkring Aaret 1680 en anden Bonde: *Lars Pehrsson* og hans Hustru *Bengta*.

Disse 4 Mennesker blev der sikkert ikke skrevet meget om, som er opbevaret, men vi ved fra de ældste Kirkebøger, at *Nils Hansson* og *Elna Hansdotter* fik en Søn i *Vollsjø* i 170(5), som hed *Hans Nilsson*, og var Fæstebonde paa Nr. 4 eller 5 (da Ejendommenes Numre varierer noget). Han afgik ved Døden 22. April 1795, 90 Aar gammel.

Ligeledes ved vi, at forannævnte *Lars Pehrsson* og *Bengta* fik en Datter i Øved Sogn 170(8), som hed *Kerstena Larsdotter*, som blev gift med ovennævnte *Hans Nilsson*. *Kerstena Larsdotter* døde 21. Juni 1792, 84 Aar gammel paa Nr. 5 i Øved Sogn.

Dette er de ældste af min Faders Stammeforældre paa *Kvindesiden* — som jeg har kunnet oplyse. En lille Smule yngre er min Faders Stammeforældre paa *Mandssiden*.

Vi ved om Bonden *Ola Andersson*, at han er født i Hørby Sogn i Landsbyen Raaby 1707, og at han døde 3. Juli 1779, 72 Aar gammel, og var i Ægteskab med *Truen Olasdotter*, der døde 22. Novbr. 1781, 70 Aar gammel af Vattersot, og at dette Ægtepar havde Sønnen *Anders Olsson*, der blev (Fæste)bonde paa Nr. 16, Raaby, Hørby Sogn, at han giftede sig med *Estre Andersdotter*, der døde 66 Aar gammel af „maskar“, d. v. s. „Orme“ eller „Madikker“ den 3. April 1786.

Af samme Slægtled kender vi endnu kun een: *Ola Persson*, der 71 Aar gammel døde i Ousby 16. Januar 1795.

Han var Fader til *Karna Olasdotter*, født 174(5), døde i Ousby 6. Marts 1810. Hun var ægteviet i Hørby 11. Novbr. 1763 til *Jo(h)n Bengtsson*, der var Fæstebonde paa Nr. 23 i Ousby, Hørby Sogn, hvor han døde 19. Marts 1808.

Der er nu opregnet af samme Slægtled 7 Ahner af ialt en Række, der skulde have talt 32 ialt, men man kan se paa næste Slægtled, hvor vi kender Navnene paa alle 16 Ahner, at det i umindelige Tider har været skaanske, og *det vil igen sige forhenværende danske*, mere eller mindre frie Jordbrugere.

En ganske almindelig Opregning af alle de 16 Ahner fra samme Slægtled vil bekræfte dette Indtryk, og saa er vi saa meget længere fremme:

1) *Nils Knutsson*, Fæstebonde paa Nr. 22, Ousby, Hørby Sogn, hvor han døde 22. Maj 1788, 67 Aar gammel.

2) *Elna Nilsson*, var hans Hustrus Navn.

3) *Jo(h)n Bengtsson*, f. 17(39), Fæstebonde paa Nr. 23 Ousby, Hørby Sogn, hvor han døde 19. Marts 1808. Han blev ægteviet i Hørby den 11. Novbr. 1763 til

4) *Karna Olasdotter*, f. 174(5), døde i Ousby 6. Marts 1810.

5) *Nils Isachsson*, Gaardejer i Årred, Øster Sallerup, (Ø. Sallerup Kirkebøger eksisterer ikke for sidste Halvdel af Sytten Aarhundrederne). Han var gift med

6) *Anna Lassedotter*, om hvem man intet ved.

7) *Anders Olsson*, Fæstebonde paa Nr. 16 Råby, Hørby Sogn. Han var gift med

8) *Estre Andersdotter*, der døde 3. April 1786, 66 Aar gammel af „maskar“, d. v. s. „Orme“ eller „Maddiker“.

9) *Jöns Bengtsson*, Bonde paa Nr. 1, hvor der var $\frac{7}{32}$ mantal (et svensk Udtryk for Tdr. Hartkorn og forkortes ofte til mtl.), Ry, Harlösa. Han var gift med

10) *Karna Tufvasdotter*, som der intet vides om.

11) *Per Christensson*, Bonde paa Harlösa Nr. 1, hvor han døde og blev begravet 27. Juni 1764, 60 Aar gammel. Han var gift med

12) *Bolla Persdotter*, som kom til Datteren paa Skartofta Nr. 9, hvor hun døde 27. April 1804, 88 Aar gammel.

13) *Hans Nilsson*, f. i Vollsjo, Malmöhus Len, 170(5). Fæstebonde paa Nr. 4 el. Nr. 5 (da Numrene varierer). Han døde 22. April 1795, 90 Aar gammel. Han var gift med

14) *Kerstena Larsdotter*, hun døde paa Nr. 5 i Öved 21. Juni 1792, 84 Aar gammel.

15) *Jo(h)n Olsson*, var fra Sönderslöf, antagelig:

Östre Sönnarslöf, Kristianstads Len, Gaardejer i Askeröd, Västerstad Sogn. Han blev ægteviet i Västerstad 12. Maj 1747 til

16) *Elna Svensdotter*, som var Enke før dette Giftermaals Indgaelse.

Vi er nu kommet til Ende med at nævne de 16 Ahner s Navne og det lidet, vi ved om dem derudover. Det har dog været muligt at faa et større Indblik i to af Familierne, nemlig Ahne Nr. 7 og Nr. 8: *Anders Olsson* og *Estre Andersdotter*. Det er muligt at paavise, at 3 Slægtled har været Fæstebønder paa Nr. 16 i Råby, Hørby Sogn. Hans Fader: *Ola Andersson* var det, da han døde 3. Juli 1779, og hans Søn blev det. Lad os nævne *Anders Olsson's* og *Estre Andersdotter's* Børn: *Nils*, f. 17. Juni 1750, *Anders*, f. 11. Decbr. 1752, *Hanna*, 19. Oktbr. 1754, blev ægteviet 1776 i Hørby til *Stricker Nilsson*, som paa denne Maade bliver en af de direkte Stammemødre til min Fader (se senere), *Karna*, f. 3. Jan. 1758, *Ola Andersson*, f. 20. Oktbr. 1761. Han arvede sin Bedstefaders Navn og sin Faders Gaard.

Vi gaar videre og kigger indenfor hos Ahne Nr. 13 og 14: *Hans Nilsson* og *Kerstena Larsdotter*. Lad os under Overskriften:

A h n e N r. 13 H a n s N i l s s o n
oplyse hvad vi ved:

Han var Fæstebonde paa Nr. 4 i Öved, hvor han døde 90 Aar gammel 22. April 1795. Ifølge Kirkebogen i Öved over de døde var han født i Vollsjo som Søn af Gaardejer *Nils Hansson* og Hustru, *Elna Hansdotter*. Naar disse Oplysninger er taget efter Kirkebogen i Öved, kommer det af, at Vollsjo-Kirkebøgerne er først paabegyndt senere.

Han var gift med *Kerstena Larsdotter*, der døde paa Nr. 5 i Öved den 21. Juni 1792. Hun var Datter af *Lars Pehrsson* og *Bengta* (Kirkebøgerne i Öved begynder Septbr. 1708). Lad os nu se lidt om et Par af *Hans Nilsson* og *Kerstena Larsdotters* Børn:

A: *Nils Hansson*, Fæstebonde paa Nr. 5 i Öved. Denne Ejendom overgik til hans Datter *Karna*, der er født 4. Aug. 1773 og gift med *Anders Åkasson*, født i Öved 6. Febr. 1774.

B: *Anders Hansson*, 1752, 12. Juli, 8. Søndag efter Trinitatis døbt Bondens paa Nr. 5 i Öved *Hans Nilsson's* og Hustrus *Kiersti Larsdotter's* Søn *Anders*, som fødtes forleden Torsdag Aften eller den 9. dennes, bares til Christendommen af Jomfru *Amalia Espingh* fra Omma, hun fulgtes af Hustruen *Kierstena Nilsson* i Öved. Mandsfadderne var *Anders Jonson* i Öved og *Håkon Nilsson* i Torp.

Anders var først *Karl* paa Nr. 4, hvor hans to ældste Børn er fødte, siden Bonde paa Nr. 2 — $\frac{1}{4}$ mantal

— Han døde 1. Juni 1819 af Tuberkulose. Han blev gift i Öved 12. Decbr. 1779 med *Bolla Jonsdotter* (kal-des undertiden Olsdotter, eftersom der tages Hensyn til hendes Faders Fornavn eller Efternavn). Hun blev født i Askeröd, Västerstads Sogn 12. Juli 1753 og døde paa Skartofta Nr. 1 den 4. Febr. 1845, idet den *yngste Datter: Elna*, født 29. Juli 1795, blev ægteviet 30. Maj 1817 til *Sven Andersson*, f. i Övedstorp 21. Decbr. 1794. De overtog Öved Nr. 2 — $\frac{1}{4}$ mantal —, men flyttede i Begyndelsen af 1840'erne til Skartofta Nr. 1.

Dette var den *yngste Datter*, men lad os lige nævne de andre Børn:

1) *Nils*, f. 27. Aug. 1780. 2) *Sven*, f. 17. Juni 1782. 3) *Lars*, f. 5. Aug. 1784. 4) *Bengta*, f. 11. Febr. 1786, død 3. Maj 1786 af Kighoste. 5) *Bengta*, f. 6. April 1789. 6) *Anna Andersdotter*, f. 18. April 1791, som ved Giftermaal 6. Jan. 1813 i Öved med *Per Bengtsson* kom til at blive min Faders Stammemoder paa Kvinde-siden. 7) *Carl*, f. 23. Febr. 1793, død 1. Maj 1794. 8) *Elna*, f. 29. Juli 1795, lige omtalt ovenfor som den, der tog sin Moder til sig i hendes Alderdom.

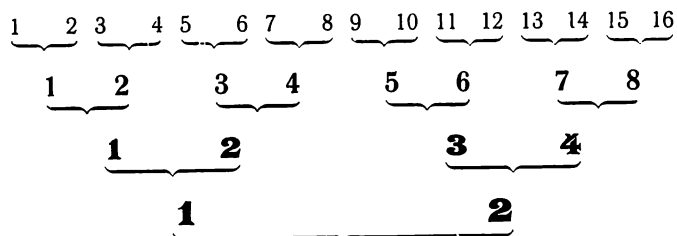
Vi er færdige med *A h n e* Nr. 13: *Hans Nilsson*.

Kapitel IV.

De 8 Ahners sløjfede Grave

Var det en Ørkenvandring at læse om *16 Ahner*, saa følger en Kirkegaardsvandring, hvor der oven i Købet ikke findes een Grav, der kan konstateres. Disse Grave er i Reglen forlængst overtaget af andre Familier. Det er jo klart, at ethvert nulevende Menneske er fremgaaet som Ætling af:

Stammefædre og Stammemødre paa *Faderens Side*:

Kun en Fader.

(Der skal lige saa meget til en Moder).

Vi tager derfor trøstigt fat paa at studere lidt paa de *8 Ahner* paa Faderens Side:

Naar man nu kun har Rækken paa de *8 Ahner*, saa er det straks mere overskueligt og tillige mere

spændende: hvor mange af disse døde af *Lungetuberkulose!!!* eller noget andet, som har præget Forfædrene??

Det var en interessant Dag, da jeg midt under mine Forskninger fik Besøg af en rigtig Læge, som selv forskede sin Slægt for at opdage, hvorfra noget *Alkoholmisbrug!* mon kunde stamme?? Han fik Lov at forske og granske i nogle Kirkebøger. Det er det samme, som jeg har ladet gøre, og her er Resultatet:

1. *Truls Nilsson*, f. i Ousby, Hörby 23. Marts 1763, Fæstebonde (under Ousbyholm) paa Nr. 22, senere Nr. 25 — $\frac{3}{16}$ mantal —, hvor han døde, som det den Gang hed af *Brystfeber* 5. Maj 1826 og begravet 15. Maj 1826. Han blev i Hörby ægteviet 17. Decbr. 1784 til

2. *Hanna Johnsdotter*, f. i Ousby, Hörby 18. Novb. 1764, og der døde hun 29. Jan. 1828 (fejlagtig opgivet „69“ Aar gammel, hvilket ofte i de gamle Bøger er Tilfældet), begravet 3. Febr. 1828.

Deres 9 Børn er kendte:

1) *Kierstina*, f. 19. Marts 1786, døbt 25. Marts. 2) *Nils*, f. 10. Juni 1787, døbt 2. Søndag efter Trinitatis. 3) *Jeppa*, f. 13. Jan. 1790, døbt 2. Søndag efter Epi... Dette 3die Barn blev den senere Stamfader: *Jeppa*, eller *Jeppa Trulsson*. Hans Faddere er optegnede: *Bengta Nils Ols Hustru*, *Sven Nilsson* og *Nils Nilsson* samt *Elna Isac Nils Hustru*, alle boende i Ousby. De Fattige fik 8 Øre sml. (Dette sidste Udtryk kendes ikke). 4) *Anders*, f. 24. Maj 1792, døbt 28. Maj. 5) *Elsa*, f. 9. Oktbr. 1794, døbt 12. Oktbr. 6) *Elna*, f. 20. Febr. 1797, døbt 24. Febr., død. 7) *Tufve*, f. 18. Decbr., 1799, døbt 22. Decbr. 8) *Elna*, f. 17. Marts 1801. 9) *Pehr Trulsson*, f. 8. April 1804, førte Faderens Ejendom videre.

3. *Stricker* (eller *Strichard*) *Nilsson*, f. i Öster Salterup 22. Novbr. 1742. Fæstebonde paa Nr. 8 i Lyby (Lybygaard), hvor han døde 22. Febr. 1813 af, som det hed den Gang: *Brystværk* og begravet 28. Febr. fejlagtig opgivet at være 74 Aar gammel. Han blev ægteviet i Hörby i Marts 1776 til:

4. *Hanna Andersdotter*, født i Råby i Hörby 19. Oktbr. 1754, død 5. Jan. 1818?, 46 Aar gammel, muligvis Fejlskrivning for 64 Aar.

Det første, der skal bemærkes om de to sidstnævnte: *Strickert Nilsson* var Enkemand, da han giftede sig med 4. *Hanna Andersdotter*, idet han havde været gift 1ste Gang med *Anna Bengtsdotter*, antagelig fra Österby el. Björka mod Syd. Hun døde 17. Maj 1775, 25 Aar gl. Dødsarsag er angivet til at være, at hendes Blødninger standsede eller rent ud blev borte.

Der blev saa to Kuld Børn i det Hjem:

1) *Elna*, f. 8. Novbr. 1771. Hun blev Bondekone i

Kullerød. 2) Olu, f. 1. Jan. 1775, var 3. April 1775 „ligget ihjel“ hos Forældrene.

2det Kuld: 1) Anna, f. 13. Marts 1777. 2) Andes, f. 13. Marts 1780. 3) Nils, f. 9. Juni 1783. Bonde paa Nr. 2 — 12 el. — $\frac{1}{2}$ — Ö. Espinge. 4) Ola, f. 14. Jan. 1786. Blev sin Faders Efterfølger. Siden paa 13 — $\frac{1}{12}$ — Lyby. 5) Arna, 6) Estre, Tvillinger, f. 14. Novbr. 1790.

Tvillingdaaben fandt Sted 21. Novbr. 1790: *Arna* blev baaret af Gertrud Ola Pehrs Hustru. *Estre* af Elna, Åke Tufvas Hustru.

Daabsvidner: Åke Tufvasson, Ola Pehrsson, Nils Nilsson, alle af Lyby, og Ola Andersson i Råby samt Gunilla, Anders Johns Hustru, og Elna, Jöns Mons Hustru, i Lyby. De fattige fik 1 dlr. smt.

Man ved saa meget, at denne Betaling var det dobbelte til de Fattige og røber dels Glæde over Tvillingerne og dels at Stricker Nilsson har klaret sig godt økonomisk set.

5. *Bengt Jönsson*, f. i Harlösa 4. Juni 1747. Karl paa Hunneberga 12 (Gaard). Fæstebonde paa Skartofta Nr. 9 fra 1780—1800, døde der 4. Septbr. 1827. Blev ægteviet i Harlösa 4. Oktbr. 1777 til

6. *Kjerstina Persdotter*, f. i Harlösa 13. Maj 1750, død i Skartofta 30. April 1827.

7. *Anders Hansson*, f. i Öved 9. Juli 1752. Fæster paa Nr. 2 i Öved, hvor han døde 1. Juni 1819 af *Lungesot*, som det staar skrevet. Han blev ægteviet 12. Decbr. 1779 til

8. *Bolla Olsdotter* (Johnsdotter), f. i Askeröd i Västerstad 12. Juli 1753. Flyttede med den yngste Datter engang i 1840'erne til Skartofta Nr. 1, hvor hun døde 4. Febr. 1845.

Kapitel V.

Lad os nu høre om rigtige Oldeforældre

Der er kun 4 af den Slags paa ens Faders Side. Nogle af dem er lige nævnt, saa man ved, at de kommer. Nu kommer:

I: *Jeppe Trulsson*, f. i Ousby, Hörby Sogn, 13. Jan. 1790. Han var Bonde paa Nr. 13 — $\frac{1}{16}$ mantal — Söderto eller Södertou, Lyby Sogn, til 1849. Han døde 19. Jan. 1865 i Lyby. Han blev ægteviet i Lyby 30. Novbr. 1821 til

II: *Estre(d) Strickersdotter*, som var den tidligere omtalte *Tvilling* med Arna, f. 14. Novbr. 1790 i Lyby, hvor hun ogsaa døde 8. Juni 1851.

Dette Ægtepar havde 6 Børn:

1) *Anders Jeppsson* f. i Lyby 20. Septbr. 1823. Han flyttede til Österby 1861.

2) *Elna Jeppsdotter*, f. i Lyby 25. Oktbr. 1825. Hun blev gift i Lyby 26. Decbr. 1849 med sin Faders Efterfølger paa Nr. 13 — $\frac{1}{16}$ mtl. — Söderto, Lyby, *Nils Persson*, f. i Lyby 25. Novbr. 1826. De rejste 10. Novbr. 1881 med Sønnen *Per* bort (? til Amerika). Deres Børn var iøvrigt: Hanna f. 15. Aug. 1851, Nils, f. 24. Septbr. 1852, Ola, f. 4. Febr. 1854, Per, f. 14. Jan. 1867.

3) *Nils Jeppsson*, f. i Lyby 13. Febr. 1828. Karl i Hörby paa Övedkloster 1850—1852. Gennem hans Ægteskab 13. Decbr. 1852 i Öved med Kjersti(na) Persdotter og hans Udrejse 1852 til Hammarlunda bliver han Stammefaderen.

4) *Jöns Jeppsson*, f. 1831. Til Högseröd 18. Oktbr. 1848.

5) *Pehr*, f. 1. Oktbr. 1833. Til Gudmundtorp 1850.

6) *Hanna*, f. 18. Novbr. 1835. Til Högseröd 1854.

III: *Per Bengtsson*, f. i Skartofta (nu sammenlagt med Öved) 21. Juni 1787. Karl paa Nr. 2 i Öved. Fæstebonde (under Övedkloster) paa Nr. 12 — $\frac{1}{4}$ mantal — i Öved til 1852 Død paa Öveds Hospital, en Slags Alderdomshjem 8. Septbr. 1868. Han blev indlagt dér efter Hustruens Død. Han blev ægteviet i Öved 6. Jan. 1813 til:

IV: *Anna Andersdotter*, f. i Öved 18. April 1791. Død der 31. Decbr. 1865. Dette Ægtepar havde 8 Børn:

1) *Hanna*, f. 13. Febr. 1815, gift med Bonden Lars Pålsson, og de havde igen Datteren: Elna Larsdotter, som blev født i Bjørka 11. Maj 1838. Flyttede fra Sövde til Öved 1852 (hos Morforældrene). Til Röd-dinge 1854.

2) *Elna*, f. 6. Decbr. 1816. Til Blentorp.

3) *Anders*, f. 25. Septbr. 1819. Død 29. Novbr. 1819.

4) *Bengta*, f. 2. Sepbr. 1822. Til Österby 1849.

5) *Anders*, f. 10. Juni 1824. Gift i Brandstad 1. Juli 1854 med Hanna Pehrsdotter, f. i Vollsjö 10. Juni 1831, Datter af Husmand Pehr Hansson og Elna Olsdotter. Han var i Markaryd (Smaaland) 1855—1857. Deres Børn var: Hanna, f. 17. Marts 1855 i Öved, Pehr, f. 30. Jan. 1857 i Frenninge.

6) *Carl*, f. 22. Jan. 1827. Til Hammarlunda 1852.

7) *Bengt*, f. 25. April 1829. Overtog Faderens Ejendom 1852. Rejste til Västerstad 24. Oktbr. 1864. Indgik Ægteskab 17. Oktbr. 1852 i Öved med Elna Nilsdotter, f. 25. Oktbr. 1826 i Övedstorp, hvor hun var en Bondes Datter. Deres Børn: Nils, f. 3. Febr. 1855, Anders f. 18. April 1857, Jöns, f. 11. Marts 1860, Hanna, f. 15. Novbr. 1863.

8) *Kjerstina*, f. i Öved 10. Juni 1831. Rejste til Blentorp 1845. Atter til Hjemmet 1845. Til Hammarlunda 1852.

Kapitel VI.

En Søn fortæller om sin Fader og Moder

Det forrige Kapitel havde 4 Oldefædre at fortælle om, og nu fremkommer der af disse 4 Oldefædre to Hovedpersoner. En Mand og hans Hustru:

Nils Jeppsson, f. i Sönderto, Lyby Sogn, 13. Febr. (eller, som han hele Livet fejrede Fødselsdag 13. Marts) 1828, og

Kjersti(na) Persdotter, f. i Öved, Malmöhus Len, 10. Juni 1831, og deres Søn:

Sven Nilsson, f. Hammarlunda Sogn, Malmöhus Len, 12. Aug. 1855.

Sidstnævnte fortalte, da han var en gammel Mand, til sin Søn om sin Fader og Moder. De smaa Erin-dringsforskydninger medtages, som de er optegnede, og bekræfter egentlig, hvor troværdigt alt er fortalt og nedskrevet under Overskriften:

Af Sven Nilssons efterladte Optegnelser.

Sven Nilsson's Far hed Nils Jeppsson f. 13. Marts 1828 i Lyby Sogn i Skaane og han havde 4 Søsken-de (Kirkebogen siger: 6 Søsken-de, se under Jeppa Truels-son): 1) Jens, 2) Per, 3) Elna, 4) Hanna. Deraf var Nils den yngste.

Hans Farfar hed: *Jeppe Trulsson* og *Farmor Estre*, som havde en lille Gaard paa 30 Tdr. Land, to Heste, 4—5 Køer, en større eller mindre Faareflok, hvormed der var skiftende Held og Uheld. Faar og Lam blev slagtede hvert Aar ved Mikkelsdag og Svin en Uge før Jul. Det gjaldt om at have et stort og godt Saltkar, som kunde strække til fra Jul til Jul.

Farfar var Selvejerbonde da Gaarden var „købt fra“ Herregaarden „Sönderto“. Denne Gaard overdroges den ældste Datter, der blev gift med en Mand, der kunde udløse de øvrige Søsken-de med hver 300 Kr. Nils Jeppsson tjente i sit Fødesogn indtil sit 20. Aar og rejste saa 5 Mil syd paa til *Herregaarden Övedkloster*, i hvilket Sogn han lærte Kjersti Persdotter at kende. Hendes Far var Fæstebonde med 225 Tdr. Land af Klosters Jord. Der blev holdt 2 voksne Karle og 2 Piger paa Gaarden.

Kjersti Persdotters Fader hed Per Bengtson og Moder Johanne. Brødrene var: 1) Anders, 2) Karl, 3)

Bengt, 4) Ole. Søstrene var: 1) Elna, 2) Bengta, 3) Hanna. Kjersti var den yngste.

I sit 18. Aar kom hun som Fæstebondedatter paa Høstarbejde (som Hoveri) og traf der Nils Jeppsson, men da Svigerforældrene syntes, at Kæresten havde for lidt Penge, gjorde de Modstand, og mente, at Kjersti burde vælge som alle de øvrige Søsken-de, der giftede sig Selvejergaarde til. I to Aar varede Kampen, og da Nils var 24 og Pigen 20, købte Svigerfaderen 50 Tdr. helt uopdyrket Land i Hammarlunda Sogn. Godt forsynet med Gang- og Sengeklæder samt Bohave maatte de unge leje sig ind hos en Tømrer som saa byggede Husene paa Jorden. Det første Aar blev Stalde og Lade bygget, det andet Aar Stuelængen. Det var et Kæmpearbejde at rydde Sten paa Sten og Enebærbuske saa tæt som Krat. Paa Enebærbuskene modnede store Bær, som fik udstrakt Anvendelse i Hus-holdningen, bl. a. til Ølbrygning. Hvor der ikke var Sten eller Enebærbuske, var der frodigt Grønsvær, som blev skaaret af i Græstørv stillet paa Højkant til de var tørre, og efter at de var kastet i Bunker, blev der sat Ild paa. Naar saa Bunkerne var opbrændt, begyndte Rydningen af Enebærbuske, som blev hjem-ført som Brændsel. Stenene blev derefter læsset paa Stenslæder og slæbt til Stengærder omkring Markerne. De største Sten paa op til 10—12 Tusind Pund (en enkelt skal have vejte 100,000 Pd., og den blev fredet) blev der lavet dybe Forsænkninger til og begravede heri. — Til dette Arbejde blev Naboer og Slægtninge indbudt i 2-3 Dage. Det begyndte med Festmaaltid, og naar Arbejdet var endt, med at Tørveasken var bleven spredt over det nye indvundne Stykke Jord, festede man videre. Dette gentog sig i 10 Somre, men saa var ogsaa alle 50 Tdr. Land opdyrket, og Afgrø-derne kunde langt fra rummes i Husene, men Sædstak-kene stod i stort Antal udenfor. Hvad, der yderligere bidrog til en stor Høst, var, at Nils Jeppsson fik an-skaffet Jernplov og Jernharve af engelsk Fabrikat i Stedet for de gammeldags Hjulpløve og Træharver, der lod Ujævnhederne forblive ubearbejdede. Egnens Folk blev først forfærdede over de nye Redskaber, men da de saa Resultatet, blev disse Redskaber ind-ført overalt.

Paa denne Nybrydningsgaard blev Sven født 12. Aug. 1855 (3 Aar ind i Ægteskabet; 1 Søster var forud født) og fik sit Navn efter en Morbroder, der var In-spektør. Sven var et Søndagsbarn og blev døbt næste Søndag 19. Aug. 1855 under store Festligheder, sær-lig fordi det var en Dreng, der var født. Den ældste Søster hed *Else*, men døde paa sin ottende Aars Fød-selsdag; desuden døde en Søster *Hanna* i Trearsalde-ren. Paa den Maade blev 1) *Sven* det ældste Barn og

efterfulgtes af en Broder 2) *Per*, hvorefter der fødtes 3 andre Børn, som opkaldtes efter de afdøde, nemlig: 3) *Else*, f. 19. Jan. 1864; 4) *Nils*, f. 4. Septbr. 1865; 5) *Hanne*, f. 17. Oktbr. 1870.

Sven og den første Søster *Else* knyttedes i deres Barndom tæt sammen, saaledes at Sven ofte græd, naar *Else* skulde i Skole. Derfor fremskyndedes Sven's Skolegang til hans sjette Aar. Der blev købt en A. B. C.-Bog, som bl. a. indeholdt „Fadervor“. Paa det sidste Blad var der afbildet en Hane, som flere Gange gjorde det Kunststykke at „gøre en Skilling“, naar Sven havde været heldig med at stave rigtigt. Det var blot lidt Behændighed fra en Voksen, men Resultatet var en stor Opmuntring for den lille Sven, der iøvrigt kom ud for en meget haard Medfart af sin første Lærer. De første Dage gik det godt, men da Hjemmelærdommen slap op, og han (Sven) skulde tage fat paa det nye, saa gik det meget galt. Læreren blev opbragt over, at Drengen gjorde mange Stavfeejl og slog ham med Spanskrør og Lineal paa de smaa Hænder, saa Drengen græd store og bitre Taarer, som faldt paa det Blad i Bogen, hvor Fingeren pegede. Bladet blev gennemvædet, og det var en Ynk. En Dag i et Frikvarter rømte lille Sven, men passede sin Søster op, da hun senere kom ad Vejen hjem fra Skole. De blev enige om ikke at omtale det passerede for Far og Mor. Næste Dag gentog Prygle-scenen sig, og Sven løb, men Læreren, der nu opdagede Drengens Forehavende, løb efter ham, men naaede ham ikke. Drengen tyede i sin Skræk ind til en ham venligsindet Nabokone (*Else Anders Svensson* kaldet). „Men hvad er der i Vejen med dig, lille Sven?“ var de Ord, hun modtog Drengen med. Han kunde ikke svare p. G. af det stærke Løb og Taarer, men fremviste blot Hænderne. Saa tog Konen Sven med sig over til *Nils Jeppsson*, og den opbragte Kone bragte ham i et saadant Oprør, at han tog sin Knortekæp, gik hen paa Skolen, fik Læreren med sig udenfor, hvor han gennempryglede Læreren, saa han skreg højt. Derefter gik *Nils Jeppsson* ind i Klassen til de forskrækkede Børn, tog *Else* med sig hjem, og siden blev Børnene sendt i den langt længere borte liggende Sogneskole, medens den private Skoleholder fik sin Skole helt af folket og maatte fortrække. Kort Tid efter denne Tildragelse døde saa Søsteren *Else*, og i hendes Sted optoges i Hjemmet en stor, stærk Dreng, paa 14 Aar: *Karl Pettersen*, hvis Forældre begge var døde pludseligt. *Karl Petter*, som han kaldtes, havde mange Brødre, store og kraftige Karle, men disse var berygtede som Tyve og Banditter i en vid Omkreds. Denne Dreng var respekteret i Skolen for sine gode Evner af Læreren og blev et trofast Følgeskab og Værn for den lille Sven, som fulgtes med ham den lange Mils Vej

til Sogneskolen, hvor det ofte kom til blodige Slagsmaal med de andre Dreng, nærmest fordi disse lod *Karl Petter* høre ilde for sin berygtede Familie. Inden *Karl Petter* blev konfirmeret, rømte han og blev ikke siden fundet, men i det Aar han var Sven's Kammerat, lærte han ham Nævefægterkunsten.

Paa Sven's niaarige Fødselsdag fik han Kaffe og Tvebakker og et Løfte om at maatte komme med til Købstaden *Lund*.

De tog hjemmefra om Aftenen med fuldt Læs paa Vognen; kørte 2 Mil til en Kro, hvor de bedede og fortsatte den sidste Mil saa betids, at de kunde være i Staden Kl. 7 Morgen. Der var fire Indtryk, som prægede sig i Drengens Erindring: 1) Kirkegaarden i Ud-kanten af Byen med de hvidkalkede Mure og høje Gitterporte ind til de dodes Have med de mange Gravstene og Monumenter; 2) En vældig stor, tyk Mand, som ikke kunde se sine egne Ben; 3) De høje Huse og 4) Det store Torv, fyldt med alle Slags Køretøjer og alle Slags Produkter, hvoraf især nogle fine Kager med Sukker og Snirkler paa.

Det store Læs Bøgefavnestræ, som var Anledningen til Købstadturen, blev solgt, men det havde ogsaa staaet og tørret i 5 Maaneder, saa det var godt Træ.

Kort efter denne Tur til *Lund*, nemlig Vinteren 1864, medens Kanonerne tordnede i Danmark, overtog *Nils Jeppsson* en Forpagtergaard paa ca. 1000 Tdr. Land, som tilhørte den svenske Stat, der havde udlagt denne Gaard som Løn for en Oberst. Forpagtningsafgiften var 200 Rigsbankdalere (à 2½ Kroner dansk). Der var kun 10 Tdr. Land opdyrkede, og der begyndte nu et storstilet Rydningsarbejde, hvor Stenene blev dynget op i Gærder, 6 Alen brede og 2½ Alen høje. Der var store Egeskove, som skulde ryddes. Barken af de fældede Egestammer blev aftaget og tørrede i Solen. Derefter blev den hugget i Smaasplinter, kørt til Købstaden og afsat til Garverierne der. Træet og anden Skovhugst blev afsat i Købstaden for at skaffe kontant Ugeløn til den forholdsvis store Arbejdsstyrke. Efterhaanden kom 70 Tdr. Land under Plov, og der blev solgt baade Rug og store Mængder af Kartofler til Brændevin, medens Affaldet igen blev hjemkørt til at fodre Kreaturer med. Bestandig færdedes 4 Spand Heste paa Landevejen med Produkter fra Skov og Mark, ogsaa Oksespand blev der forsøgt med. Efter knapt 3 Aars Forløb fik *Nils Jeppsson* Besøg af den Tilsynsførende med de svenske Statsskove, „Skovfyrsten“ kaldet, og han blev saa indtaget i Ejendommen og brugte sin Indflydelse til at tvinge Forpagteren bort, ganske vist mod 15,000 Kr. i Afstaaelse. Selv havde *Nils Jeppsson* samlet 6000 Kr. i den korte Tid, ligesom han endnu ejede Aktiverne i Begyndergaarden

i Hammarlunda Sogn. Forpagtergaarden laa i Rörum Sogn, og da Flyttedagen kom i 1867, blev det betroet Sven at køre Stadskøretøjet Kl. 5 om Morgenen. Heri befandt sig hans Mor, Søskende og Pigerne. Da Moderen var naaet sit nye Hjem 2½ Mil fra Forpagtergaarden og 2½ Mil fra Begyndergaarden, blev hun modtaget af alle de nærmeste Koner og Piger, som medbragte Smør og Æg, Mælk og Fløde, slagtede Høns og Lam. Alle de fremmødte blev og lavede til Gilde, idet de skaffede Borde, Stole, Knive, Gafler, Skeer. Det hele var klaret til Kl. 5 Eftermiddag, da Flyttelæssene kom med 4 Spillemand i Spidsen (Violin, Klarinet, Trompet og Tromme). I Forvejen var Kreaturerne drevet af Sted ad Landevejen og var ankommen og fordelt paa 4 Gaarde. De mindre Dyr, Grise, Faar og Lam blev kørt paa Vognene. Nils Jeppsson havde forpagtet 4 Fæstegaarde under Herregaarden Sejstrup i Sönder-Nordto Sogn mod kontant Afgift i Modsætning til de tidligere Fæstere, der havde betalt med Hoveriarbejde paa Herregaarden. Gaardene laa i en Trekant med en Gaard i hvert Hjørne og en i Midten. Her opslog han sin Residens og dirigerede herfra de 3 andre Gaarde. Da Flyttelæssene var naaet frem, holdtes der altsaa Fest og Bal, der varede til næste Dags Eftermiddag, hvorefter den nye Kamp for Tilværelsen tog sin Begyndelse. Driften af de 4 forsømte Gaarde kostede uhyre meget. Et Folkehold paa henved 25 Personer tærede stærkt, og at holde dette i Sving kunde kun lade sig gøre ved at lade fire à seks Spand Heste hver Dag køre Favnetræ fra Statsskovene til en Station paa Ystadbanen. Der kom svære Aar med megen Regn, saa Høsten blev daarlig bjerget. For at imødegaa de regnfulde Somre blev Markerne grøftede, og alt kom i god Drift, men det blev Kriseaar, og dertil kom Kautionsforpligtelser for 4 Mænd paa ialt 15,000 Kr., som Nils Jeppsson maatte betale. Han kæmpede haardt for at holde Stillingen, medens mange maatte gaa fra Gaardene. Seks Spand Stude, 12 af de bedst Køer og 6 af de bedste Heste blev solgt til gode Priser i Tyskland samt en Del Faar og Lam. Det næstbedste beholdt han selv, medens Resten blev solgt paa frivillig Auktion, hvorefter et mindre Landbrug paa 25 Tdr. Land med usle Bygninger blev overtaget i Hammarlunda Sogn tilbyttet for Begyndergaarden, hvis Ejer Nils Jeppsson nu skyldte 10,000 Kr. *Tiderne blev endnu vanskeligere.* Efter en tør Sommer faldt det ind med det frygteligste Tordenvejr i Mands Minde, hvor 160 Ildebrande kunde ses og tælles blot i den Egn. Himlens Sluser var aabnede i 15 Minutter, hvorefter alt flød i stride Strømme. Efter en mere stille Regn i 36 Timer blev der til sidst Mulighed for en nogenlunde Afgrøde til de

afmagrede Dyr og Kartofler til Familiens Brug. Rugen blev solgt eller byttet ved Fiskerlejerne ved Østersøen for saltet Sild. *1870 brød det hele sammen,* og Kreditorerne tog Rub og Stub undtagen Seng- og Gangklæder, samt 200 Kroner, som blev reddede. Nils Jeppsson tænkte paa at rejse til Amerika, men 200 Kr. rakte ikke til. Han delte Pengene i 2 Dele, gav Kone og 5 Børn 100 Kr. og rejste til Danmark og bortfæstede sig som Tjenstekarl paa Herregaarden „Claus-holm“, Voldum Sogn pr. Randers for en Løn af 65 danske Dalere. I det Aar 1870 blev Sven konfirmeret og fik Tøj, Støvler, Krave og Kasket, men det kom ikke fra hans Far.

I tre Aar kæmpede Nils Jeppsson for at komme op igen, mest som Daglejer og fik ogsaa Akkordarbejde. Det gav omsider 800 Kr., hvorfor han købte en Husmandslod paa 1 Td. Land Ager og 2 Tdr. Land Mose med Tørv indtil en Dybde af 22 Alen.

Da Faderen var rejst til Danmark begyndte Kampen for Moder og 5 Børn i Hjemlandet, og *den blev ikke mindre haard,* men heller ikke mindre vellykket. Sven og hans Mor blev Forsørgere med megen Ære. Det begyndte med Dræningsarbejde for Herregaarden. Moderen tog med sin Skovl de to første Spadestik, de to næste tog Sven og lagde Rørene. Moderen fyldte efter. Det blev ved i 5 Maaneder, den 6. Maaned var de begge paa Høstarbejde, og tilsammen tjente de 25 Kr. ugl. I Vintermaanederne spandt og vævede Moderen om Aftenen, hjulpet af Børnene med Kartningen. Sven fik Skovarbejde bl. a. med at tildanne Smørdrittelstave for 16 à 18 Kr. om Ugen. Ogsaa Skærveslagning blev øvet, og der blev nok til fint Konfirmationsudstyr baade til Sven og Per. Han blev konfirmeret 1872 og drog straks til Søs, og der var *een mindre* at skaffe Udkomme til. Søsteren Else og Broderen Niels blev konfirmerede paa een Gang, men forinden rejste Sven den 16. April 1874. Aftenen forud sad Mor og Søn og talte længe sammen om Fremtidsplanerne. Det blev sent og uden hverken vaadt eller tørt maatte Sven om Morgenen skynde sig af Sted, da de havde sovet for længe. Han naaede Toget til Malmö og Damperen til København. Det var i underlig Blanding af Glæde og Sorg, denne Rejse blev begyndt. Straks Damperen kom ud af Malmö Havn, begyndte det hele at løbe rundt for ham, maaske som Følge af Sult. Nogle Teglværksarbejdere om Bord tog Madposerne frem, og Sven klagede sig til en ældre Mand og sagde, at han blev syg. Manden raadede Sven til at gaa ned i Kahytten og faa noget Mad. Med Besvær og ved Hjælp af Gelænderet kom Sven ned og traf en Kahytsjomfru, til hvem han sagde paa Svensk: „Kann jag få någat mat?“ Jomfruen skældte ham ud paa Dansk,

som han ikke forstod et Ord af, men Mad fik han ikke, før han atter henvendte sig til den ældre Teglværksarbejder, der gav Sven en Snaps, røget Flæsk og Brød. Det hjalp. Ved Landstigningen i København var der bl. a. en stor, snavset og væmmelig Fyr, som væltede sig ind paa Sven; men han kom fri og blev af en Svensker hjulpet til Rette og anvist Hotel „Göteborg“. Her fik Sven noget Mad, ja endog en Pakke Mad med paa Rejsen fra København til Randers med Dampere „Brage“. Den gik Kl. 6 Eftermiddag, og om Natten paa Kattedag rullede det saa slemt, at Teglværksarbejderne, der laa paa Dækket og sov, maatte op og „ofre“ ud over Rælingen. Sven klarede sig stolt. Ved Bolværket i Randers Havn stod *Nils Jeppsson* for at tage imod sin ældste Søn, og tre Gange maatte den Gamle om bag ved og tørre Øjnene. I „Skipperhuset“ spiste Sven og hans Far stegte Rødspætter, saa gode som aldrig før, men de skulde ogsaa gaa omtrent 2 Mil, inden de naaede „Clausholm“. Her blev Sven fæstet for den Sommer — 1874 — som Tjenestekarl for 65 danske Dalere. De følgende Aar fra Nov. 1874 til April 1881 gik Tiden med Arbejdsmandsarbejde først paa Randers—Grenaa Banen og Aarhus—Ryomgaardbanen, men mest som Dræningsgrøftegraver hos en stedlig Dræningsmester, J. P. Villadsen, eller som selvstændig Dræningsmester samt som Daglejer i sløje Perioder. Der skal berettes om en lille Episode fra Dræningsarbejdet. Betalingen var 16 Øre pr. løbende Favns Grøft, og med 14 Timers dagligt Arbejde kunde det blive en Dagløn paa 10½ Kr. Det blev ialt for en Sommer (6 Mdr.) 1491 Kr. Da Arbejdet var færdig, kom Afregningsdagen, efter at alt var maalt op. Da Dræningsmesteren fremlagde Regnskabet for sine 4 Mand, studsede Entreprenøren og sagde: „Ja, men hvad skal jeg gøre ved den unge Mand, som efter Regnskabet har tjent 1½ Gang saa meget som nogen af de andre?“ En af de andre sagde: „Det kunde være lige meget, hvor meget de havde tjent, for det kostede ikke mere end 50 Øre at slaa en Svensker ihjel.“ Entreprenøren svarede: „Hvad behager! nu skal jeg sige Dem, at hans Knap (Hoved) er lige saa dyr som Deres. Han er Pengene værd, og det er meget tarveligt af Dem at bruge saa simpelt et Udtryk. Jeg havde ellers tænkt, at alle 4 Mand skulde gaa i Gang med at rense den store Grøft op; men nu skal den unge Mand have den helt alene. Tror De, at De kan blive færdig, inden Frosten kommer?“ „Ja,“ svarede Sven, og Entreprenøren sagde: „I andre kan gaa, jeg respekterer denne unge Mand.“

Sven købte lange Fiskerstøvler til 30 Kr., gik i Gang med Arbejdet og tjente 400 Kr., inden Frosten kom.

Det er ikke ganske klart, hvilken Tid Familien i Sve-

rige blev overflyttet til Danmark. Mest sandsynlig skete det i Sommeren 1879, idet alle Papirerne blev flyttede 7. Juli 1879 fra Sverige til Danmark for Nils Jeppsson, Kjersti Jeppsson, Sven Nilsson (5. Maj 1879) og Hanna, medens intet er oplyst om Else, ligesom Nils's Papirer først er udstedt 14. April 1880. Det er ogsaa rimeligt at Nils og Else blev konfirmerede i Sverige i Foraaret 1879, og at Hanna i sit 8. Aar kom i dansk Skole. Men det kan godt være, at Sven rejste over og hentede Familien allerede 1876 over til det nye Hjem paa Clausholm Vase, hvorpaa der blev udstedt Skøde for en kontant Udbetaling af 1800 Kr., medens 400 Kr. indestod som Kreditforeningslaan. Medens Sven tjente gode Penge, indskød han nogle Hundrede Kroner i Huset. Her blev saa det nye Hjem Rammen om et slidsomt Arbejde for Manden paa Herregaarden og for Hustruen med. Børnene kom ud at tjene i Nærheden og kom hjem om Søndagen. Efter Arbejdstid blev Lodden passet, og Tørvegraven gav i Aarenes Løb Hundreder af Tusind Tørv til eget Brug og til Salg. Her endte Nils Jeppsson sine Dage før det nye Aarhundred oprandt 30. Novbr. 1898, medens Kjersti Jeppsson endte sine Dage i København med Bolig først hos Sven, sidst hos Datteren, Hanna Lassen, der begravede sin Moder paa Bispebjerg Kirkegaard 5. Febr. 1915.

Kapitel VII.

Det burde have været en Roman

Sven Nilsson blev selv en gammel udslidt Kæmpe, og fik da trykket et spinkelt Penneskraft i sine fordums jernstærke Hænder. Det var hans Søn, Forfatteren, eller skal vi sige Redaktøren af denne Bog, der gav sin Fader mange dejlige Ark ubeskrevet Papir og sagde: „Skriv nu Mindernes Bog, skriv om din Fader og om dig selv.“ Maaske har jeg nu redigeret vel meget ved min Faders Bog og sammentrukket det i en Novelle. Hvor havde det været ulige meget smukkere, om jeg havde haft kunstnerisk Evne til at forme Stoffet til en gribende Roman, men lad mig nu i Stedet for skrive en Artikel — et Kapitel — i Stedet for paa Grundlag af det, der er fortalt i forrige Kapitel. Det kan jo være, at det bliver til Hjælp for en og anden til den dybere Forstaaelse, der i Reglen ender med, at man kommer til at holde af de skildrede Personer.

Halvøen Skaane er det sydligste Landskab i Sverige og deles i to Län, Kristiansstads mod N. Ø. og Malmø-

hus's mod S. V. og har nu $\frac{3}{4}$ Million Indbyggere. Skaane udgjorde oprindeligt i geografisk Henseende en naturlig Enhed sammen med de danske Øer og Jylland, idet Have og Sunde var lige saa mange forbindende Alfarveje. Fra Sverige var Skaane derimod skilt ved store, ufarbare Skove i Småland og Mellem-sverige, der først sent koloniseredes. Fra Begyndelsen er Skaanes Befolkning og Mundart derfor ogsaa dansk. Med Undtagelse af de sidste 200 Aar er nogle af Historiens vigtigste Begivenheder for Danmark foregaaet i Skaane. Fra 1104—1536 var Lund Danmarks Ærkebispesæde. 1660 gik Skaane tabt for Danmark, og det lykkedes ikke i den skaanske Krig 1675—1679 at erobre det tilbage, skønt Skaaningerne rejste sig for Danmark. Sverige søgte at gennemføre Skaanes Forsvenskning bl. a. ved at oprette Universitet i Lund 1668. Omkring 1783 begyndte den største Reform indenfor Landbruget, idet Hoveriet forsøgtes afskaffet i Skaane, som mere end nogen Provins er Herregaardenes Land. Omkring disse Herregaarde boede Fæstebønderne, som skylde Godsejeren Landgilde (d. v. s. en fast Afgift, der mange Gange var meget høj). Dertil Hoveriet (Arbejdsydelse), som kun var bestemt ved Skik og Brug og øgedes fra Tid til anden vilkaarligt, naar Godsejerne samlede deres spredte Besiddelser og drev Hovedgaardsdrift, der for en stor Del var baseret paa Hoveriydelser af de nærmest boende Fæstere (Ugedagsmændene). Hovbønderne maatte give Møde paa de for Markarbejde og Høst gunstige Dage, medens hans egen Jord og Sæd forsømtes. Selvom der omkring 1800 Tallet blev store Forandringer heri ved Statsmagtens Indgriben, varede det dog et halvt Aarhundrede, inden dette Forhold blev afløst af Pengeafgifter eller Kornafgrøder.

I denne Brydningstid, hvor de skaanske Bønder i 1811, som mange Gange før havde rejst sig i Oprør mod Styrelsen og blodigt var bleven undertvungen paany, blev Nils Jeppsson født i 1828 i den lille *Selv-ejergaard* paa 30 Tdr. Land, udskilt fra Herregaarden og fri for Landgilde og Hoveri.

Nils Jeppsson tog saa i 20 Aars Alderen blot 5 Mil syd paa og mødte saa Fæstebondedatteren *Kjersti Persdotter*, som var paa Hoveriarbejde paa den Herregaard, under hvilken hendes Fader var Fæster, d. v. s. Hovbonde. Da de to unge giftede sig, kom de til at gribe ind i Udviklingen, idet udyrkede Overdrev af driftige Mænd var foretrukket fremfor Fæstegaarde med Hoveripligt, og ogsaa kunde faas for billige Penge. Dette kunde kun lykkes gennemført af de stærke og flittige.

Den svenske Stat fulgte de driftige Bønders Eks-

empel og overdrog som delvis Løn saadanne Overdrev og skovbevoksede Arealer til f. Eks. Officerer. Her saa altsaa Nils Jeppsson en Chance til større Drift som Forpagter af en meget stor Ejendom, og det var hans Livs store Skuffelse, da han først havde vist, at han var den rette Mand, og at Ejendommen var Guld værd for den driftige. De Penge, han fik for at slippe sit haarde Tag, blev Begyndelsen til hans senere bitre Nederlag. De 4 Fæstegaarde paa een Gang var et Forsøg paa at løse den Opgave, som Herremanden ikke turde, naar han ikke havde Hoveriarbejdere, og som 4 Fæstere var drevet ud af p. G. af, at de ved Hoveriets Afløsning ikke magtede Afgifterne. Det var maa-ske gaaet godt, om der ikke var gaaet Herremand i Nils Jeppsson, og Tiderne ikke havde skiftet. Det var vel nok Kautionsforpligtelserne, der endelig gjorde det af med ham. Han redder sig som en Hædersmand uden Fallit, men maa under endnu trangere Tider begynde forfra paa et gammelt forfaldent Sted, hvis Forsømmelser, der ingen Bund var i. Den stærke Mand var 42 Aar og havde kæmpet haardt i 20 Aar. — Han blev 50 Aar gammel. inden et nyt frit lille Hjem paa 3 Tdr. Land i et fremmed Land blev hans eget. Han havde 20 ligesaa strenge Arbejdsaar i Danmark for at bjerge sig igennem. Nils Jeppsson var gjort af et godt Tømmer, stor i Fortrin og stor i Fejl og Fald. Det vilde være Uret imod ham og Sandheden at fortie, at han havde Fejl.

Saalænge det var hans egen Arbejdskraft, der var Hovedindsatsen, var han mange Mænds Overmand, men da han tillige skulde styre store Midler og føre Regnskab, da glippede det for ham. Spekulationen laa ikke for ham, og han troede Mennesker for godt.

Hans Bortrejse fra Hjemlandet var sikkert ogsaa en fejl Spekulation, et Fortvivlelsens Forsøg paa at glemme sin Storhedstid, og som nær havde ført til, at han glemte alt, ogsaa Hustru og Børn. Han fulgte Strømmen af Mennesker, som fra Sverige i disse Aaringer tyede til Danmark, og kun langsomt gik det fremad paany i det fremmede Land for ham.

Det er rigtigst at kaste et forsonende Skær over ham og kun nævne, at han ikke bukkede under for de stærke Drikke, skønt han greb stærkt efter Flasken, da det gik tilbage for ham, og da han var alene paa Clausholm, holdt en Husholderske, Lise Stensen, der blev Moder til Datteren *Else*, en Tid hans Tanker fangen, indtil Sønnen Sven kom og vendte hans Hu til Hjem og Børn. Da rystede ogsaa Kæmpen alle Sorger af og tog saa haardt et Tag i sig selv og i sin lille Plet Jord, at Aftensolen skinnede længe og lykkeligt over ham og hans. — Alle hans Børn ærer hans Minde.

Sven Nilsson og hans Moder Kjersti Jeppsson er et særligt Kapitel. Sven's Beundring for og indre Lighed med sin Fader var alle Dage paafaldende. Moderen lærte han vel først at kende rigtig efter Faderens Bortrejse til Danmark. Maaske har Kjersti Jeppsson ikke været i Besiddelse af den ømme Moderkærlighed, ellers havde Sven vel ikke tyet ind til Nabokonen, da han havde faaet Klø i Skolen. Det inderlige Forhold til den første Søster Else tyder ogsaa paa, at de to Børn har været overladt til at passe hinanden under Forældrenes haarde Slid med Jorden. Sven's Beundring for Moderen er meget stor paa to Omraader, nemlig som Madmoder for en stor Husholdning, og som den der faar Rokken til at snurre og Væven til at gaa i alle ledige Øjeblikke. Ubeskrivelig er den Følelse, Sven giver Udtryk, da han som 12aarig Dreng kører Hestene for Stadsvoغن med Moder og Søskende og Tjenestepiger bagi. Den Dag blev Sven en Mand, og den Dag, han og hans Moder begyndte Grøftegravning for at holde den faderløse Familie i Live, blev hun for en Tid hans Faders Ligemand, og saadan er det vel rigtigst at se Sven's Forældre. Hun var en Arbejdets kaarne Kvinde, der sikkert ikke kunde raade til eller fra, naar Manden fik dristige Planer, men tog i Op- og Nedgang de haarde Tag med. Hun var Nils Jeppssons Livegne, men kunde ikke styre ham, naar han blev vild. Hun var godt skabt for haardt Arbejde, men savnede den bløde Haand. Da ogsaa Sven rejste til Danmark for at skabe en ny og fast Forbindelse med sin Fader, da græder de begge to længe og af deres fulde Hjerter. Moderen er 43 Aar gl., Sven 19 Aar. De havde begge trøstet sig med hinanden over Tabet af en Forsørger (Faderen) og forstaaet, at de to kunde nok klare alt. Moderen græder over, at hun nu maaske mistede to. Sven græd over, at han maaske ogsaa mistede dem begge to og ikke længere maatte blive paa de kendte Steder. Virkeligheden blev det skønneste Eventyr for Sven, men han forstod det først længe efter. Han blev det Baand mellem Far og Mor, som blev slynget om dem begge, og Sven trak i Baandet, saa det skilte bøjede sig atter sammen. Faderen kaldte ad Sven for at faa det bedste, han vidste, først over til sig og derved faa nye Kræfter til at fuldende sin Plan om en Genforening. Moderen slap Sven som et sidste fortvivlet Forsøg paa at vinde noget af det, hun havde tabt, tilbage. Den unge Sven sejrede stort og førte i større Triumf, end han havde gjort som Dreng, sin Moder og Søskende til et nyt Hjem i et fremmed Land. Sven kom altsaa kørende, naar han rigtig vilde vise sine Triumfer. To Gange kom han kørende til sin Far og Mor med sin Hustru og sine Børn. Da var der Glæde. Vemodsblandet Glæde derimod i

1898, da Nils Jeppsson var død og blev begravet af Sven. Huset paa Clausholm Vase blev afhændet til fremmede. Da kom Sven kørende med sin Mor, som trygt og trøstet fik sin Seng hos Sven og blev Bedstemoder for Sven's og Hannas Børn.

Kapitel VIII.

Nils Jeppssons & Kjersti Person's Børn

Der er jo allerede nævnt i det foregaaende, hvorledes Sven Nilsson blev ældste Barn, og da han er *Stammefader*, vil han blive omtalt nærmere i næste Kapitel, men hans Søskende og disses Skæbne skal ikke forbigaaes, idet ingen af Nils Jeppssons Sønner eller Døttre grundlagde nogen Slægt i Sverige. De forlod alle deres Fosterland, og vi vil fortælle det lidet, vi ved om disse Mennesker:

Det er sandsynligt, at der er født af dette Ægtepar 8 Børn: 1) Else, død 8 Aar gl.; 2) Hanna, død 3 Aar gl.; 3) Nils, død 2 Aar gl.; 4) S v e n, f. 12. Aug. 1855; 5) *Per*, hvorom ikke noget Aarstal kendes; 6) Else, f. 19. Jan. 1864; 7) Nils, f. 4. Septbr. 1865; 8) Hanna, f. 17. Oktbr. 1870.

Barn Nr. 6: *Else Nilsson*, f. 19. Jan. 1864 i Hammarlunda i Skaane, blev 8. April 1894 ægtviet i *Vol-dum* Kirke, til Enkemand Røgter Peder Pedersen, Clausholm, f. 27. Septbr. 1853 i Galten Sogn, Galten Herred, og de havde med som Vidner: Husmændene Jørgen Christiansen og Niels Peter Jensen, begge af Røved. *Else Nilsson* havde før sit Ægteskab med Røgter Peder Pedersen en Søn: *Niels Christian Nielsen*, som blev født i Hørning Sogn ved Randers 7. Septbr. 1888 og døbt i Hørning Kirke 21. Oktbr. 1888. Tilstede var følgende Faddere: Arbejdsmand Frederik Pedersen og Hustru: Marie Dorthea, f. Holm, fra Nielstrup ved Randers, Pigen Else Marie Christensen, Aarslev, samt Husmand Niels Jonassen, Hallendrup Mark.

Denne *Niels Christian Nielsen* fik Skyld for at have givet Anledning til, at hans Bedstefader: Nils Jeppssons gamle Husmandssted *nedbrædte* i 1893 el. 1894, hvorefter det blev genopbygget for Brandforsikringssummen, der kom til Udbetaling.

Barn Nr. 7: *Nils Nilsson*, f. 4. Septbr. 1865 i Rørum i Skaane. Noget yderligere kan ikke oplyses.

Barn Nr. 8: *Hanna Lassen*, f. *Nilsson*, f. i Hammarlunda Sogn i Malmøhus Len 17. Oktbr. 1870 og døbt 23. Oktbr. 1870.

Hun blev Stammemoder til 10 Børn: 1) *Kristine Nielsen*, gift med Ingvar Sloth, med Ophold i Randers, Nørrebrogade 39. Børn: Ingeborg, Inga, Viola, Gunnar, Karla.

2) *Niels Julius Larsen*, f. 16. Marts 1895 paa Clausholm Vase. Hørning Sogn, døbt 2. Juni 1895 i Hørning Kirke. Fadderne var: Røgter Peder Pedersen og Hustru, Else Nielsen; Husmand Niels Jepsen og Arbejdsmand Peder Christiansen Christensen, alle af Clausholm Vase. Han blev ægteviet til Antonette Hansen, f. 15. Novbr. 1896. De har Datteren Herlien Lassen, f. i Juni 1921.

— — —

Inden næste Barn fødes, bliver Hanna Lassen, f. Nilsson, ægteviet i Sct. Matthæus Kirke i København 19. Marts 1897 til *Michael Villiam Lassen*, Søn af Indsieder Niels Lassen og Hustru, Juliane Jensine Sørensen, Sahl Sogn, hvor han er født 28. Febr. 1874, døbt i Hjemmet 31. Maj og fremstillet Aaret efter i Maj. Han døde paa Almindelig Hospital og blev begravet 10. Aug. 1927 paa Bispebjerg Kirkegaard i København.

— — —

3) *Anna Marie Hansen*, f. Lassen, f. i Hørning 15. Juli 1897, blev i Sct. Pauls Kirke, København, i 1916 ægteviet til Emanuel G. Hansen, f. 22. April 1897 i København, Søn af ugift Anna M. Hansen, død 15. Februar 1916.

Børn: Edith, f. 27. Maj 1914; Harry, f. 20. Maj 1920; Svend Aage, f. 20. Marts 1927; Birthe, f. 3. Juli 1928.

4) *Svend Aage Lassen*, f. 6. Aug. 1899 i København.

5) *Else Vilhelmine Stöhrmann*, f. Lassen, f. 9. Maj 1903 i København, blev 4. Nov. 1923 ægteviet i Trinitatis Kirke i København til Hans P. Stöhrmann, f. 23. Jan. 1897 i Sønderborg, som Søn af H. P. Hansen og Anna Stöhrmann.

Børn: Herlin Else, f. 4. Novbr. 1924; Børge Hans, f. 9. Juni 1931.

6) *Hans Lassen*, f. 18. Aug. 1904.

7) *Rosa Hansine Mortensen*, f. Lassen, f. 24. Juli 1906 i København, blev 23. Novbr. 1924 i Sct. Pauls Kirke i København ægteviet til Kai Oluf Mortensen, f. 10. Novbr. 1904 i København, Søn af Nils P. Mortensen og Margrethe.

Børn: Grete, f. 1. Decbr. 1924.

8) *Karl Lassen*, f. 25. Marts 1909 i København, har i Septbr. 1933 indgaaet Ægteskab i U. S. A.

9) *Elva Ingrid Christensen*, f. Lassen, f. 8. April 1909 i København, blev borgerlig ægteforenet 6. April 1931 til Ernst Christensen, f. 9. Juni 1907 i Jylland.

Børn: Ruth, f. 12. Decbr. 1931; Tove, f. 4. Novbr. 1932.

10) *Agnes Juliane Nielsen*, f. Lassen, f. 9. Decbr. 1911 i København, blev 29. Jan. 1933 ægteviet i Sct. Pauls Kirke i København til Carl Julius Nielsen, f. 14. Aug. 1905 i København, Søn af Carl J. E. Nielsen og Emma.

Børn: 1) Inga, f. 3. April 1933, 2) En Søn:

— — —

Vi er kommet til Ende med Niels Jeppssons Datter, *Hanna Lassen*, der i sit 65. Aar fortog en Rejse til Amerika, hvor hun besøgte 4 Sønner: Niels, Svend, Hans og Karl, som de er nævnt ovenfor.

Vi kan nu gaa videre med Stammefaderen: Sven Nilsson.

Kapitel IX.

Af Sven Nilsson's Rejseliv

Den 16. April 1874 rejste *Sven Nilsson* ud fra *Sludstrup* i Hammarlunda Sogn i Skaane og endte først sin Rejse i Lille Værløse, Kirke Værløse Sogn i Nordsjælland, da hans ældste Søn, Sognepræst i Viby Jylland, *Niels Jeppesen Richard Granild* den 12. April 1933 kastede Jord paa hans Baare, der blev sænket ved Siden af Hustruens. (Hun var død 24. April 1925 — 65 Aar gl.). I 59 Aar varede Rejsen fra Sludstrup til Lille Værløse, en lang, lang Rejse i Modgang og Medgang, i Opgang og Nedgang. I et Foraar rejste han bedrøvet ud for at finde sin Far; i det sidste af hans Foraar, som endte en Palmesøndag, rejste han bort for at finde sin himmelske Fader, sin elskede Hustru og sine Forældre i de himmelske Boliger.

Siden sin Udrejse 1874 blev det hans Lod at rejse viden om i Danmark for at tjene til det daglige Brød.

Den første Arbejdsplads i Danmark blev Clausholm Herregaard ved Randers som Tjenestekarl, men det var blot til November 1874, da Arbejdet paa den første Privatbane i Danmark fra Randers til Grenaa var paabegyndt. Der fik Sven Nilsson sin Ilddaab som Jernbanearbejder, og dette førte til, at han senere i Aarenes Løb beredte mange, mange Hundrede Kilometer Jernbanestrækninger fra det første Spadestik, til det blomstersmykkede Aabningstog indviede den ny-anlagte Jernbane.

Da hans ældste Søn i Aarene 1915—1921 var Rejsesekretær over hele Danmark, tænkte han ofte disse Tanker: Her har Far lavet denne mægtige Gennemskæring af en Bakke og kørt den store Dæmning ud i Dalen.

Den næste Bane, Sven Nilsson kom med til, var Aarhus—Ryomgaard Banen, og han fik Bopæl i Horn-

slet. Den tredie Bane, han fik Arbejde ved, var Thisted—Struer Banen.

Naar der ikke var Jernbanearbejde, gik Sven Nilsson i Gang med at grave Dræningsgrøfter og blev selv Dræningsmester. Naar alt Arbejde ellers glippede, blev han Daglejer paa Herregaardene Clausholm og Tustrup. Ellers var det Hjemegnen, der gav ham det daglige Brød, fordi han var en flittig Arbejder. Købstaden Randers blev iøvrigt den store Station ud til de lange Rejser. Det begyndte med, at den store Dragonkasserne brændte, og samtidig med dens Opførelse benyttede Byraadet Lejligheden til store Vej- og Gadeanlæg. Sven Nilsson fik Arbejde ved dette hos Entreprenør Brede, Randers, og han op slog igennem flere Aar sin Bopæl hos Bager Nielsen i Bjerregrav i Randers. To Ting er karkteristisk for ham i disse Aar. Han rejste hjem til Forældrene Lørdag Aften og mødte til Arbejdstid Mandag Morgen Kl. 5½ (Arbejdstiden var 11 daglige Timer). De øvrige Arbejdsdage øgedes mange Gange med privat Skærveslagning for at øge den lille Ugeløn paa 15 Kr. med 6 à 8 Kr. ekstra.

Sven Nilssons Hu stod dog til Jernbanearbejde, og Chancen bød sig til, da Randers—Hadsund skulde anlægges. Det var den senere bekendte Entreprenør Peder Madsen, der forestod dette Anlæg, og Sven Nilsson blev der fra Foraaret 1881 til Efteraaret 1883, hvor Banen blev indviet.

Efteraaret 1883 blev der Plads ved det store Opfyldningsarbejde fra Aarhus Østbanegaard hen til den gamle Havn. Knudrisbakken blev kørt ud til Opfyldning, men der blev ikke arbejdet hele Aaret rundt, og midt i September 1884 skiftede S. N. Entreprenør, nemlig fra Entreprenør Lorentzen, Aarhus, til Entreprenør og Stenhugger Niels Larsen, Chr. Winthersvej, Frederiksberg. Denne sidste havde et Dæmningsarbejde ved Vennerslund, Stadager Sogn pr. Nr. Alslev, Falster, men det varede blot 10 Uger, hvorefter S. N. fik Arbejde paa Sukkerfabriken Højbygaard, Thorlunde Sogn pr. Holeby paa Lolland. Det var et meget interessant Arbejde, men det foregik den Gang i hel nøgen Tilstand i 40 à 50 Graders Varme, idet de kogte Sukkerøer blev henlagt i underjordiske Kældere i ca. 14 Dage, hvorefter Roemassen blev gravet op og transporteret til Centrifuger, hvor Sukkeret af første Slags blev hængende paa Centrifugernes Sider, medens Sirupen løb ned i de underjordiske Kældere, hvor en ny Lagring og en ny Opgravning fandt Sted, ialt 3 Gange. De Mænd, der gravede op her i Kælderne, fik en Spand koldt Vand med ned til at stikke Fødderne i, hvis Sukkeret brændte dem for haardt. Lønnen var

5,00 Kr. for at tømme en Kælder, og den raskeste Mand kunde gøre det paa 4 Timer. Bagefter kom Manden i Bad og sov længe og godt oven paa saadan en Tur. Arbejdet paa en Sukkerfabrik er Sæsonarbejde og ophører i Febr.—Marts. S. N. rejste til Falster igen om Foraaret og blev Tipmester (d. v. s. 1ste Grad af Arbejdsleder) hos Entreprenør L. Petersen og Wätzold, der byggede Nykøbing—Gedserbanen. S. N. fik Bopæl i Væggerløse, men det hele var kortvarig, da der kom en Strid om hans Løn. S. N. forlangte 4 Kr. om Dagen, men blev budt 3 Kr. Det blev Afrejse til Entreprenørerne Peder Madsen & Michelsen, der sløjfede Vester Vold fra Raadhuspladsen til Sct. Pederstræde, fandt Jarmerstaarnet og flere Læs Kanonkugler i Volden. I August Maaned endnu i 1885 tog Entreprenør Michelsen S. N. ned til Birkerød Stationsudvidelse. Fylden blev kørt ned i gamle Tørvegrave, hvor der kom baade Aal og Gedde til Syne. Det var gamle, gamle Svende med kraftigt „Overskæg“ og vejede utroligt (en Gedde paa 27 Pd.). Nu tog den anden Entreprenør Peder Madsen og flyttede S. N. til Gedser Havn og Stationsplads paa Falster. Det var et godt Job at faa i November Maaned 1885, thi der var Vinterarbejde, og det varede til 1. Oktbr. 1886. Der kom en rolig Tid efter det bevægede Aar 1885, der begyndte paa Sukkerfabriken, fortsatte i Væggerløse, endvidere i København og Birkerød. Nu var Danmarks sydligste Spids naaet, og de mange Arbejdere kunde ikke faa Plads at bo, uden de tog til Takke med Barakker eller rejste højere op i Landet. S. N. foretrak et privat Logi hos pæne Folk, der gik under Navnet *Alling Per* og *Alling Maren*. Det var i Skjelby Sogn og By, hvor ogsaa Herregaarden *Gedsergaard* ligger. En Søndag Aften i Vinteren 1885—1886 gik nogle Stykker af Arbejderne, deriblandt Formanden Sven Nilsson, der var 31 Aar gl., op for at besøge Karle og Piger paa Herregaarden, og der var som Regel Dans i Folkestuerne Søndag Aften. S. N. var, som hele sit Liv, nydeligt klædt paa og omhyggelig med sit Udseende. Og en vægtig Guldurkæde prydede hans Vest. S. N. tog sig en Svingom og blev i de følgende Dage ret ofte omtalt af Herregaardspigerne som „ham med Guldkæden“. I en Krog af den store Folkestue stod en lille, væver svensk Pige, som ikke deltog i Dansen, da hun var Undermejerske paa Herregaarden og følte sig lidt for god til at blive budt op af *Jernbanebørsterne*; det samme syntes hun, at „ham med Guldkæden“ skulde have tænkt, og derom gik Samtalen. Undermejersken hed Jenny Amalie Granlund fra S. Sandsjö, Sverige, og havde i nogen Tid besøgt Alling Per og Alling Maren, men aldrig om Aftenen. Det skete alli-

gevel en Aften, og „ham med Guldkæden“ sad saa dér. Besøgene blev mange, og det endte med, at Sven fulgte Jenny paa Vej til Gedsergaard og de sang Hjemlandets Sange for hinanden, ligesom Sven Nilsson selv digtede en Kærlighedssang, den eneste han fik lavet og uden Rim, men med den Rytme, som han aldrig glemte i sit Liv. Sangen er paa Svensk og langt fra noget Kunstværk og endnu fattigere gengives den her i Overensstemmelse saa nogenlunde med Rytmens og Indholdets Bibeholdelse:

- 1) Rokken snurrer, og Lampen brænder,
og Vinterkvælden er saa lang.
Fra Morgen tidlig til sent paa Kvælden
vi maa slide for dagligt Brød.
- 2) Vaaren kommer, og Skoven løves,
jeg møder dér min Pige kær.
Aah, hvilken Hjertens Fryd og Glæde
jeg møde maa min hulde Mø.
- 3) Sommer Kvælden og Sommer Natten
de svinder bort som Stjernes kud.
Ak, kære Pige, ak, Tiden rinder,
hvor du og jeg skal skilles ad.
- 4) Min Fæstemand og Hjertens kære!
Nej, nej, vi skilles aldrig ad.
Du og jeg igen i Morgen,
mødes her paa samme Plet.
- 5) Maanen blegner, og Solen stiger,
mens du og jeg mod Hjemmet gaar.
Min søde Ven, jeg er jo din,
vi to skal mødes næste Kvæld.

Elskovssangen blev til Virkelighed; det blev de to Mennesker, der gjorde hinanden lykkelige i 39 Aar. Som Digtet beretter, blev det den fagre, unge Lykke, hvor de skænker hinanden deres Tro. De holdt Bryllup uden Kirke og uden Præst, men holdt alligevel sammen. Den 6. Februar 1887 kom et Barn til Verden, en Søn, som vel kostede sin Moder mange Taarer, men ogsaa fik lokket mange lykkelige Smil frem paa Fars og Mors Ansigt i hele deres Liv. Allerede inden 1. Oktober 1886 blev Sven Nilsson flyttet fra Skjelby paa Falster til København, idet han skulde følge en Muddermaskine til nyt Arbejde i Tuborg Havn. Jenny blev alene i den sværeste Tid i en Kvindes Liv. Hun havde skiftet Plads og tjente nu i *Skjelby Præstegaard*, hvor Sognepræsten. E. F. Bøllelose, og Præstefruen, tog

sig meget kærligt af den lille Brud, hvis Fæstemand maatte rejse bort. Da Fødselen var overstaet, og den unge Moder havde grædt over, at Drengen ikke lige straks var saa køn, som hun havde drømt om, at hendes lille Dreng skulde blive, skrev hun til Nygaards Sidevej Nr. 1, København, hvor Formand Sven Nilsson boede og bad om et Navn til Gutten. Sven Nilsson skrev paa en Seddel: „Min Søns Navn skal være: Niels Jeppesen Richard Nielsen.“ Det var efter hans Fader, hvem han ønskede at nævne op, og efter Almannakken, hvor selve Fødselsdagen lød paa et Pigenavn, hvorfor han tog det nærmeste Drengenavn efter Fødselsdagen. Efternavnet blev i 1906 ombyttet med en Tilnærmelse til Moderens Navn.

Moderen beholdt sin Plads i Præstegaarden til November 1887, medens den lille Dreng blev sat i Pleje saa nær Præstegaarden, at han blev ammet af sin Moder hele Tiden. Faderens Arbejde med Muddermaskinen først i Tuborg Havn og senere ved Refshaleøen i København ophørte Aug. 1887, hvorefter S. N. skiftede Entreprenørfirma, der nu hed Andersen og Sørensen (senere tilkom Jessen). Dette Forhold varede i 11 Aar, og det første Arbejde var Søborghus Kanal og Thinghøj Fortet, som ikke laa længere borte fra København, end at Bopælen, Nygaards Sidevej Nr. 1, kunde bibeholdes. Dertil kom saa Jenny rejsende i Efteraaret 1887 med sin lille Niels. Der fødtes endnu en Søn, Svend Peter, den 5. Febr. 1889, saa nu maatte det snart blive Alvor med at faa en større Beboelseslejlighed, hvilket skete fra April Flyttedag 1889 i Jægersborggade 8¹ paa Nørrebro. Forældrenes Bryllup fandt sted i Sct. Stefans Kirke, Søndag den 6. Juli 1889. Faderen havde allerede den Gang skiftet Arbejdsplads til Vestfrontens Anlæg fra Glostrup til Avedøre med Hverdagsbopæl i Brøndbyvester, men Lørdag Aften til Mandag Morgen var han hjemme hos Hustru og Børn. I Udstillingsaaret 1888 i Juli Maaned rejste Sven Nilsson til Clausholm Vase paa Besøg i sit Hjem og præsenterede sin Hustru og sin Førstefødte. De fik ikke dér at vide, at de ikke havde haft Bryllup, hvad S. N. betragtede som en Formalitet.

Efter Bryllupsdagen kom det store Opbrud, hvor Rejsen med Familie gjaldt Nyborg, idet Entreprenørfirmaet fra 1. Maj 1891 skulde anlægge Knudshoved Isbaadehavn og Jernbane derfra til Nyborg. Bopælen blev paa Knudshovedvej Nr. 1 i Nyborg, og her blev det tredie og sidste Barn født, Datteren Anna Louise, den 7. September 1891. Det var ellers en lidt farlig Beskæftigelse, idet Formanden S. N. i Mangel af en Fagmand maatte trække i Dykkerdragten og sørge for, at kæmpemæssige Betonblokke, der var støbt paa

Landjorden, blev sat rigtig paa Plads paa Bunden af Storebælt. Dette Arbejde varede indtil Foraaret 1893, idet en Nordvest Storm ødelagde hele det opbyggede Værk af Cementblokke. Arbejdet maatte gøres om, men S. N. blev udset til en lignende Post ved Opbyggelsen af Søndre Mole i Aarhus, idet S. N. havde gjort opmærksom paa, at saadanne Betonblokke skulde bindes sammen med Jernankre. Dette blev taget til Følge baade ved Knudshoved og i Aarhus Havn.

Paa Skovvejen Nr. 15¹ i et Slags Byggeforeningshus fik Familien Bolig i Aarhus; men maatte bryde op derfra i Februar 1895, efter at den ældste Søn var begyndt sin Skolegang efter Sommerferien 1894 i Børgerskolen, Nørrebrogade, Aarhus.

Rejsen gjaldt Viborg, hvor S. N. skulde lede Viborg Banegaards Flytning fra Viborg Sø op til Trekroner, hvor den nu ligger. I det landlige Kvarter Trekroner fik Familien en god Lejlighed, og kun med den Ulempe, at der var langt til Skolen bag ved Viborg Domkirke. Da Formand Sven Nilsson holdt sit Indtog i Viborg, var hans Ankomst rygtedes blandt de Hundreder af Arbejdsløse. Disse havde taget Opstilling og dannede Espalier paa Vejen op fra den gamle Banegaard. De hilste alle Formanden, og enkelte spurgte om Arbejde. To Mand udtog S. N. til at sørge for Flyttegodset. Begge disse to Mænd, taget ud af Flokken, blev senere begge dygtige Formænd.

Da Pinsen oprandt i 1896, blev det paany Opbrud, da Entreprenørfirmaet Andersen, Sørensen & Jessen fik sit sidste store Arbejde, nemlig Anlægget af den nye saakaldte Gasværkshavn paa Kalveboderne i København. De tog S. N. med sig dertil og gjorde ham til Overformand over hele Foretagendet. Det blev et stort Arbejde, som overskred Millionen, hvad der i de Dage var meget stort. Sven Nilssons Familie fik en god, ny Lejlighed i Dannebrogsgade Nr. 55 paa en første Sal. Det var et ganske nyt Hus den Gang paa det yderste Vesterbro, idet Kalvebod Strand ikke laa ret langt borte fra den nuværende Sønder Boulevard, hvor der tidligere havde været Volde fra den gamle Befæstnings Tid.

Der skulde bygges en Havn saa at sige midt i det aabne Vand. Hvis man tænker sig en Mark, hvor der skulde bygges et Hus meget større end „Vesterport“ i København, saa maa man paa lignende Maade tænke sig en Vandflade i en stor Firkant, som skal have Kajmur paa alle fire Sider. Dette Bassin skulde tillige være saa dybt, at de største Skibe fra Verdenshavene skulde kunne sejle ind og losse store Ladninger.

Sven Nilsson begyndte med to hollandske, flydende Muddermaskiner, som paa 4 Fod Vand skulde lave en Rende under Vandet, til denne Rende blev 20 Fod

dyb. Den opgravede Jord blev skyllet ind paa den langt borte liggende Landjord, saa langt, at det ikke løb tilbage i Renden, men blev liggende og dannede Tørland midt i det vanddækkede Terræn. Naar Renden var gravet, blev der rammet flere Rækker mægtige Pæle ned i Renden, og saadan blev man ved, indtil hele det store Bassin var fravristet Øresund. Saa tog Pumperne fat Nat og Dag og pumpede Vandet ud af Havnebassinet. Da der indenfor Pælerækkerne var bleven tørt Land, kørte 3 Gravemaskiner, 3 Lokomotiver og endeløse Tipvognskolonner frem for at arbejde sig 20 Fod nedad. Der laa først 5 Fod Blaaler, underneden 5 Fod Rødler og sidst og værst 6 Fod Graaler, som var saa haardt, at en nyskærpet Hakke ført med en Mands fulde Kraft kun fik Hakkens Spids ca. 1 Tomme ned i den graa faste Ler. Midt i Bassinet havde man, inden det var tømt for Vand, opdaget en vældig Sten, der blev vurderet til at veje 150,000 Pd., og man blev enig om at benytte Vandet, som formindskede Tyngden, til at faa fjernet denne Kolos, da ingen Kran eksisterede den Gang, som kunde løfte 150,000 Pd.

Sven Nilsson maatte endnu en Gang i Dykkerdragten og tumle med de sværeste Jernlænker, som kunde skaffes. Det varede 5 Timer med under Vandet at faa lagt dette Stenbjerg i Lænker. Kranen kunde kun løfte den saa højt, at Spidsen kom til Syne i Vandoverfladen. Man vilde gerne have haft den op og solgt den, men man maatte nøjes med at bugsere den bort til et andet Sted udenfor Bassinet, hvor den ikke laa i Vejen, og sænke den paany i Vandet. Det før omtalte graa Ler var ligeledes fyldt med Flintesten og Kalksten. Man var nemlig naaet til den faste Kalkbund, som store Dele af Danmark hviler paa, og det graa Ler var det sidste Lag før Kridtet. Det var en imponerende Arbejdsplads, dette dybe Havnebassin, hvor der arbejdedes Nat og Dag, og om Natten klart oplyst af elektriske Buelamper, der fik Strøm fra eget Værk. Da Gravemaskinernes Arbejde var til Ende, laa den jævne Bund oversaaet med mange Tusinde store og smaa Sten, som blev fjernet, saa det var som et mægtigt Lergulv, omtrent som det var støbt i Cement. Den store Dag kom i September 1897, da Kajer og Dæmninger var færdige, ligesom Havnen nu paa to Sider var bleven landfast med København. Nu skulde der Vand i Havnen, Havvand fra Kalvebod Strand. En Sluse var fra først af bygget ind, hvorfra Skodder skulde trækkes op. Nat og Dag løb Vandet ind i Havnebassinet, rent Vand, idet Tang og andet flydende, der fik Drift mod Sluserne, blev fanget og fjernet, men Fiskene, som reves med af Strømmen, blev taget i store Stimer. Endelig blev Bolværket foran Sejlløbet fjernet, da Vand-

standen var ens udenfor og indenfor, og Damperne kom i hele Flaader, lagde til og blev udlossede.

Entreprenørfirmaet tabte 175,000 Kr., idet Udgifterne oversteg Tilbudssummen med dette Beløb, og Firmaet gik i Stykker.

De 11 Aars lange Tjeneste, som Sven Nilsson havde haft hos disse 3 Mænd, var forbi, og det var ogsaa glippet med hans Andel i Overskudet paa denne Entreprice. Firmaet var kulant imod sine Folk, og Sven Nilsson fik Lejlighed til paa 2 Maaneder at gøre en Entreprice i Charlottenlund færdig. Det var Vejanlæg paa Maltegaards Jorder, der hvor Charlottenlund Raadhus nu ligger. Sven Nilsson tjente i de to Maaneder 1500 Kr.; det blev hans Andel af Likvidationen, og endvidere blev det S. N., der omkring Nytaar 1898 forestod det store Bortsalg af Arbejdsmateriel fra Gasværkshavnens Anlæg mod Honorar eller maaske Provision.

Ingeniør Andersen, Søn af en Tømrermester Andersen i Aarhus, rejste til Troperne i nogle Aar og tjente nogle Tusinde Kroner, kom hjem og byggede Sct. Clemens Bro i Aarhus. Entreprenør Sørensen, Søn af en Parcellist i Krstrup i Randers, nedsatte sig som Tømrermester i Aarhus. Ingeniør Jessen var en Præstesøn fra Lolland. Han rejste til Panama-Kanalen, der var under Franskmænds Ledelse, og vendte tilbage som Millionær.

Sven Nilsson havde efter det lille Arbejde paa Maltegaards Jorder faaet Blod paa Tanden efter at blive selvstændig Entreprenør og fik under Firmaet Johansen og Saabye en Parcel selvstændig af Anlægget af Kerteminde—Dalby Banen. S. N. tog Bolig hos Fragtmand og Vognmand Rasmus Nielsen i Mesinge, og Arbejdet blev færdigt paa 1 Aar, nemlig i Begyndelsen af 1899.

Sven Nilssons gamle Entreprenør Sørensen havde paa dette Tidspunkt faaet Kompagniskab med en velhavende Vognmand Hans Jensen fra Aarhus. Disse Entreprenører fik Aarhus—Hammelbanen (til Lille-ring) i Entreprice. Deraf gav de Sven Nilsson i selvstændig Entreprice Stykket fra Viby Station til Herregaarden Constantinsborg over Dødeaaen og Brabrand Enge. Det var en svær Opgave at bygge Jernbane over Hængedynd og den berygtede Aa. Den Jord, der blev kørt ud om Dagen paa Dæmningen over dette vanskelige Terræn, forsvandt om Natten og skød senere op som store Volde paa hver Side af den paatænkte Jernbanedæmning. Der var 30 Fod ned til den faste Bund, saa det drejede sig om store Mængder Jord, større end beregnet. Endelig drejede det sig om Taalmodighed, indtil Tidspunktet kom, hvor Naturkræfterne var udtømte, saa de maatte give op og tillade en Jordvold at blive liggende fast og urokkelig, hvor Sven

Nilsson skulde lægge den efter den Plan, han arbejdede efter. 32 Aar efter denne Kamp med Dødeaaen blev Sven Nilssons ældste Søn Sognepræst i Viby Sogn, hvorigennem Dødeaaen løber, og det var af en egen betagende Virkning, da Fader og Søn paa selve Aastedet drøftede den svære Kamp, hvori Sven Nilsson vandt Sejr, men ikke Guld, da disse paakørte Jordmasser var langt ud over al Beregning. Ejendommelig nok havde Sven Nilsson sine Heste opstaldet i Viby Præstegaard hos daværende Sognepræst Wolf. Sit Logi havde han paa Bjørnbaks Højskole hos daværende Højskoleforstander Mørch-Hansen. Den nedlagte Højskole er Naboejendom til Viby Præstegaard. Sven Nilssons Familie boede fremdeles paa Vesterbro i København, idet den første Lejlighed i Dannebrogsgade 55 blev ombyttet April Flyttedag 1897 med en anden i samme Gade Nr. 60¹, Hjørnet af Sdr. Boulevard, og da Sven Nilsson kom hjem fra Viby i Jylland, var Familien, April Flyttedag Aar 1900, flyttet til Flensborggade 6, St. Opholdet i Hjemmet i København var for Sven Nilsson altid i disse Aar fra 1898—1902 kun paa korte Besøg. Det næste Arbejde ventede paa Sven Nilsson, og det blev Høng—Tølløse Banen først. Bagefter Sorø—Vedde Banen, hvorunder hans Ophold blev i Byen Vedde hos to Gaardejere, der begge hed Jørgensen, Lars og Karl. Naar Arbejdet de enkelte Steder strakte sig over en hel Sommer, og Boligforholdene tillod det, tog S. N. Familien — i Børnenes Sommerferie fra Skolen — paa Sommerophold, saaledes i Mesinge i Sommeren 1898 og i Vedde 1901. Ved Nytaarstid 1902 blev der et lille Stykke Tid Arbejde ved Sluseværket tværs over Kalvebodstrand fra Sjælland til Amager under Entreprenørerne Gundersen & Brinck, men allerede i Maj s. A. havde dette Firma faaet Anlægget af Horsens—Odder Banen, og Sven Nilsson skulde have en Chance med og fik Strækningen fra Horsens op gennem Stensballe Skovene. Det blev den daarligste af alle Entrepricer og bragte stort Tab, saaledes at det var godt at komme tilbage til Sluseværket i November 1902, og han blev her til 6. August 1903, hvor der tilbød sig en Formandsplads hos Direktør og Ingeniør N. Nielsen, der drev Nymølle Kalkbrud ved Farum. Dette Engagement varede kun til 1. Maj 1904, hvor Entreprenørfirmaet Peder Madsen, Werner og Winkel tilbød Sven Nilsson en Overformandsplads ved Anlægget af Viborg—Herningbanen. Da den ældste Søn lige havde afsluttet sin Skolegang med Præliminæreksamen i København, og der ikke kunde være Tale om — af økonomiske Grunde —, at han maatte fortsætte til Studentereksamen, saa tog Sven Nilsson den Beslutning, at Drengen skulde oplæres i Faderens Fag og muligvis faa

Lyst til at blive Ingeniør fremfor Præst, hvad han selv holdt paa. Sønnen maatte følge med, og for anden Gang, sidst i 1895—1896, kom Fader og Søn til at bo hos Murer Mikkelsen i Viborg, der havde slaaet sig op og havde bygget adskillige Huse, hvoraf han selv beboede et i Jyllandsgade, der ikke laa langt fra Trekroner. Sønnen forsøgte at blive interesseret i Arbejdet og tjente som Assistent for een af Ingeniørerne, cand. polyt. Rune. Dette Liv med den stadige Omflakken smagte ikke Sønnen, og efter at det meste af Sommeren var gaaet, gjorde han en brat og uigenkaldelig Afbrydelse i Faderens Planer og rejste til Hjemmet i København. Et Aarstid efter kom Sven Nilsson atter til København efter et Brud med Entreprenørerne og fik i Marts —April 1905 hos Entreprenørerne N. P. Johansen og Christiani Arbejdet med at lave den nuværende Kvægtorvsrampe, som staar i Forbindelse med Godsbanegaarden i København. Det varede kun til midt i August 1905, men det samme Firma havde da faaet Anlægget af Jernbanen fra Klippan til Östra Ljungby ved Helsingborg i Sverige. Klippan er en stor Stationsby paa over 2500 Indbyggere og ligger paa Banestrækningen Helsingborg—Häslaholm, en Banestrækning, hvor den danske, kendte Entreprenør Niels Andersen tjente en Million, som først efter en stor Proces imod den svenske Stat blev ham udbetalt. Af Glæde over sin Sejr stiftede denne Mand et Legat til Fordel for Arbejdere ved Jernbaner, Mergellejer og Dræningsarbejder, som kom til Skade under Arbejdet. Invalider fik 1000 Kr., og Enker efter Arbejdere, der omkom, fik 1000 Kr., o. s. v. Selv købte han Lystgaarden „Søholm“ ved Lyngbyvejen ved København.

Sven Nilsson var nu saa meget naturaliseret som Dansker siden 1874, at han nu i Aaret 1905 slet ikke kunde finde sig i de svenske Arbejders Vaner og Metoder, saa Opholdet i Klippan blev kortvarig, og Rejsen gik samme Aar til København, hvor Ingeniør Monberg havde faaet Arbejdet med at fylde ud i Kalvebod Strand til de kommende Statsbanernes Centralværksteder. Foruden vældige Jordmasser fra Terrænet op til Vestre Kirkegaard skulde den gamle Losseplads, hvor der fandtes 8000 Kubikfavne Skrald, bruges som Fyld, og en Bane skulde gaa over Terrænet, kaldet Gasværksbanen fra Gasværkshavnen til Vigerslev Gasværk.

I Aug. 1906 tilbød Ingeniør Agge Sven Nilsson Kompagniskab om et stort Stykke Kloakarbejde fra Lyngbyvej gennem Kalveboderne op imod Tagensvej i København, og dette Firma, Sven Nilsson & Agge, fik endnu et stort Anlæg, nemlig Aakirkebys Vandværk, hvor de maatte sprænge sig Vej med Dynamit gennem den Klippegrund, Aakirkeby er bygget paa.

Vandledningerne skulde lægges ned i Gadernes Fortov, og naar Sprængningerne var for voldsomme, splintredes Ruderne i Folks Huse. Sven Nilsson vilde undgaa disse sprængte Glasruder og fik store Ladninger Risknipper ført frem, og naar en Sprængning skulde foregaa, dækkedes Gaden med Risknipper, som paa en udmærket Maade afbødede Lufttrykket og opfangede Jord og Stensplinter. Der blev ingen Rudesprængninger efter dette. Aakirkeby havde i al dens Levetid haft trange Kaar med Vand, som skulde hentes flere Kilometer udenfor Byen i en Fællesbrønd. Nu fik de et selvvirkende Vandværk, hvor en Dal paa 2000 Tdr. Land blev inddraget som Vandsamler, og Vandet derfra, og fra flere Steder under den sprøde Klippe vældede Vandet frem, da der blev boret og sprængt Adgang for de skjulte Kilder. Det var saa heldigt, at Vandet stadig den Dag i Dag har saa mægtigt et Tryk, at det fra en Højde af 70 Fod over Aakirkeby selv trykker sig op gennem de Rør, Sven Nilsson lagde i 1907, til de højest beliggende Køkkener og Badeværelser i Byen. Der var Festglæde i Aakirkeby, da alle Hanerne med et Slag bruste med det allerbedste Vand paa Øen. Sven Nilssons Navn er skrevet i Vand i Aakirkebys Historie.

Det næste Arbejde blev Forarbejderne til Vissing Vandværk ved Glostrup, hvor der ogsaa var Vandmangel. Der skulde graves en mægtig Brønd 6 Fod ned i Kalkunderlaget, og hvis dette ikke gav Vand nok, skulde Arbejdet udbydes i ny Entreprice. Det gav ikke Vand nok, og Licitationen kom i Stand. Sven Nilsson var 1000 Kr. højere end den lavet bydende; fik det altsaa ikke, men Manden, der fik det, maatte selv udrede 500 Kr., inden Arbejdet blev færdigt. Fra April 1908 til September 1909 udførte Sven Nilsson 3 Stkr. Arbejder. Først for Ingeniør N. Nielsen: Lokomotivremisernes Udgravning ved Centralværkstederne og for Entreprenørerne N. J. Johansen og Christiani Vejjudgravninger under Statsbanesporene i Hellerup, saaledes at Vejoverskæringerne for Fremtiden faldt bort, og endelig Sporlægning, Træbrolægning og Grusning af det store Areal, som hører under Centralværkstederne. Dette sidste Arbejde var under Muremester Karl J. Hansen som Hovedentreprenør. September 1909 var der ikke mere Arbejde at opdrive i København eller dens Nærhed. Familien var April Flyttedag 1906 flyttet til Sankelmarksgade 34¹ og derfra 1908 til Sdr. Boulevard 78¹. Men Sven Nilsson maatte igen saa langt bort som til Ringkøbing—Nr. Omme Banen og tage Ophold hos Gaardejer Anton Madsen, Halkjær pr. Ørnhøj. Entreprenørfirmaet Brinch, Wolder og Nielsen overlod Nilsson at anlægge et Stykke Bane mellem Stationerne Grønbjerg og Ørnhøj, og han fik

over til sig sin næstældste Søn, som nu begyndte at gaa i Faderens Fodspor, ca. 20 Aar gl. Dette Arbejde varede til November 1911. I Juli Maaned 1912 var det næste Arbejde saa vidt fremskredet, at Sven Nilsson kunde flytte Familien til Hvide Sande ved Ringkøbing Fjord, og her arbejdede Fader og Søn sammen til April 1913 under Vandbygningsvæsenet i Danmark. Medens Sønnen blev ved dette Arbejde, overtog Sven Nilsson et andet Sikringsarbejde ved Furesøen ved Frederiksdal, hvor Fæstningskanalen skulde sikres mod Tilsanding. Hovedentreprenørerne var her Vald. Petersen og Tømrmester Ohland. Oktober Flyttedag 1913 kom Familien tilbage til København fra Sdr. Lyngvig ved Hvide Sande, hvor Fisker Chr. Nielsen havde været Husvært. Den ældste Søn, som var bleven gift 28. April 1912, havde lejet en Lejlighed til sine Forældre Westend 31³, da han selv boede i Nr. 12, men allerede 1. Maj 1914 blev der gjort et Forsøg paa, at Sven Nilssons Rejseliv skulde have Slut. Han skulde være Leder af Udnyttelsen af en Grusgrav i Lille Værløse, som et Konsortium med Købmand Krager i Spidsen spekulerede i. Grusgravens Ejer var Løjtnant Frogne Knudsen, der ejede Hareskovgaard. Interessentskabet Hareskovgaards Grusgrav blev dannet, og ca. 10,000 Kr. blev efterhaanden skaffet til Veje til Grusbanens Anlæg. Men dels havde Terrænet fra Grusgraven til Værløse Station for stor Stigning til, at det i det lange Løb kunde lønne sig at transportere Materialerne med Lokomotiv og Tipvogne, og dels viste det sig, at selve Grusgraven var noget i Retning af en Øjenforblændelse, da der længere inde var Lerbanker, som skød sig op i Spidser. Grusbanen blev anlagt; Lokomotiv og Vogne anskaffet. Grusharpen sat i Sving, men Drømmen om en rolig Alderdom brast som en Sæbeboble. Rejselivet begyndte nu fra Lille Værløse, hvorhen Familien var flyttet, som Udrejsestation; det blev den sidste Udrejsestation i hans Liv, og det Sted han kom til at opholde sig længst, fra 1. Maj 1914 til Dødsdagen 9. April 1933. Ikke i det samme Hus, men sidst igennem de fleste Aar hos Tømrmester Hansen og nogle Aar forud hos Gaardejer L. Larsen, Matrikel 5 a, af Lille Værløse.

I Septbr. 1914 fortsatte Sven Nilsson efter den store Skuffelse, Hareskovgaards Grusgrav blev for ham, hos Entreprenørerne Vald. Petersen og Tømrmester Ohland, der havde faaet betroet Anlægget af Lynæs' Fort, et af Krigstidens mange Sikringsanlæg. S. N. var her Formand og fik her Besøg af sin ældste Søn, som var blevet kaldet til Forstander for Arbejdskolonien „Godrum“ i Jylland, men havde fattet den Plan, at han vilde underkaste sig en almindelig Arbejdsmands Vilkaar i Maanederne Januar, Februar, Marts

1915 for at lære, hvorledes der skulde arbejdes paa Timeløn, og hvorledes iøvrigt en Arbejders Kaar var. S. N. boede paa Afholdshjemmet i Lynæs indtil Juni 1915 og kunde fortsætte som Underentreprenør hos Firmaet Reimann og Lindquist, der byggede Hundested—Frederiksværkbanen. Det var den første Parcel ved Hundested, der blev S. N. betroet og næstældste Søn blev hans Hjelper. Dette Arbejde endte i Oktober 1916, og der blev Chance ved et nyt Firma, denne Gang Sigurd og Viggo Jensen og ved et nyt Arbejde, nemlig ved Høje Taastrup, hvor Statsbanerne fik udført to Broer over Landevejen, som skulde omlægges og føres over Jernbanen. Det samme gentog sig fra Juni—Decbr. 1917 i selve Byen Roskilde for Firmaet Nielsen & Brinck. Denne Entreprenør Brinck fik derefter Brug for Sven Nilsson som Leder af Udvidelsen af Vedbæk Havn, og dette varede til Januar 1919, hvorefter Rejsen gik for samme Entreprenør til Middelfart, hvor Kabelfabrikerne foretog omfattende Havnearbejder. Dette varede kun til Aug. 1919, hvorefter Firmaet Nordberg og Christensen lod S. N. lede Støbningen af den store Bro i Næstved, som skulde føre Køge og Næstved Landevejen over Statsbanesporene. Der kom en Kurre paa Traaden i Anledning af en ung kontrollerende Ingeniørs Optræden, og Rejsen gik til Maaløv Stations Udvidelse for Entreprenør Emil Bruhn, hvor S. N. gjorde færdig i Løbet af 1921. En Del af 1922 gik med at forestaa Nødhjælpsarbejder for Værløse Kommune. Men endnu to Gange gik Rejsen ud fra Hjemmet. I 1922 til Anlægget af Helsing—Tisvilde Banen og fra Maj 1924 til 1925 til store Vejarbejder i Vanløse i Anledning af Ringbanens Anlæg. Med 1925, hvor Hustruen døde 24. April, og S. N. blev s. A. 70 Aar, kommer Alderdommens sidste 7 Aar.

Lad os tage en Oversigt over Sven Nilssons Arbejdspladser fra 1874—1925:

1. Herregaarden Clausholm.	16. Refshaleøen.
2. Randers—Grenaa Banen.	17. Søborghus Kanal og Thinghøj Fort.
3. Dræningsarbejdet gennem flere Herreder.	18. Vestfronten Glostrup—Avedøre.
4. Aarhus—Ryomgaard Banen.	19. Knudshoved Itransport.
5. Thisted—Struer Banen.	20. Aarhus Havneudvidelse.
6. Vejanlæg i Randers By.	21. Viborg Banegaards Omlægning.
7. Randers—Hadsund Banen.	22. Københavns Gasværkshavn.
8. Aarhus Østbanegaards Terr.	23. Vejanlæg paa Maltegaards Jorder.
9. Dæmningsarbejde ved Vennerslund.	24. Kerteminde—Dalby Banen.
10. Højbygaard Sukkerfabrik.	25. Aarhus—Hammelbanen.
11. Nykøbing—Gedser Banen.	26. Høng—Tølløse Banen.
12. Sløjfning af Vester Vold.	27. Sorø—Vedde Banen.
13. Birkerød Stationsudvidelse.	28. Slusearbejde i Kalveboderne.
14. Gedser Havn.	
15. Tuborg Havn.	

29. Horsens—Odder Banen.	44. Hareskovgaards Grusgrav.
30. Nymølle Kalkbrud, Farum.	45. Lynæs Fort.
31. Viborg—Herning Banen.	46. Frederiksværk—Hundested Banen.
32. Kbhvn.s Kvægtorvs Rampe.	
33. Klippan—O. Ljungby Banen.	47. Broarbejde ved Høje Taastrup
34. Gasværksbanen i Kbhvn.	
35. Kloakarbejde paa Lyngbyvej.	48. Broarbejde ved Roskilde.
36. Aakirkeby Vandværk.	49. Vedbæk Havn.
37. Vandværket i Vissing.	50. Havneanlæg Middelfart.
38. Lokomotivremiserne i Kbh.	51. Broarbejde ved Næstved.
39. Vejudgravninger i Hellerup.	52. Maaløv Stations Udvidelse.
40. Centralværkstederne i Kbh.	53. Vejarbejder i Værløse Kommune.
41. Ringkøbing—Nr. Omme Banen.	54. Helsingø—Tisvilde Banen.
42. Hvide Sande Anlægget.	55. Vejarbejder i Vanløse.
43. Fæstningskanalen ved Frederiksdal.	

Listen over Arbejdspladserne er sikkert ikke udtømmende; der skal nok være flere Steder, som ikke er nævnt, f. Eks. Arbejdet paa et eller flere af Statsbanernes Dobbeltspor paa Fyen eller i Jylland.

Oversigten giver for den kyndige Indtryk af, at Sven Nilsson har tumlet med Jordmasser, Træ, Sten, Jern og Cement. Tusindvis af Arbejdere og Maskiner i Hundredtal blev hans lydige og villige Hjælpere. Skinner og Vogne i Hundreder af Kilometer og endeløse Kolonner var hans Stolthed. Nogen Betydning har han sikkert ogsaa haft som Vandets Betvinger, baade som Dykker og Havnebygger. Han har sikkert udbetalt Arbejds løn i Millioner Kroner, medens hans eget Udbytte sikkert ikke i hele hans Liv har oversteget 200,000 Kr. Han fik aldrig Held til at gøre det store Kup, idet Gevinst og Tab gik saaledes lige op, at det kun blev det daglige Brød.

Mest bemærkelsesværdig maa det sikkert være, at S. N. med den Uddannelse og daarlige Skolegang kunde klare saa omfattende Arbejder, som han fik betroet. Hans Teknik udformede han selv, og han havde ofte en lykkelig Haand. Han naaede højt, hvor Ingeniørerne lod ham gaa paa egen Haand efter de udarbejdede Tegninger. Selv med gammelt og forkvaklet Arbejds materiel udrettede han store Ting, og han havde et enestaaende Talent til at finde den rette Mand og anbringe ham til størst Nytte. Hans egne Hænder sad rigtigt, og hans legemlige Kræfter brugte han rigtigt og gerne.

Kapitel X.

En Søns Fader

Oftest ser man Udtrykket: „en Fars Søn“, baade i god og daarlig Betydning. Det ser lidt mindre slid

ud: „en Søns Fader“. Under alle Omstændigheder og under normale Forhold er det vanskeligt at udtale sig helt objektivt om sin Fader. Han ses med Sønnens Øjne, og de ser i Reglen paa een Gang meget mere og meget mindre end andre Øjne. Man bliver aldrig færdig med sin Fader. Han lever videre i Livets skiftende Belysninger, selv naar han tilhører Mindernes Verden. Hvor vilde jeg ønske, at jeg var blevet Kunstner paa een eller anden Maade, saa havde jeg haft en Model i min Fader, som jeg med Kærlighedens dybe Indtrængen maaske kunde have gengivet paa et Maleri. Dog det er langt det skønneste Maleri, som findes i Erindringen, for saadan et Maleri er levende og veksler i Belysning fra Tid til anden. Der er nu alligevel ingen, der nogensinde skal se en Søns dybe Sorg over, hvor lidt der egentlig kom ud af dette, at have en Fader, medens de to havde hinanden, og ingen uden Sønnen selv øser af det Glædens Kildevæld, som det bestandig er, at han har levet og har virket, som han har. Meget var uforstaaeligt, men det er ubeskriveligt fra Tid til anden pludseligt at fatte den dybere Mening. Saadan gaar vel sagtens mange Sønner og oplever deres Fader om igen, medens deres Børn igen har dem som Forbillede.

Inden vi gaar over til næste Kapitel: Hans Børn, saa gengiver vi Daabsattest og Dødsattest:

Uddrag af Födelse — och Dopbok.

1. Aar 1855 (femtifem) den 12. August
2. föddes i Hammarlunda församling i Malmöhus län
3. Gossebarnet S v e n
4. Fadrens namn och yrke: Nils Jeppsson, Åbo
5. född den 13. Marts Aar 1828 i Lyby
6. Modrens namn och yrke: h. h. Kjersti Persdotter, född den 10. Juni Aar 1831 i Öved
10. Barnet döbt den 19. August 1855

Medicolegal Ligsynsattest.

1. S v e n Nilsson, Enkemand
2. Född den 12. August 1855 i Sverige
3. Fhv. Arbejdsformand
4. Bopæl: Lille Værløse, Værløse Sogn, Kbh.s Amt
5. Dødsdag: 9. April 1933 Kl. 11 — 77 Aar gl.
6. Dødsstedet: Afdøde fandtes liggende død i sin Seng
7. Dødsmaaden: Naturlig Død
8. Dødsårsag: Formentlig Aareforkalkning og Alderdomssvækkelse (arteriosclerosis og marasmus senilis)
9. Begravelsesdag: Den 12. April 1933 paa Værløse Kirkegaard ved Sognepræst Granild.

*Sven Nilsson og Hustru Jenny Amalia, i. Granlund.
Børnene: Anna Louise Nilsson, Svend Peter Granild (siddende),
Niels Jeppesen Richard Granild, (staaende).
Billedet er fra ca. 1907.*

Kapitel XI.

Sven Nilsson's Børn

Det er nødvendigt for denne Bogs Plan foreløbig at overspringe Jenny Amalia Nilsson, f. Granlund, Sven Nilsson's Hustru og hans Børns Moder. Det er ligeledes nødvendigt at omtale de 3 paagældende Børn i den Orden, at den yngste omtales først:

1) Anna Louise Fisker, f. Nilsson, f. i Nyborg 7. Septbr. 1891, ægteviet i Kirke Værløse Kirke 28. Maj 1917 til Tømrer Anton Marinus Jensen Fisker, f. 13. Aug. 1889 i Harridslev Sogn (Randers), Søn af Tømrer Søren Jensen Fisker, død i Randers 8. Novbr. 1930, og Hustru Mette Marie Pedersen, død i Randers 9. Febr. 1928.

Tømrer Søren Jensen Fisker og Mette Marie Pedersens Børn og Børnebørn:

1) Niels Peter Jensen Fisker, f. 15. Maj 1884. Børn: Viggo, Villiam, Tage, Asger, Gudrun.

2) Jens Peter Jensen Fisker, f. 16. November 1885. Børn: Helga, Metty.

3) Ane Nielsen, f. Fisker, f. 6. Januar 1887. Børn: Edith, Ingeborg, Gunnar, Oluf, Harald, Annalise.

4) Anton Marinus Jensen Fisker, f. 13. August 1889 i Mejlby, Harritslev Sogn, g. m. Anna Louise Nielsen, Datter af Sven Nilsson. Børn: Richard, f. i Aalborg 2. Maj 1918; Jenny Marie, f. i Aalborg 8. December 1929.

5) Andrea Jensen Fisker, f. 30. Juni 1892. Barn: Valdemar.

6) Kristian Jensen Fisker, f. 18. December 1894. Børn: Svend, Sigrid, Knud, Herløv.

7) Sofus Jensen Fisker, f. 8. Februar 1896.

8) Marius Jensen Fisker, f. 27. December 1899.

2) Arbejdsformand Svend P. Granild, f. i København 5. Febr. 1889, ægteviet i Hundested 20. Septbr. 1916 til Anna Oline Kirstine Svendsen, født 5. Septbr. 1897 i Hundested som ældste Datter af Fisker Niels Peter Svendsen, f. 16. Febr. 1870 i Draaby Sogn, og Hustru Karoline Margrethe Olsen, f. 15. Febr. 1879 i Hundested. Børn:

1) Svend Aage Granild 2) Jenny Amalie Nielsen, f. Granild, f. 14. og 15. April 1917 i Hundested.

3) Kaja Elinor Granild, f. 31. Januar 1919 i Hundested.

4) Edith Viola Granild, f. 12. November 1921 i Hundested.

Fisker Niels Peter Svendsen's og Karoline Margrethe Olsen's Børn og Børnebørn:

1) Anna Oline Kirstine Svendsen, g. m. Formand Svend Peter Granild, er lige nævnt foranstaaende.

2) Hans Peter Sigfred Svendsen, f. 24. Juni 1899, død 5. Juni 1914 i Hundested.

3) Svend Karl Oluf Svendsen, f. 13. Juni 1901 i Hundested.

4) Ellen Margrethe Louise Svendsen, f. 18. December 1902 i Hundested.

5) Niels Ejner Valdemar Svendsen, f. 28. Januar 1905 i Hundested, g. m. Dagny Alvilda Knudsen, f. i Aalborg.

6) Marius Henry Leo Svendsen, f. 11. April 1906, død 16. Januar 1934 i Hundested.

7) Knud Ernst Albert Svendsen, f. 16. April 1908 i Hundested.

8) Karlo Peter Svendsen, f. 30. August 1909 i Hundested.

9) Eva Julie Karoline Svendsen, f. 25. December 1913 i Hundested, g. m. Jørgen Andersen, død 15. eller 16. Januar 1934 paa Søen (25 Aar gl.). Barn: Inge Hjørdis Andersen, f. 6. Januar 1932 i Frederikssund.

10) Hans Ole Svendsen, f. 7. Juni 1921 i Hundested.

3) Sognepræst Niels Jeppesen Richard Granild, f. i Skelby Sogn (Falster) 6. Febr. 1887, ægteviet i Eliaskirken i København 28. April 1912 til Anna Martha Rasmussen, f. 2. Juli 1884 i Næsbyhovedbroby som Datter af Gaardejer Niels Rasmussen (i 2det Ægteskab), f. 5. April 1842 i Veflinge Sogn, og Anne Cathrine Jensen, f. 4. April 1851 i Køng Sogn.

Børn: 1) Niels Gunnar Granild, f. 1. Februar 1913 i København, død 28. September 1915 i Vrads Sogn.

2) Sigurd Johannes Granild, f. 29. September 1914 i Næsbyhovedbroby Sogn.

3) Gunna Katharina Granild, f. 3. December 1916 i Vanløse Sogn.

4) Boje Thure Granild 5) Gustav Kalmar Granild, f. 1. September 1919 i Vanløse Sogn.

6) Øyvind Muhle Granild 7) Anna Blide Granild, f. 16. Maj 1922 i København (Rigshospitalet).

8) Liffa Lykke Granild, f. 9. Maj 1926 i Aalborg (Vor Frelzers Sogn).

Kapitel XII.

Den fynske Kalmar-Union

Ved Midsommertid (17. Juni) 1397, forøvrigt Trinitatis Søndag, sattes Segl og Krone paa Dronning Margrethes *Kalmar-Union*, som fik en krank Skæbne, udgaaet som den var fra oven og ikke af en virkelig Trang til Sammenslutning og naturligvis forkert gennemført.

Ved Midsommertid (28. Maj) 1909 blev der i Broby Kirke paa Fyen vekslet Guldringe for Herrens Alter mellem Sven Nilsson's Søn og Niels Rasmussen's Datter, det senere Ægtepar Sognepræst *Niels Granild* og *Anna Rasmussen*. Anna Rasmussen's ældste Søster, *Caroline*, skulde paa denne Dag staa Brud i Broby Kirke og ægtevies til Gaardejer *Jens Jørgen Jacobsen*, hvorfor Kirken var smukt pyntet med Løv og med Blomster.

Forinden Brylluppet havde Anna Rasmussen hentet sin tilkommende Forlovede Niels Granild, der forberedte sin Studentereksamen, ved Toget fra København til Odense. Det viste sig, at han havde et Par Guldringe med sig, og paa Vej til Bryllupshuset stod de to unge af ved den smukke Kirke, fik Lov af Ringeren at være en Stund alene i Kirken.

Saa skete der en Kalmar-Union i det meget smaa, men den blev gennemført.

Anna Rasmussen vidste en lille Smule om, at der var saakaldt svensk Blod i Aarerne paa hendes Forlovede. Selv mente han, at det i Virkeligheden var ældre dansk Blod, hvis det blev rigtig undersøgt, da hans Slægt sikkert var fra Skaane og Blekinge og derfor gamle danske Landskaber, der ved Krige og Omvekslinger nu var svenske.

Endvidere mente han, at hans Forlovede var af reneste danske Blod fra Fyen, og det kunde være, at denne Blanding af Blod vilde give et godt Resultat, naar der blev Børn af denne Forbindelse.

Senere blev man klogere paa mangt og meget, ja, ogsaa paa svensk og dansk Slægtsblod. Det viste sig, at den fynske Pige, som fik sin Guldring den 28. Maj

1909, havde endnu nogle maaske endnu mere rene svenske Blodsdraaber i sine Aarer, end nogen vidste.

Det er selvfølgelig nu 25 Aar efter undersøgt, efter at de to ligefrem i Blinde har givet i hvert Tilfælde to af deres Børn svenske Navne, hvoraf en med Navnet *Gustav Kalmar* nu fører en ældgammel svensk Tradition videre paa sin fyenske Slægts Side, at Stammefaderen er indvandret fra *Kalmar* i Sverige.

Kapitel XIII.

Slægtsforskningens Tabel og Teori

Den 1. November 1936 var der i Viby Kirke i Jylland et Bryllup, hvor en Bankassistent, saa skøn som nogen moderne Helt, blev viet til en Forfatterinde, som af bare Bevægelse sagde *Ja* mange flere Gange, end hun behøvede.

Bryllupstalens Tekst var: „Hans os ej glemmer, naar vi er graa; Hans Naade rækker til 1000 Slægter o. s. v.“. De graanende Bryllupsvidner, Brudgommens Forældre, kom og takkede for Brudetalen, hvorefter vi fulgtes ad ud paa Kirkegaarden, hvor Bruden fandt sin Faders Grav, brød en Blomst af sin Brudebuket og lagde den paa sin afdøde Faders Grav.

Anledningen til den Brudetale havde sikkert været, at Præsten havde læst i M. Junker's Bog: „Min Slægt“, der er paa 208 Sider og der fundet en Tabel, der kan bruges som Ugedagsbestemmelse for Tiden fra Aar 1500 til Aar 2299.

Ved Hjælp af denne Tabel kan man regne ud, paa hvilken Ugedag en opgiven Dato er falden eller vil falde.

Lad os prøve 1. November 1936.

Tabel I: 19 vandret og 36 lodret træffer Bogstavet **b**.

Tabel II: Vandret i *November* finder man Bogstavet **b**.

Dette Bogstav **b** fører man lodret ned, til man træffer et stort Bogstav *S*, der staar vandret for Tallet 1. Altsaa faldt 1. Novbr. 1936 paa en Søndag.

Her er min Teori:

Ordet Historie er beslægtet med Latin og Græsk (h)istor og Udsagnsordet oída = jeg ved. Altsaa er Historie = jeg ved, hvad der er sket i Fædrelandet, i Fædrenebyen, i Familien.

Derfor er Slægtshistorie en Videnskab, der kan øves af den, der ved noget paalideligt om sin Familie. Nu gives der mange Mennesker, som altid straks

Her er Tabellerne:

Tabel I.

Aarhundrede								
22	18	a	b	c	d	e	f	g
21	17	c	d	e	f	g	a	b
20	16	e	f	g	a	b	c	d
19	15	f	g	a	b	c	d	e

Aar i Aarhundredet	00	01	02	03	04	05	
	06	07		08	09	10	11
		12	13	14	15		16
	17	18	19		20	21	22
	23		24	25	26	27	
	28	29	30	31		32	33
	34	35		36	37	38	39
		40	41	42	43		44
	45	46	47		48	49	50
	51		52	53	54	55	
	56	57	58	59		60	61
	62	63		64	65	66	67
		68	69	70	71		72
	73	74	75		76	77	78
	79		80	81	82	83	
	84	85	86	87		88	89
	90	91		92	93	94	95
		96	97	98	99		

Tabel II.

Januar	f	g	a	b	c	d	e
Februar	c	d	e	f	g	a	b
Marts	c	d	e	f	g	a	b
April	g	a	b	c	d	e	f
Maj	e	f	g	a	b	c	d
Juni	b	c	d	e	f	g	a
Juli	g	a	b	c	d	e	f
August	d	e	f	g	a	b	c
September	a	b	c	d	e	f	g
Oktober	f	g	a	b	c	d	e
November	c	d	e	f	g	a	b
December	a	b	c	d	e	f	g

1	8	15	22	29	M	Ti	O	T	F	L	S
2	9	16	23	30	Ti	O	T	F	L	S	M
3	10	17	24	31	O	T	F	L	S	M	Ti
4	11	18	25		T	F	L	S	M	Ti	O
5	12	19	26		F	L	S	M	Ti	O	T
6	13	20	27		L	S	M	Ti	O	T	F
7	14	21	28		S	M	Ti	O	T	F	L

og Underne, som han har gjort. Psalme 78, 3—4.
 eller: Thi spørg dog den henfarne Slægt, læg Mærke til Fædrenes Granskning! Vi er fra i Gaar, og intet ved vi, en Skygge er vore Dage paa Jord. Mon de ej kan lære dig, sige dig det. Job. 8, 8—10.

Men ikke du er klogere end de gamle; thi ogsaa de lærte af deres Fædre. Jesu Sirach's Visdom 8, 11.

Tager man samvittighedsfuldt og prøver sine Tanker ang. Slægtsstudiets Betydning, kommer man snart til den Erkendelse, at dette Studie hverken er tørt eller ufrugtbart, og Slægtskundskab er langt fra blot og bart en Opregning af bemærkelsesværdige Dage i Menneskers Liv og et Register over deres indbyrdes Slægtsforhold. Tværtimod er Slægtshistorie, ligesom Historie i Almindelighed, naar den studeres paa rette Maade, af stor Vigtighed og Betydning for et Menneskes Dannelse og etiske Udvikling. Herudover gives der for Slægtsforskere, som tager det for fuldt Alvor endnu et Synspunkt, det højeste, ud fra hvilket alt menneskeligt bør ses: det religiøse Synspunkt, som ogsaa fremgaar af Evangelierne. Tydeligt træder Slægtens Samhørighed frem i Jesu Ord: Jeg er Vintreet, I er Grenene. Paa Trods af Tiden, som skiller Slægtled fra Slægtled og deler os i henfarne, nærvæ-

spørger efter den materielle Nytte af Slægtshistorie. Dog, skal alt, hvormed man beskæftiger sig, give økonomisk Fortjeneste? Gør man ikke meget for sin Fornøjelses Skyld? F. Eks. tilbringer vi ikke mange herlige Timer blandt vor Omgangskreds. Det ligger nær ogsaa at pleje Omgang med vore egne, selvom de forlængst er døde og borte, og lære af dem, idet vi opdager, hvad der var skønt og godt — og advares af det, der var mindre godt. Selv i Bibelen er der mange Vidnesbyrd om Slægtssind og Kærlighed til Slægtsforskning. Rent bortset fra det fjerde Bud i Moseloven: Du skal ære din Fader og Moder, findes i den berømte Moses' Sang:

Kom Fortidens Dage i Hu, agt paa henfarne Slægters Aar; spørg din Fader, han skal berette, dine gamle, de skal fortælle dig! 5. Mosebog 32,7.

eller: Hvad vi have hørt og ved, hvad vore Fædre har sagt os; vi dølger det ikke for deres Børn, men melder en kommende Slægt om Herrens Ære og Vælde

rende og kommende. Gælder dette om hele Menneskeslægten, saa gælder det i endnu højere Grad om os, der her i Verden gennem Slægtsbaand var forenede med hinanden. Dette Ord rækker ud over Tiden ind i Evigheden. Lucas 19,9 taler om at vinde Venner, der kan modtage os i de evige Boliger. Der er noget, der varer ved ud over Livet paa Jorden, og det er de Baand, som knyttedes mellem os.

Med Genealogi (af Græsk = geneá, Herkomst, Slægt, og logos, Indsigt) forstaas: Læren om enkelte Personers, deres Forfædres og Efterkommeres samt hele deres Slægts Oprindelse og Tilværelse, ligeledes om disses Virke i det menneskelige Samfund.

Den bedste Form for dette genealogiske Arbejde er Udarbejdelsen af en Slægtshistorie. En Slægtsforsker, som skal skrive en saadan Historie, maa om sine egne Forfædre og deres Slægter vide mere end de nøgne Fakta. Det er et Kildestudium, der fører meget med sig. F. Eks. hele Baggrunden for Slægtens Liv og Virke i dens Hjemegn. Gammel Sæd og Skik, økonomiske og politiske Forhold. Geografiske og topografiske Studier, ja, mange flere Forhold maa staa klart for at faa Forstaelsen af ,hvad Genealogien kan yde sin Dyrker.

Naar jeg nu har fremsat min Teori, saa er det da nærmest for at afsløre uden Skaansel, hvor langt fra jeg er naaet noget Maal af Videnskab. Det er ikke billigt at drive Slægtsforskninger, men det fører sin Mand ind i de sælsomste Oplevelser og Iagttagelser, saa han faar Lyst til at fortælle det bedste af det til Efterkommerne, vel vidende, at hans samtidige i det store og hele *ikke* bryder sig derom, og derfor kan han ikke regne med økonomisk Støtte til *Trykning* af hans Resultater, uden hvilket det opbrændes med ham selv.

Kapitel XIV.

Slægtsforskninger paa Nordfyn

Der er en Stammemoder i Veflinge: *Karen Marie Pedersdatter*, f. 4. Oktbr. 1814 i Rue, Vigerslev Sogn, død 19. Decbr. 1870, og som i 17-Aars Alderen føder *Hans Ditlef Madsen* den 29. Decbr. 1831 til Verden i Veflinge Sogn. Hun var blevet gift med en Søn af Hans Thomsen og Christine Ottesdatter: Gaardejer i Veflinge *Mads Hansen*, f. 24. Marts 1806, død 9. Juni 1836 i Veflinge.

Dette første Ægteskab førte til følgende Stamtavle:
Lærer *Hans Ditlev Madsen*, f. i Veflinge 29. Decbr. 1831, død 8. Novbr. 1907. G. m. *Maren Sofie Rasmus-*

sen, f. i Stubberup Sogn 3. Decbr. 1835, boende i Tranekjær, siden i Falsted.

Søn: Sognepræst Hans Jacob Peter Madsen, f. i Tranekjær 18. Marts 1860. G. 3. Maj 1889 med Rebekka Emilie Georgine Nielsen, f. i Sønderborg 30. Septbr. 1860.

Børn: 1) Ingeniør Hans Kristian Sofus Karl Madsen, f. i Adslev 16. April 1891, g. m. Ellen Pauline Sørensen, f. i København 1900. Børn: Inge Bergliot, f. 15. Oktbr. 1921, Kirsten Tove, f. 30. Septbr. 1927, Lilly Rigmor, f. 3. Jan. 1930.

2) Rigmor Marie Beate Madsen, f. 30. April 1892 i Adslev (ugift).

3) Lærer i Sengeløse Johannes Georg Madsen, f. 12. Maj 1893 i Adslev, g. m. Edith Laura Guhle, f. 21. Juni 18.. i Roskilde. Datter: Elsebeth Lea, f. 27. April 1932.

4) Ingeborg Rebekka Kristine Madsen, f. 5. Decbr. 1894 i Adslev (ugift).

5) Pastor Aage Peter Madsen, f. 24. Marts 1897 i Adslev, g. m. Margrethe Pedersen, f. 4. Maj 1898 i København den 14. Septbr. 1924. Børn: Else, f. 26. Oktbr. 1926, Mogens Peter, f. 11. Juni 1929, Inger Margrethe, f. 19. Septbr. 1930.

6) Jernbaneassistent Karl Ejvind Madsen, f. i Tømmerup 7. Oktbr. 1902, g. m. Karen Marie Nielsen, f. i Frederikssund 31. Decbr. 1906. Søn: Erik Peter Kristian, f. 16. Juni 1930.

Stammemoderen Karen Marie Pedersdatters 2'det Ægteskab

var med Gaardejer og Sognefoged *Rasmus Nielsen*, f. 3. Febr. 1806 i Hemmerslev, Særslev Sogn. De blev viede i Veflinge Kirke 14. Oktbr. 1836, og Hans Ditlev Madsen faar, 4 Maaneder efter sin Faders Død, *Stedfader*: Rasmus Nielsen. Denne Rasmus Nielsens Forældre og Søsken er følgende:

I Særslevs næsten ulæselige Kirkebog er anført: 27. Juni 1798 trolovedes Enkemand *Niels Hansen* og *Maren Hansdatter*, og de fik i deres Ægteskab 7 Børn:

1) *Hans Nielsen*, f. 1801, overtog Fødegården i Hemmerslev, Særslev Sogn. Han havde to Døtre, hvoraf a) *Marie*, gift med Julius Larsen, atter overtog Fødegården i Hemmerslev efter Faderen. De havde ingen Børn, b) *Kathrine*, gift med Knud Rasmussen, Sdr. Esterbølle, Særslev Sogn. Søn: Rs. Hansen Rasmussen, som overtog Gaarden i Sdr. Esterbølle.

2) *Peder Nielsen*, Gaardejer og Rigsdagsmand (som repræsenterede en af Nej-Stemmerne ved Grundlovsændringen 1866), Ørritslev, Sønder sø Sogn. Børn: *Niels Pedersen*, der overtog Gaarden efter sin Fader

og havde 3 Døtre og 1 Søn. En af Døtrene blev gift med Gaardejer Rs. Sørensen, Kroggaarden, Næsby, Næsbyhovedbroby Sogn.

3) Gaardejer og Sognefoged *Rasmus Nielsen*, f. 3. Febr. 1806, som blev Stammefader, og hans Slægt omtales i det følgende.

4) *Niels Nielsen*, f. 1822, Husmand paa Hemmerslev Mark, Sørslev Sogn. Børn: a) Hans Jørgen Nielsen, Lærer i Veflinge, b) Anton Nielsen, Skomager i Veflinge.

5) *Datter* (Navn kendes ikke) gift med Gaardejer Kristen Rasmussen, Hemmerslev.

6) *Datter* (Navn kendes ikke) gift med Gaardejer Jens Jørgensen, Maderup i Sørslev Sogn. Børn: 1 Datter, 2 Sønner.

7) *Datter* (Navn kendes ikke) gift med Hans Stensen, Sdr. Esterbølle, Sørslev Sogn.

— — —

Stammefaderen: Gaardejer og Sognefoged *Rasmus Nielsen's* og Stammemoderen: *Karen Marie Pedersdatter's* (død 19. Decbr. 1870) egen Slægt:

I Aaret 1849 udbrød der en epidemisk Sygdom (Halssyge) blandt dette Ægtepars Børn: Maren Kirstine Rasmussen, død 13 Aar gl., Mads Christian Rasmussen, død 5 Aar gl., og blev begravet i samme Kiste. Forud for disse to var Ane Marie Rasmussen død 8½ Aar gl. 20. Marts 1849, og efter: Rasmus Rasmussen, ¾ Aar gl.

Maaske døde Ane Kirstine Rasmussen ogsaa 1849 og Peder Rasmussen s. A., og han var da 11 Aar gl. Maaske døde Ane Marie Rasmussen 1857, 9 Aar gl., og Peder Kristian Rasmussen 1861, 17 Aar gl.

Men ældste Datter:

1) *Madsine Kirstine Rasmussen*, f. 18. Septbr. 1837, blev 15. Marts 1865 ægteviet til Niels Rasmussen fra Elved, og han blev født 20. Febr. 1840 i Haarslev Sogn, Søn af Husmand Rasmus Hansen og Hustru Marie Hansdatter. Han var Skrædder af Profession, men overtog siden sin Hustrus Fødegård i Veflinge. Disses Børn:

1) Sogneraadsformand Rs. Nielsen Rasmussen, Ugerslev.

2) Karen Marie

3) Peder

4) Signe

Amerika.

5) Petra, gift med Gaardejer Hans Henrik Jensen, Kosterlev pr. Jullerup.

6) Karoline Marie Rasmussen, f. i Veflinge 29. Septbr. 1879, gift med Malermester Chr. Nielsen Blæsbjerg, f. i Vigerslev Sogn 5. Novbr. 1875. Børn: a) Thora Nielsen Blæsbjerg, f. i Ubberud Sogn 1.

Oktbr. 1903, g. m. Lærer Frits Pedersen, Ubberud Skole, b) Maler Holger Nielsen Blæsbjerg, f. i Ubberud Sogn 13. Juli 1905, g. m. Martha Sørensen af Paarup Sogn, Barn: Grete Blæsbjerg, f. i Odense 24. Decbr. 1931, c) Helen Blæsbjerg, f. i Ubberud Sogn 4. Decbr. 1912.

Og ældste Søn:

2) Gaardejer *Niels Rasmussen* (1ste Ægteskab), f. 5. April 1842 i Veflinge Sogn, død 3. April 1935 i Næsby, g. m. Petrine Pedersen, f. i Skydebjerg Sogn 14. Oktbr. 1844, Datter af Gaardejer Peter Nielsen og Hustru Anne Johanne Nielsdatter af Elmelund, død 7. April 1877 i Skovshøjrup. Børn:

1) Karen Marie Johanne Rasmussen, f. i Lille Himmelstrup, Vigerslev Sogn, død i Skovshøjrup 18. Okt. 1886 (15 Aar gl.).

2) Gaardejer Rasmus Peder Rasmussen, f. 20. Febr. 1872 i Lille Himmelstrup, Vigerslev Sogn, 30. Oktbr. 1903 g. m. Christiane Dorthea Bentsen, f. 23. Febr. 1882 i Allesø Sogn. Børn: 1) Petra Lovise, f. 7. Septbr. 1904 i Allesø. 2) Anders Christian, f. 12. Jan. 1907 i Allesø. 3) Axel Peder og 4) Niels Carl, f. 12. Marts 1909 i Allesø. 5) Elna Marie, f. 10. Oktbr. 1913. 6) Johannes Georg og 7) Anna Katrine, f. 16. April 1916 i Allesø.

3) Husmand Anders Christian Rasmussen, f. 31. Aug. 1874 i Skovshøjrup, død i Tommerup, ægteviet i Novbr. 1902 i Sct. Knuds Kirke i Odense til Hansine Rasmine Larsen, f. 1. Juli 1881 i Ringe, døbt 17. Juli 1881 i Ringe Kirke. Forældre: Ugift Karoline Margrethe Kristensen (24 Aar), Lammehave, og udlagt Barnefader Ungkarl Anders Larsen paa Rynkebygaard. Barn: Axel Peder Rasmussen, f. 26. April 1903 i Tommerup. Moderen siden gift med Gaardejer Valdemar Andersen, Kivsmose pr. Knarreborg, og har Sønnen: Kristian Neumann Larsen.

2) (2det Ægteskab) Gaardejer *Niels Rasmussen*, f. 5. April 1842 i Veflinge Sogn, død 3. April 1935 i Næsby, g. m. Anne Cathrine Jensen, f. 4. April 1851 i Kong Sogn. Dette andet Ægteskab og Børnene derfra skal blive omtalt senere.

Og næstældste Søn:

3) Gaardejer *Mads Rasmussen* (1ste Ægteskab), f. 10. Febr. 1853 i Veflinge Sogn, død 7. Juni 1907, g. m. Ane Cathrine Andersen, død 1878. Børn: 1) Christian Rasmussen, f. 1876, g. m. Kristine, Børn: ingen. 2) Anna Kathrine Rasmussen, g. m. Købmand Chr. Qvist, Slagelse. Børn: Herluf og Carl i Amerika, Ingeborg, Bregninge.

Gaardejer Mads Rasmussen (2det Ægteskab), 12. April 1883 g. m. Maren Kirstine Vilhelmine Jensen, f. 10. Aug. 1861 i Sørslev. Børn:

- 1) Vilhelm, f. 1884, død 1887.
 - 2) Peter, f. 1886, død 1887.
 - 3) Petra Vilhelmine Rasmussen, f. 26. Novbr. 1887, g. m. Fabrikant Karl Jørgen Klausen, f. 18. Juni 1887. (Nymark). Børn: Poul Arne, f. 24. Marts 1915, Marie, f. 5. Febr. 1920, Anna, f. 21. Juni 1921. — Karl Jørgen Klausen's Forældre: Maskinbygger Niels Hansen Clausen, Harndrup, og Marie Sofie Sørensen. — Karl Jørgen Klausen's Søskende: 1) Skolebestyrer i Dybvad Søren Johannes Clausen, f. 31. Decbr. 1889, g. m. Sophie Rasmussen, Nyborg. 2) Husejer Hans Jensen Clausen, Harndrup, f. 10. Decbr. 1892, g. m. Ottomine Christensen, Elsted (Thy). Børn: 1) Esther Marie, 2) Johannes.
 - 4) Vilhelmine Kirstine Rasmussen, f. 28. Febr. 1890, g. m. Hermann Christiansen (Svendborg). Børn: Elna, f. 9. Septbr. 1916, Eva Madsine, f. 18. Marts 1918, Arnt, f. 11. Jan. 1922.
 - 5) Karen Marie Rasmussen, f. 12. Juni 1892, 1918 g. m. Smedemester Hans Peter Hansen, Terpling pr. Glejbjerg. Børn: Inger Margrethe, f. 2. April 1919, Else Elisabeth, f. 25. Juli 1923.
 - 6) Rasmus Nielsen Rasmussen, f. 29. Novbr. 1894, 1916 g. m. Olga Hansen (Bogense). Børn: Dagmar Eli, f. 19. Febr. 1917, Evie Herdis, f. 20. Marts 1918.
 - 7) Marius Christian Rasmussen, f. 9. Febr. 1897, 1931 g. m. Kaja Kristensen (Farstrup). Barn: Edmund, f. 24. April 1932.
 - 8) Johannes Christian, f. 1899, død s. A.
 - 9) Sigrid Johanne, f. 1900, død 1904.
 - 10) Ingrid Elisabeth Rasmussen, f. 16. Juni 1902.
- Og næstældste Datter:
- 4) *Maren Kirstine Rasmussen*, f. i Veflinge 8. April 1855, død i København 4. Juni 1923, gift med Jørgen Carl Frederik Hansen, Søn af Husmand Hans Jørgensen i Veringe, død 20. Aug. 1890, 73 Aar gl., og Hustru Maren Pedersdatter, f. i Horne 12. Febr. 1856. Børn: 1) Axel H. T., 2) Esther R., 3) Bertha M., 4) Ingeborg I., alle fødte i Argentina.
- Og yngste Søn:
- 5) Farmer i Amerika *Rasmus Hartvig Rasmussen*, g. m. Christiane.

Kapitel XV.

Slægtsforskninger paa Sydfyn

Der er en Stammefader paa Brahe-Trolleborg: *Møller Morten Erichsen Calmer*, der er begravet dér 17. April 1786, 78 Aar gl. Hans Hustrus Navn er ikke oplyst, i Brahe-Trolleborgs Godsskifteprotokol, der udviser, at der 4. Decbr. 1767, som rette 30. Dag efter hendes Død holdes Skifte.

Der findes en mundtlig Overlevering i Køng Sogn, der er bekræftet af flere nulevende (1934), at der omkring 1770 kom 3 Brødre fra Sverige; en kom til Køng Mølle, en anden til Brahe-Trolleborg, den tredje blev Kromand i Falsled, og alle 3 hed Kalmer.

Første Del af Traditionen kan siges at være bekræftet af Studierne, idet Møller Morten Erichsen Calmer ganske vist noget før 1770 var i Brahe-Trolleborg Mølle.

De to andre Brødre har det været vanskeligere at finde, og man er endt foreløbig med at optegne, 1) at 6. Jan. 1788 begravedes i Brahe-Trolleborg en Skomager og Almissemølle *Hans Erichsen Calmer*, 84 Aar gl., 2) at en *Niels Peersen Calmer* nævnes som Inderste paa Pilegaards Grund i Vester Aaby og gift med Réne(!) Madsdatter 1751, da de fik en Søn Lars.

Kendsgeringerne viser imidlertid, at Stammefaderen *Morten Erichsen Calmer* med sin Hustru har haft 10 Børn:

- 1) *Wilhelmine Conradtine*, 1767 i Ægteskab med Skovrider Holst, Lolland. 1786 i Ægteskab med Forvalter Weiberg, Christianssæde, Lolland.
- 2) *Christian*, 1767 Løber hos Greven paa Brahe Trolleborg, 1786, 40 Aar gl., hos Enkegrevinde Reventlow, København.
- 3) *Gustav Frederik Calmer*, 1767 tjenende paa Glorup; 1786, 38 Aar gl., i Køng Mølle, død 24. Februar 1815, 66 Aar gl. Denne Stammefader tages op i næste Kapitel.
- 4) *Dorthea Benedicte*, konfirmeret 1767; 1772 gift med Skovrider Jonathan Møller, Bremerhus i Vester Aaby, død i Spanget 25. Maj 1834, 83 Aar gl.
- 5) *Ellen Catrine*, konfirmeret 1769; 1786 var hun 32 Aar gl. og tjenende i Holsten.
- 6) *Anna Martine*, konfirmeret 1774; gift 31. August 1784 med Prokurator Holger Foss, Nykøbing F.
- 7) *Ide Lucia*; 1767 hos Mosters Mand, Forpagter S. Rasmussen paa Trolleborg; 1786 hos Madam Hunderup paa Oregaard, Fyen.
- 8) *Andreas*; 1767 paa Filstrup; 1777 konfirmeret; 1786 i København (hos hvem vides ikke).
- 9) *Charlotte Amalie*, 1767 hos Forpagter S. Rasmussen, Trolleborg; 1786, 20 Aar gl., hjemme.
- 10) *Conradt*, 1767 hos Mads Møller paa Tolstrup; 1786, 19 Aar gl., tjenende Tolderen i Ærøskøbing.

Kapitel XVI.

Stammefaderen Gustav Calmer

Han faar sig en Hustru fra Schrinshauge (Skrinshave) *Liffa Johansdatter*, død 25. December 1834 i

Køng Mølle, medens hendes Broder, Claus Johansen, der vides døbt i Køng 1758, overtager Skrinshave.

Disse to Børns Forældre:

Gaardejer Johan Johansen Meisner begravnes 8. April 1800, 88 Aar gl. Hans Enke, Birgitte Zakarias Datter, død 11. Juni 1814 og begravnes i Køng, 90 Aar gl.

Af andre Børn kendes Døtrene: 1) Johanne, viet 1760 til Rasmus Pedersen, Vøjstrup. (En Datter Karen døbes 2. S. e. Paaske 1765 i Køng); 2) Ana Sophie, f. 1749, død 1767.

Gustav Calmer og Liffa Johansdatter fik i det mindste 7 Børn:

1) Ældste Datter *Anna Maria*, døbt 4. Jan. 1773, død 7. Marts 1853.

2) *Johan Gustavsen*, hvem Overleveringen vil vide, at han var Soldat i 16 Aar.

Begge blev de i Køng Mølle til deres Dødsdag. Er muligvis den samme som Nr. 3.

3) *Hans*, døbt 13. Novbr. 1774.

4) *Mads*, fremstillet 23. Novbr. 1777, død som Ejer af Køng Mølle 27. Marts 1843.

5) *Rasmus Gustavsen*, døbt 23. Marts 1780.

6) *Hendrich*, fremstillet 11. Jan. 1780, død 20. Jan. 1780.

7) *Hendrich*, døbt 28. Aug. 1785, begr. 10. Novbr. 1787.

8) *Hendrich*, fremstillet 10. Oktbr. 1790.

Deraf kommer sikkert *Rasmus Gustavsen* til at spille den største Rolle. Vi læser bl. a. i Kirkebogen i Haarby: 1809 — 9. April — blev *Mette Jensdatters* udenfor Ægteskab fødte Søn af Strandby hjemmedøbt og kaldet *Jens*; til Barnefader blev udlagt *Rasmus Gustavsen* i Køng Mølle.

Hvem var saa *Mette Jensdatter* af Strandby? Selv om det var et alm. Navn, saa kan man med uden al for stor Sikkerhed afvise, at det har været en *Mette Jensdatter*, der 24 Aar gl. døde 20. Maj 1815; med større Sikkerhed afvise, at det skulde have været Enke *Mette Gammelgaard*, f. *Jensen*, der døde i Faaborg 29. Novbr. 1870, 84½ Aar gl.

Nogen Sandsynlighed er der for *Mette Jensdatter*, der 20. Jan. 1810 viedes til Ungkarl *Lars Simonsen* fra Helnæs.

Denne *Mette Jensdatter* blev holdt over Daaben 12. Maj 1788 af *Jens Jørgen* og *Magrete Sørensdatter*, der viedes i Haarby Kirke 9. Juli 1774. Hendes Bedsteforældre kan heller ikke med Sikkerhed konstateres. Man kan vælge mellem to: 1) *Peder Jørgensen Skræders Søn* i Haarby, kaldet *Jørgen*, døbt 8. April 1750, eller 2) *Søren Skræders Søn* i Strandby; *Jørgen*, døbt *Ephanie* 1752. Det betydningsfulde er imidlertid, at Barnet: *Jens Rasmussen*, altsaa hjemmedøbt 9. April

1809, følger sin Fader, hvem man 1815 finder som Forpagter af Veringe Præstegaard som gift Mand siden 3. Juli 1812 med *Cidse Jørgensdatter* i Køng, Datter af Væver *Johan Nielsen*. Selv var hun fremstillet i Køng 16. Jan. 1785.

I hvert Tilfælde ved man, at *Jens Rasmussens* Konfirmation fandt Sted hos Faderen i Veringe, men det har nok ikke været saa længe, før han befandt sig i Køng Mølle.

Hans Farbroder Mads Gustavsen døde 27. Marts 1843 som Ejer af Køng Mølle, og 20. Oktbr. 1843 gifte *Jens Rasmussen* sig 34 Aar gl. ind i Højbjerg Slægten, og hans Brud: *Karen Rasmusdatter*, er 31 Aar gl.

Kapitel XVII.

Højbjerg Slægten

Stammefaderen kaldtes *Henning Høyberg*, gift med en Kvinde, der 3. Febr. 1802 begravnes i Køng, 87 Aar gl., som *Henning Mortensens* Enke.

Deres ældste Søn: *Hendrich Henningsen*, døbt 1748 og viedes 1776 til *Karen Jacobs Datter* af Høystrup, der er døbt i Køng 1756 og Datter af Gaardejer *Jacob Rasmussen*. Hun blev 43 Aar gl. begravet 14. Septbr. 1799, medens *Hendrich Henningsen* døde 1. Febr. 1823, 75 Aar gl.

Hendrich Henningsens og *Karen Jacobs Datters* Børn:

Mandag den 18. Novbr. 1776 blev Sønnen *Henning* døbt. Han begravnes 1779 — 2½ Aar gl.

Dom: 7 p: Trin: 1778 døbes Datteren *Anna*. Hun begravnes den 26. Aug. s. A. — 4 Uger gl.

Dom: Misericord: 1781 døbes Datteren *Maren*.

1785 døbes Sønnen *Henning*, som overtager Gaarden i Højbjerg. Da han tager Slægtens Arv op paa Slægtsgaarden, skal senere hen meddeles hans øvrige Data.

Dom: Invocovit: 1787 Sønnen *Jacob* døbes. Begraves den 26. Novbr. 1796 — 10 Aar gl.

Dom: 11p: Epiph: 1789 Sønnen *Jørgen* døbes. Begraves ¾ Aar gl.

Dom: XVIIp: Trin: 1790 lader Gmd. *Hendrich Henningsen* sin hjemmedøbte Datter *Anna* bringe til sin Daabs Confirmation. Hun vies Lørdag den 9. Marts 1811 til Ungkarl *Rasmus Pedersen* af Køng. Deres Forlovere er Gaardmændene *Hendrich Høyberg* og *Jørgen Bondemand*. Rs. *Pedersen*, der imidlertid er blevet Sognefoged, dør den 4. Aug. 1847 — 69 Aar gl. *Karen Rasmusdatter* er altsaa deres førstefødte, der fremstilles i Køng Kirke 6. Oktbr. 1812 og indgaar Ægteskab med *Jens Rasmussen* 20. Oktbr. 1843.

Denne *Karen Rasmusdatter* har sikkert faaet sit Navn efter sin Farbroders Brud, der havde Bryllup 1. Maj 1812 med Henning Hendrichsen.

Det skal altsammen blive omtalt, men der er endnu flere Børn af Hendrich Henningsen og Karen Jacobs Datter:

Dom: XI p: Trin: 1792 Sønnen *Jørgen* døbes.

Fer: II Nat: 1797 (26. December) lader Hendrich Henningsen sin hjemmedøbte Søn *Hans Jacob* bringe til sin Daabs Confirmation. H. J. Høiberg, der sidenhen bliver Skolelærer i Gummerup, forekommer ikke nogensinde i Kirkebogen under Navnet Henriksen, men benævnes stedse som Høiberg. At dette Navn maa betragtes som det almindeligt brugte, ses deraf, at han i Fr. Barfods Udgave af Ambrosius Stubs Digte fra 1848, til hvilken han har leveret en Afskrift af et Mindevers over Ambrosius Stubs Broder, der var Foged og Forpagter paa Søholm, et Mindevers, som Barfod tillægger Ambrosius Stub, og som findes paa Morten Stubs Gravsten i Køng Kirke — i denne Udgave benævnes han ogsaa Høiberg. Han vies den 4. Maj 1827 til Jomfru Anne Margrete Heilig, Degnen Mogens Heiligs Datter. Forlovere: Gmd., Sognefoged Rs. Pedersen og Degnen Heilig. H. J. Høiberg dør den 10. Oktbr. 1858 — 61 Aar gl. Hun døde allerede den 18. Juli 1836 — 36 Aar gl.

Henning Hendrichsen.

Fredag den 1. Maj 1812 blev Ungkarl Henning Hendrichsen af Høyberg og Pigen Karen Rasmus Datter af Køng copulerede. Deres Forlovere var Gaardmændene Jørgen Jensen, Køng, og Hendrich Henningsen, Høyberg. Henning Hendrichsen dør som Sognefoged og Dannebrogsmænd af Vattersot den 17. Oktbr. 1855 — 70 Aar gl. Hans Kone døde den 5. Marts 1848 af Apoplexi.

Deres Børn:

Dom: 9 p: Trin: 1812 den hjemmedøbte Søn *Hendrich* faar sin Daab confirmeret. Han dør den 16. Dec. 1839 — 27½ Aar gl.

Den 11. Juni 1813 er den hjemmedøbte Datter *Karen* i Kirke.

Den 21. Oktbr. 1814 fødes *Kirsten*.

Den 25. Marts 1816 fødes *Anne Margrete* og *Anne*. Af disse to dør *Anne* den 25. Aug. 1816 — ¼ Aar gl.

Den 5. Juni 1817 fødes *Anne*, der dør den 25. Aug. 1817.

Den 5. Aug. 1818 fødes *Anne*.

Den 5. Juni 1820 fødes *Karen Marie*.

Den 28. Febr. 1823 fødes *Maren* og et dødfødt Barn. *Maren* dør 26. Aug. 1850 — 27 Aar gl.

Den 22. Septbr. 1824 fødes *Anne Kathrine*, der dør den 20. Maj 1825 — ½ Aar gl.

Den 12. Septbr. fødes *Anne Katrine* (1827).

Den 21. Novbr. 1829 fødes *Rasmine Marie*.

Af disse Børn er der særlig Grund til at hæfte sig ved *Karen Hennings Datter*, som 24 Aar gl. den 10. Novbr. 1837 gifter sig med en af Slægten, nemlig Gaardfæster Henning Erichsen af Glamsbjerg. Henning Erichsen, der paa dette Tidspunkt er 27 Aar gl., er Søn af Erich Henningsen, som var Bror til Hendrich Henningsen. (Erich Henningsen af Høiberg blev den 13. Nov. 1772 viet til *Anna Marie Hans Datter* af Glamsbjerg, der døde og begravedes Fredag den 25. April 1800 — 49 Aar gl. Erich Henningsen selv døde den 5. Juli 1831 — 79 Aar gl.).

Henning Erichsens og *Karen Henningsdatters* Søn, Henning Henningsen, fødes den 12. Januar 1844.

Højbjerggaarden blev i en Gren af Familien, nemlig *Erik Muhles*, og senere i Landsoverskatteraadsformand *Kristian Henningsens* Besiddelse.

Kapitel XVIII.

Gustav Calmers Sønesøn

i Køng Mølle

Det er af det foregaaende bleven klart, at *Jens Rasmussen* giftede sig med *Karen Rasmusdatter*, f. 6. Oktober 1812, som havde 4 Brødre, der alle var Gaardejere:

- 1) Peder Rasmussen (i Køng), f. 14. Febr. 1819.
- 2) Henrik Rasmussen (i Melby), f. 21. Juni 1822.
- 3) Anders Rasmussen (i Ørsted), f. 26. Sept. 1825.
- 4) Jacob Rasmussen (i Køng), f. 19. Decbr. 1829.

Men det væsentlige bliver den nye Slægt, som *Jens Rasmussen* og *Karen Rasmusdatter* grundlagde i Køng Mølle.

Børn: 1) Møller Mads Christian Jensen, f. 21. Okt. 1843 i Køng Sogn, 18. Okt. 1883 g. m. Ane Kirstine Pedersen, f. 1. Marts 1845 i Verninge Sogn. Børn: 1) Møller Ivar Peter Jensen Møller, f. 19. Aug. 1884 i Køng Sogn, g. m. Ane Marie Andersen, f. 17. April 1884 i Gummerup. Børn: Arne, f. 23. Marts 1915, Knud Bent, f. 4. Aug. 1920. 2) Kirstine, f. i Køng Sogn, g. m. Kasserer Mads Winther Hansen, f. 31. Juli 1882 i Ustrup (Uth Sogn).

Mads Winther Hansen's Bedsteforældre (Faderens Linie): Proprietær Hans Jesper Hansen af Sdr. Al-

dumgaard, Urlev-Stenderup Sogn, g. m. Ane Magdalene, f. Waldemarsen af Hornumkjær, Hornum Sogn.

Mads Winther Hansen's Oldeforældre (Moderens Linie): Rasmus Holgersen, Glud Sogn, Søn af Søren Rasmussen, Ustrup, Uth Sogn.

Mads Winther Hansen's Bedsteforældre: Politibetjent eller Entreprenør Hans Christian Severinsen (kaldet Vange efter Fødebyen i Vendsyssel) og Hustru, f. Holgersen, Glud Sogn, død i Randers 1859.

Mads Winther Hansen's Forældre: Gaardejer Peter Jacob Hansen, f. i Sdr. Aldumgaard, Urlev-Stenderup Sogn, g. m. Albine Kristine Vange, f. 1. Marts 1853, død 3. Novbr. 1897, Ustrup, Uth Sogn.

Mads Winther Hansen's Søster, *Bodil Marie Hansen*, g. m. Proprietær Mads Winther, Gravensgaard, Stouby Sogn.

2) Liffasine, f. 17. Febr. 1846 i Køng Sogn, 24. Jan. 1889 g. m. Købmand Hans Hansen, f. i Assens. Børn: ingen.

3) Gaardejer Johan Gustav Jensen, f. 25. Novbr. 1848 i Køng Sogn, g. m. Maren Larsen, f. 28. Marts 1864 i Saltofte, Datter af Gaardejer Anders Larsen, Thorøgaard, Saltofte, Kærum Sogn, f. 23. Juli 1818, og Karen Hansdatter, Saltofte, f. 4. April 1829.

Børn: 1) Gaardejer Henrik Jensen, f. 30. Sept. 1895, g. m. Maren Jensigne Kirstine Rasmussen, f. 19. Febr. 1902 i Eebberup, Kærum Sogn, Datter af Gaardejer Morten Rasmussen, f. 11. Jan. 1855 i Eebberup, Kærum Sogn, og Karen Andersen, f. 20. Juni 1871 i Nakke, Tanderup Sogn. Barn: Morten Gustav Kalmar, f. 24. Juni 1928 i Melby.

2) Anna Cathrine Jensen, f. 16. Febr. 1897, g. m. Rasmus Marius Rasmussen, Saltofte, Kærum Sogn, f. 19. Juni 1893. Børn: Johan Preben, f. 3. Novbr. 1926, Karen Lise, f. 23. Juni 1929.

3) Karen Jensen, f. 16. April 1899, g. m. Gaardejer Jens Jensen, f. 1. Decbr. 1901 i Saltofte. Børn: Johannes, f. 9. Marts 1929, Margit, f. 30. Jan. 1933 i Flemløse.

4) Anne Cathrine Jensen, f. 4. April 1851 i Køng, g. m. Gaardejer Niels Rasmussen, (2det Ægteskab), f. 5. April 1842 i Veflinge.

Hermed har Slægtsforskningerne paa Nordfyn (*se Kapitel XI V*) forenet sig med Slægtsforskningerne paa Sydfyn.

Ældste Søn: Jens Gustav Rasmussen, f. 9. Jan. 1879 i Skovshøjrup.

Yngste Datter: Karen Marie Rasmussen, f. 11. Aug. 1891 i Skovshøjrup i Næsbyhovedbroby Sogn.

Kapitel XIX.

Niels Rasmussens to gifte Døtre

af 2'det Ægteskab:

1) *Caroline Petrine Jacobsen, f. Rasmussen*, giftede sig ind i en Lumby-Taarup Slægt, som er anført i dette Kapitel.

2) *Anna Martha Granild, f. Rasmussen*, giftede sig ind i *Granlund-Slægten* fra Sverige, hvorom Bogens II. Del handler (Side 43).

Medens Niels Rasmussen fra Nordfyn i sit 2det Ægteskab med Anne Cathrine Jensen fra Sydfyn havde to ugifte Børn: Jens Gustav Rasmussen og Karen Marie Rasmussen, saa havde de to gifte Døtre, hvoraf den ældste Datter *Caroline Petrine Rasmussen*, f. 16. Novbr. 1881 i Skovshøjrup, indgiftede sig i Lumby-Taarup Slægten fra Nordfyn.

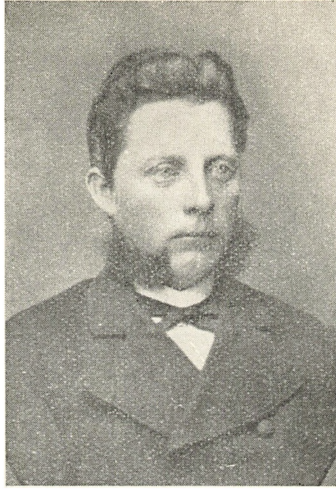
Man har fundet, at Ungkarl Jacob Hansen af Vigerslev Sogn, 24 Aar, og Pigen Karen Christiansdatter af Taarup, 19 Aar, Gaardejer Jens Rasmussens Datter, Forlovere: Gaardmand Jens Rasmussen af Taarup og Bødker Jens Rasmussen af Allesø, ægteviedes i Lumby Kirke 10. Febr. 1833.

Børn: 1) Christen Jacobsen, f. 7. Decbr. 1833 i Keldeby, Vigerslev. 2) Gaardejer Hans Jacobsen, f. 2. Septbr. 1836 i Keldeby, Vigerslev Sogn, død 22. Marts 1915, gift med Anne Jørgensen, f. 3. April 1849, død 25. Jan. 1918, Datter af Gaardejer Jørgen Jeppesen og Hustru Bodil Kirstine Nielsdatter, Lumby.

Børn: 1) Karen Kirstine Jacobsen, f. 22. Marts 1879 i Taarup, g. m. Gaardejer Knud Rasmussen. 2) Ane Elisabeth Jacobsen, f. 13. Maj 1880 i Taarup, g. m. Gaardejer Niels Nielsen. 3) Jensine Jacobsen, f. 7. Febr. 1882 i Taarup, død samme Aar. 4) Mette Kirstine Jacobsen, f. 15. Febr. 1885. 5) Gaardejer Jens Jørgen Jacobsen, f. 20. Juli 1886 i Taarup, 28. Maj 1909 g. m. Caroline Petrine Rasmussen, f. 16. Nov. 1881 i Skovshøjrup. Dette Bryllup blev omtalt i Kapitel XII. Den fynske Kalmar-Union.

Børn: 1) Robert Richardt Jacobsen, f. 2. Marts 1913 i Taarup. 2) Anna Aase Hansine Jacobsen, f. 11. Nov. 1914 i Taarup. 3) Niels Johannes Jacobsen, 4) Elna Kathrine Jacobsen, begge f. 11. Maj 1917 i Taarup. 5) Magna Elise Jacobsen, f. 9. Aug. 1918 i Taarup.

Syvstjernen

*Carl Olof Granlund,
f. 1851.*

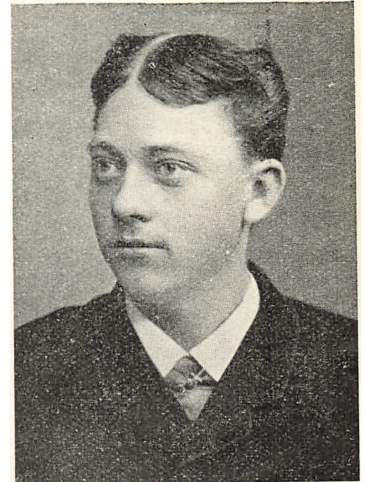
*Hilda Charlotte Karlsson,
f. Granlund, f. 1853.*

*Ludvig Severus Granlund,
f. 1855.*

*Jenny Amalia Nilsson,
f. Granlund, f. 1859.*

*Gustav Adolf Granlund,
f. 1862.*

*Anna Sofia Ahlström,
f. Granlund, f. 1864.*

*Martha Maria Rosenlind,
f. Granlund, f. 1867.*

Sverige, Sverige, Sverige fosterland,
vår längtans bygd, vårt hem på jorden!
Nu spelar skällorna, där härar lysts av brand,
och dåd blev saga, men med hand vid hand
svär än dit folk som förr de gamla trohets orden.

Fall julesnö och susa djupa mo!
brinn österstjärna genom junikvällen!
Sverige, moder!
Blif vår strid, vår ro, du land
där våra barn engång få bo
och våra fäder sova under kyrkohällen.

Verner V. Heidenstam.
Melodi av Wilh. Stenhammer.

„Syvstjernens“ Børn og Barnebarnet: Elsie Granlund

Hilda Karlsson,
f. Granlunds 2 Døtre.

Øverst:
Wanda Karlsson,
f. 1884.

Nederst:
Henrietta Canning,
f. Karlsson, f. 1883.

Ludvig Severus Granlunds 6 Børn:

Adèle Granlund, f. 1918.

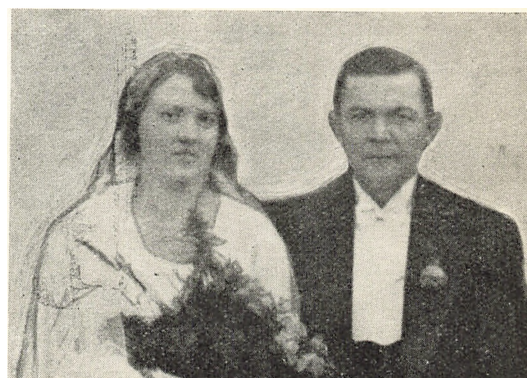
John Granlund, f. 1901. Ingalill, f. Lake, f. 1909.
Elsie Granlund, f. 1932.

Gullan Granlund, f. 1914.

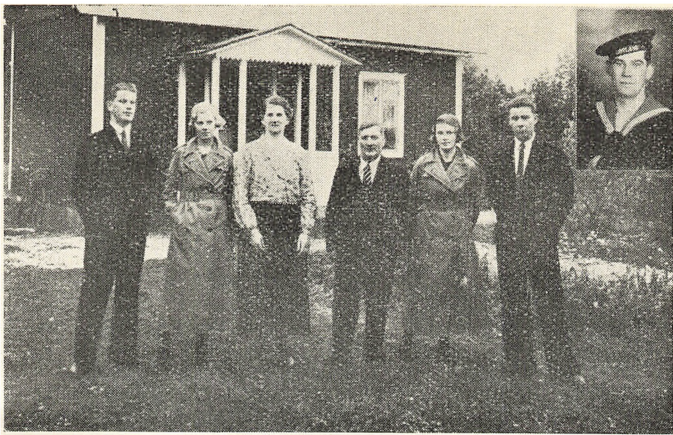
Søster:
Margit Göransson,
f. Granlund, f. 1903,
og Broder:
Gustav Adolf
Granlund, f. 1906.

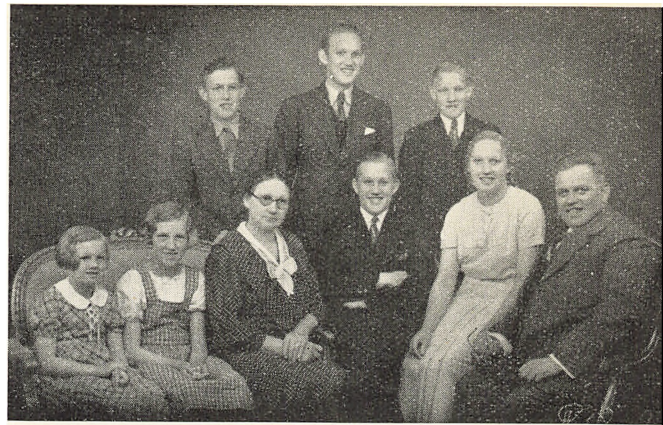
Brud: Ingeborg Hansson, f. Granlund, f. 1908,
og Brudgom: Torsten Hansson.

Fortsættelse af „Syvstjernes“ Børn og nogle Børnebørn:

Jenny Amalia Nilsson, f. Granlunds 4 Børn:

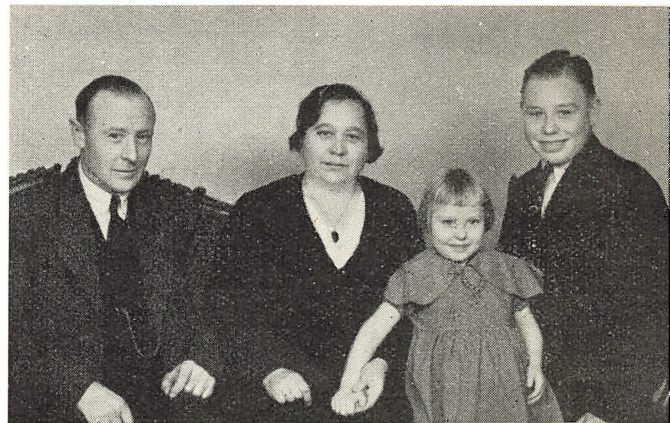
Nils Granlund
m/ *Hustru Anna*,
f. Petterson.
Allan, f. 1915,
Gullan, f. 1920,
Mor og Far,
f. 1887 og 1883,
Anna-Lisa, f. 1914,
Karl Gust., f. 1911,
Nils Ture, f. 1913.

Niels Granild
m/ *Hustru Anna*,
f. Rasmussen.
Liffa, f. 1926,
Anna, f. 1922,
Mor, f. 1884,
Gustav, f. 1919,
Gunna, f. 1916, Far, f. 1887, Øyvind, f. 1922, Sigurd, f. 1914, Boje Thure, f. 19

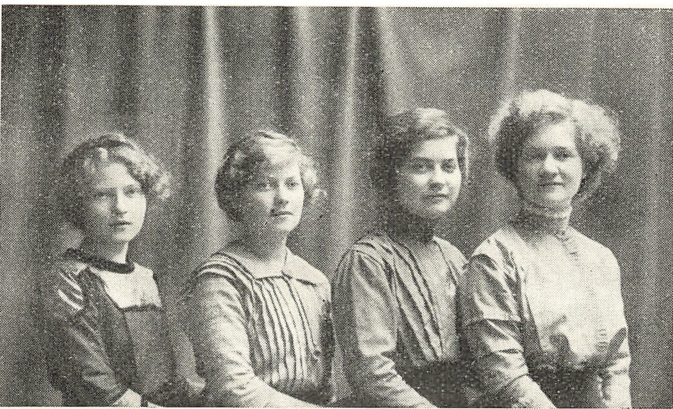

Svend Granild
m/ *Hustru Anna*,
f. Svendsen,
Mor, f. 1897,
Amalie, f. 1917
Svend, f. 1917,
Far, f. 1889,
Kaja, f. 1919,
Edith, f. 1921.

Anton Fisker
m/ *Hustru Anna*,
f. Nilsson.
Far, f. 1889,
Mor, f. 1891.
Jenny, f. 1929,
Richard, f. 1918.

Anna Ahlström, f. Granlund's 4 Børn:

Eva Ahlström, f. 1894,
Gulli Ahlström, f.
1893, Gertrud Stens-
gård, f. Ahlström,
1891, Ruth Anders-
on, f. Ahlström,
1888.

Martha Maria Rosenlind, f. Granlunds 3 Børn:

Gunnar Rosenlind,
f. 1895, og Kerstin,
f. Nilsson, f. 1897.

Valborg
Rosenlind,
f. 1909.

Alma,
f. Rosenlind,
f. 1899, og
Nils Svens-
son, f. 1894,
Martha, f. 1906

Jag vill ej vara ädel, jag vill ej vara god,
de goda och de ädla de ställa upp sin stod*)
i skönnaste belysning paa högsta piedestal
med inskrift om bedrifter i hörnet af sin sal.

*) „Støtte“ ∅: Afbildning af sig selv.

Sen stå de och betrakta sin älskliga bild,
hur ädel ar ej minen, hur god och blid och mild,
de tänka i sitt hjärta: Si, allt är ganska gott!
— men bakom står Hin onde och hostar så smått.

(Gustav Fröding.)

ANDEN DEL:

Kapitel I.

Drømme og Længsler efter Granlund

Dagbogsoptegnelser fra Sct. Hans Aften 1934:

I Øjeblikket paa denne smukke Aften tænker jeg paa Slægtstudiets Glæder og Vanskeligheder, da jeg faktisk ikke ved, om jeg nogensinde bliver færdig, og om, hvad der saa er mest af. Men selv Vanskelighederne kan jo være Glæder, saa det bliver nok godt til sidst.

Da jeg var 15 Aar gl. ved Midsommertid i 1902, gik jeg og udspurgte min Moder, der var født med Slægtsnavnet *Granlund*, om hendes *Far* og *Mor*, hjemme i Sverige, som hun altid sagde. Vi havde aldrig set en eneste Sjæl af min Moders Familie, og det var ogsaa sparsomt med min Faders Familie.

Denne levende Interesse fra min Side mødte min Moder med smukke Beretninger om sit Barndomshjem og sine Søskende, ligesom hun sang saa smukt med den gode Sangstemme, som hun nu havde, sit Hjemlands Sange. Det er muligt, at det netop var Midsommeraftenen 1902, at jeg første Gang hørte og saa min Moder synge og græde paa een Gang, naar jeg frittede hende ud om hendes Slægt.

Samme Efteraar, i 1902, det var i August—September Maaned, blev jeg pludselig en Dag grebet af en ubeskrivelig Dragelse imod min Bedstemoder, benævnet Mamma Granlund for mig i mine Samtaler med min Moder. Med ganske faa Penge paa Lommen og uden at fortælle nogen — og navnlig ikke min Fader og Moder — at nu rejste jeg for at finde min Bedstemoder i Sverrig!! — Det hører ikke hjemme her i Dagbogen at fortælle om den Rejse, som er en *Roman*

for sig, men jeg kom ved Lykkens lunefulde Spil kun nogle faa Mil fra Bedstemoders sidste Hjem her paa Jorden hos en Datter i Kristianstad. Det vidste jeg intet om, da jeg var rejst for at komme til *Hjembygden* i *Blekinge*. Jeg kom ikke længere end til *Ystad* og maatte vende hjem med uforrettet Sag, og alle de skønne Barnedrømme om at genforene min Moder med sin Moder brast. Det var næsten Synd, at jeg ikke naaede det, for nu ved jeg, at Catrina Granlund døde i Kristianstad 9. November 1902. Det kunde lige have naaet sig, hvis hun da ikke var for gammel, da hun jo er født $\frac{7}{4}$ 1825 i Linneryd Sogn i Kronobergs Len.

Siden jeg nu som 48-aarig Mand er begyndt at drive Slægtsstudier, saa kan jeg jo se, at Skæbnens Hjul har drejet sig sælsomt for i hvert Tilfælde min Moder og mig. Lad det nu ligge i Aften, alt det med Mostre og Morbrødre, som jeg aldrig saa, men der stiger et Navn frem fra Forskningernes dunkle Dyb: *Niels Christian Granlund*, født $\frac{8}{3}$ 1883 i Søndre Sandsjø i Kronobergs Len. Han kaldes Fostersøn og nævnes tilsidst blandt Catrina Granlunds Børn. Havde jeg nu naaet til Kristianstad paa min Rejse som 15-aarig i 1902, saa havde han jo været 19 Aar gl. Jeg kan se om ham, at han fra sin Fødsel har opholdt sig i Søndre Sandsjø i Smaaland indtil 1892, hvor han oplever sin Fosterfaders, Farveren Alfred Granlunds Død og Begravelse som 9-aarig Dreng. Da han var 12 Aar, skal han være flyttet med sin Fostermoder til Kristianstad, og det næste,

jeg ved om ham, er: Den 30. Oktbr. 1910 indflytter han til Hellvi paa Gotland, altsaa 27 Aar gl., og han er altsaa, hvis han lever, en Mand paa 51 Aar, Det er altsaa først 32 Aar efter, at jeg begyndte at søge efter min Moders Slægt, at jeg har Lykken med mig at faa noget paalideligt at vide om disse Ting, men endnu skjuler sig mange Ting i det dunkle: f. Eks. Fostersønnen Nils Kristian Granlund. Han er muligvis en Søn født udenfor Ægteskab. Han kan jo være Jenny Amalia Granlunds Søn, og altsaa min halve eller min hele Broder. Man tør ikke udelukke denne højst ejendommelige og utrolige Mulighed, for jeg ved intet, men nu kan Forskningerne altsaa slet ikke standses.

Det var altsaa som 15-aarig, at Navnet *Granlund* blev brændt ind i min Bevidsthed.

Næste Gang var i Efteraaret 1906, hvor jeg 19 Aar gl. ved mange Samtaler med min Fader fastslog, at vi faktisk ikke havde noget Slægtsnavn, men at det var en stærk Udflyden af Slægtsnavnet, som snart var Nielsen, snart Svendsen eller Svensson eller Jeppesen, Jeppsson o. s. v. Jeg tænkte den Gang: Nej, jeg har ingen fast Grund at staa paa med Hensyn til Navnet. Jeg vil begynde forfra. Derfor søgte jeg længe og ivrigt efter Lov til at hedde *Granlund* for at faa et fast Udgangspunkt. Dette strandede paa Modstand fra en Gaardejer paa Viborgegnen, som havde indregistreret Navnet paa sin Gaard, Granlund. Han vilde ikke give Tilladelse, skønt Slægten Granlund i Sverige havde givet Lov dertil. Maaske var ikke den rigtige Slægt forespurgt, idet jeg i Vanløse traf en Familie Granlund, som det ikke lod til var af vor Gren. Myndighederne bad da endelig om et Forslag til Slægtsnavn, og ved en mærkelig Hændelse stod jeg en Midsommeraften i 1906 inde i Tykningen af en *Granskov*, maaske var det *Gribskov*. Da jeg gik frem for at se efter et forladt Baal, hvorfra en ganske fin og tynd Røgsøjle steg op, og idet jeg rørte ved det, saa jeg nogle endnu ulmende Gløder og sagde halvhøjt: Ja, her har saa været en Granild Granild Granild blev jeg ved at gentage og syntes til sidst, at skulde det danne Grundlaget til et nyt Slægtsnavn, saa var det baade kønt, dansk og saa nær det svenske Granlund, som tænkes kunde. Dette Forslag gav jeg til Myndighederne, og Tirsdag Aften den 6. November 1906 læste jeg i Nationaltidendes Aftenudgave: Kontorist ved Dansk Folkeforsikring har faaet Bevilling til at antage Efternavnet Granild. Overpræsidenten i København havde nemlig 30. Oktbr. 1906 i Overensstemmelse med Lov af 22. April. 1904 underskrevet paa, at jeg med Rette for Fremtiden førte Familienavnet Granild.

„Folkets Avis“ — et af Datidens raske Eftermid-

dagsblade, skrev Onsdag den 7. Nov. 1906: „*Granild* er der en, der har købt sig Ret til at kalde sig.

Hvem vil saa hedde Julelys eller Fyrrepind?“

Med disse muntre Ord slutter Dagbogsoptegnelserne fra Sct. Hansaften 1934.

Det første Kapitel af denne Bogs anden Del skal ogsaa slutte her, idet det blot skal være kort som et Orgelpræludium, naar Organisten sidder og fantaserer med Klange, som han sender ud i Kirkerummet.

Kapitel II.

Gamle Familieportrætter

Et Fotografi af et almindeligt Menneske kan næsten være det ligegyldigste af alt, hvad man saadan ser paa sin Vej. Men kender man eller har kendt dette Menneske i levende Live, saa er det næsten hver Gang en lille Oplevelse at betragte et saadant Fotografi.

Gamle Familieportrætter kan komme til Ære og Værdighed, naar Slægtsfølelsen paa en eller anden Maade vaagner i et af de yngre Familiemedlemmer.

Et gammelt Billede af ens Fader eller Moder fra deres unge Dage faar større og større Værdi, jo ældre det er, og driver man Slægtsforskninger, da bliver man hjulpet saa ubeskriveligt godt, naar der findes et gammelt upaaagtet Familieportræt frem.

Fra Forældrenes Portrætter gaar man til Bedsteforældrenes. De gamle Bedsteforældres Portrætter er mere sjældne at faa fat paa, ogsaa af den Grund, at den fotografiske Kunst jo ikke er saa særlig gammel af Aar. I sin almindelige Anvendelse blandt jævne Folk er der ikke mange, der før 1870 har ladet sig fotografere.

Vi ser dette Kapitel smykket med et gammelt Familieportræt. Det er tydeligt, at det er en gammel Bedstefader og Bedstemoder, der er fotograferet, idet Bedstemoderen har taget sandsynligvis et Barnebarn paa Skødet.

Skærtorsdag 1933 stod jeg for sidste Gang i mine Forældres lille sidste Hjem, og paa selve Begravelsesdagen foretog jeg en lemfældig Ransagelse, da ellers alt havde staaet urørt fra 1925, da min Moder døde, fordi min Fader vilde have det saadan. Nu skulde Hjemmet bogstaveligt brydes ned, og ingen mere bo der, hvor altsaa de sidste to havde stridt Livets og Dødens Strid til Ende. Fra en Birketræs Kommode, kommet fra min Moders Barndomshjem i Sverige, hentedes frem bl. a. de gamle Familieportrætter, som ingen vilde give Slip paa i levende Live, og som næppe nogen nu vidste, hvem det var for Personer, disse Portrætter forestillede.

Det var altsaa Morfar og Mormor! Men hvem er den lille Fyr paa Mormors Knæ? Hvordan var det nu, Mor sagde, naar vi spurgte om det? En Fætter! Ja, saa, men hvad hedder den Fætter? Hvorfor var dette Billede aldrig saadan rigtig fremme, og hvorfor græd Mor altid, naar vi talte om det Billede? Det skulde hun jo ikke, og derfor talte vi saa lidt som muligt derom.

Derfor maaske gik min Moder i sin Grav med sin store Hemmelighed.

Og saa blev dette gamle Familieportræt en Nøgle, der lukkede op for mig til en hel ny Verden. Dette Billede blev en Oplevelse, saa skøn, at den om muligt skal bevares til Efterkommerne. Længslerne efter og Drømmene om Granlund blev afløst af maalbevidst Arbejde efter at finde alle de af Navnet Granlund, som kom mig ved, og ved Vejs Ende ventede en Mid-sommersaga mere æventyrlig, end det næsten gaar an at fortælle.

Kapitel III.

Gennem Dødsriget til de levendes Land

Det er efterhaanden bleven en Erfaring, at det med Slægtsforskning gaar bedst, saa at sige, „at spørge de døde først“, d. v. s. hvad der er efterladt i de officielle Kilder, da „Familien“ i Reglen har saa meget „Sludder“ at fortælle. Senere viser det sig, at der ofte er en „Kærne“, der ligger til Grund for Traditioner og Overleveringer. Men hvad er Sandheden? Det er det store Spørgsmaal for en Slægtsforsker. Her var Udgangspunktet et Navn: *Granlund* fra Sverige.

Det er allerede lige nævnet tidligere, at jeg boede saa at sige Dør om Dør med en Familie Granlund, som ikke kom os ved. Det skal ogsaa nævnes, at der en Gang i min Barndom hændte et stort Skred i Barne-sindet, idet nogen læste op for mig af en Avis om en Mordbrænder i Amerika, der hed Granlund, som maaske blev henrettet i den elektriske Stol. Det har jeg ikke forsket efter. Det var heller ikke saa spændende for mig at komme i Gang med Smaalændingen N. T. Granlund, Reklameexpert, Radiospeaker, Natklubsdirektør, Revykonge og Millionær, kaldet bare „N. T.“, „den svenske Barnum“, Verdens smarteste Svensker o. s. v. Det gik heller ikke med at skrive til Kristianstad, hvor jeg havde faaet opklaret, at der boede en stilfærdig Indremissionær Granlund. Han skrev, at det var udelukket, at vi var af samme Familie, da hans Navn: Granlund var opstaaet langt senere og tilfældigt.

Saa tog vi fat paa at se de hedengangne lidt efter, hvor man kunde komme paa Sporet af dem, og navnlig med hvilken Ret, de havde erhvervet Navnet Granlund.

Det er spændende at naa langt tilbage til en Stammefader. Lad os præsentere den gamle

Åke Granlund.

Han kaldes, da han indgaar sit første Ægteskab, for Underkonstabel, siden for Konstabel. I Aaret 1751 og Aarene derefter for afskediget Konstabel. Han er død i Kristianstad 10. Septbr. 1771, 64 Aar gammel, af Koldbrand og begravet 13. Septbr. 1771.

Han var to Gange gift:

1) 15. Oktbr. 1732 med Bo(ti)lla Nilsdotter, som 44½ Aar gl., den 1. Maj 1751 tidligt om Morgenen døde af Sting og Blodopkastning. Hun blev begravet 5. Maj 1751.

2) 13. Maj 1753 med Enken Botilla Ringfeldt.

Man ved ikke andet end, at der i det første Ægteskab blev 4 Børn: Pähl, døbt 1. Aug. 1733, Nels, døbt 3. Febr. 1736, begravet 6. Febr. 1736, Pehr, døbt 26. Aug. 1737, Johanna, døbt 2. Jan. 1740.

Blandt disse 4 Børn bliver *Pehr Granlund* Stammefader, hvorfor vi noterer om ham: Den 26. August 1737 lod Konstabelen Åke Granlund og hans kære Hustru Bolla Nelsdotter døbe deres Søn med Navnet *Pehr*. Hattemageren Kullbergs Hustru bar Barnet. Gissel Bagers Hustru stod hos. Daabsvidner: Gsm (Guldsmed?) Pippers Datter, Johan Kleinsmed Ekias (Enkias) Datter, Casper Skomager, Grønberg, unge Gjortler Anders Bergstrøm, Jonas Smed's Svend: Jonas Nilsen.

— — —

Da der endnu fandtes en Soldat ved Navn *Hans Granlund* af Kaptain Ehrensparres Kompagni, som 5. Novbr. 1732 bliver ægteviet i Kristianstad med Kerstena Nelsdotter, og som 30. Maj 1733 faar et Barn døbt (Navnet ikke angivet i Kirkebogen), saa kan man forsigtigt gøre den Slutning: Det var to Brødre Granlund, der blev gift med hver sin Søster og muligvis gennem deres Militærtjeneste fastslaar et Familienavn, hvilket ofte har været Tilfældet baade i Danmark og Sverige.

Pehr Granlund.

Det er en hel Fornøjelse at studere Slægt i Sverige og særlig, hvis en Mand finder Ansættelse indenfor en af Eterterne.

Pehr Granlund bliver 4. Juni 1772 ansat ved det svenske Toldvæsen, og vi vil lade selve de gamle Optegnelser i det svenske Generaltoldvæsens Arkiv tale:

I Aarsberetningen fra 1783 fra Landtoldvæsenets personlige Indberetning staar han opført som *Toldskriver* ved *Växjö's* vestre Toldbod. Løn 150 Kr. Alder 43 Aar. Fødested Kristianstad. Antaget: 4. Juni 1772. Tjenesteaar: 11½. Tjenestedulighed: Fuldt uddannet. Tjenesteforhold: godt. Privatliv: ædrueligt og ærbart. Har Hustru og 1 Barn. Fattig. Ingen private Indtægter.

I Rubrikken om særlige Fortjenester læses: Ifl. Ansøgning forfremmet til Visitator i *Växjö*, hvor han 4 Aar gjorde Tjeneste ved at udføre Beslaglæggelser hos Folk, som forbrød sig imod det kgl. Forbud mod Brændevinsbrænding. 1778 i April Maaned tiltræder han Tjeneste ved nordre Toldbod, idet han 26. Marts 1781 faar Embedet som Toldskriver ved *Växjö's* vestre Toldbod.

Aarsberetningen fra 1792 gentager, hvad der blev skrevet 1783, men nu tilføjes, at han har 4 Børn.

Aarsberetningen fra 1794 tilføjer: død den 29. Oktober 1794 under fattige Kaar fra Hustru og 4 smaa Børn.

Saa langt kunde vi følge den gamle Stammefader: Toldskriver *Pehr Granlund* fra *Växjö*, men mere sparsomme bliver Oplysningerne om hans Hustru og 4 smaa Børn.

Hendes Navn var *Anna Elisabeth Humble*, f. 1760, og andet ved man ikke om hende, men gætter forsigtigt paa, at da *Pehr Granlund* kun bliver 57 Aar, saa er det en ung Enke, han efterlader sig i 1794, der i hvert Tilfælde har en Søn paa knapt 3 Aar: *Carl Magnus Granlund*, født i *Växjö* 5. Novbr. 1791. Maaske er det yngste Barn. Toldskriveren var over 40 Aar, da han giftede sig, maaske først efter at han var bleven Toldskriver 1781 med en ung Pige, som blot var et

Par og tyve Aar. Der blev hverken Raad eller Tid til at studere mere i *Växjö*, thi vi maa flytte Søgelyset en Stund til *Blekinge*, til *Ronneby*, hvor der fandtes et Ægtepar: Bogbinder *Carl Magnus Granlund* og Hustru, *Anna Maria Stadig*, der blev ægteviede i 1816. Dette Ægteskab varede ogsaa, ligesom Toldskriverens, ca. 12 Aar, da *Carl Magnus Granlund* døde 22. Jan. 1828 af et Slagtilfælde, kun fyldt 36 Aar. Men der blev i Ægteskabet født 6 Børn, og Enken kom efterhaanden i 2 efterfølgende Ægteskaber og fik i disse ialt 4 Børn foruden.

Det er mest praktisk at fortælle først om *Anna Maria Stadig* og hendes to sidste Ægteskaber: Hun er Datter af Volontøren *Hans Stadig* og Hustru *Johanna Blank*. *Johanna Blank* var født 1752 og døde i Merserum, Åryd, 1. Juni 1836 hos Datteren. Hun er født i Karlskrona Admiralitetsforsamling 13. Jan. 1794 og blev altsaa gift for 2. Gang 4. Septbr. 1829 i Åryd med Skomager *Niclas Petter Pehrsson*, født i Hetteboda, Åryd, 26. Maj 1791. Han havde Bopæl paa Nr. 30 i Merserum, og han døde 17. Jan. 1836. Der var 3 Børn i 2. Ægteskab: *Petronella*, f. 8. Febr. 1830; flyttede 1848 til Karlskrona, *Johan Fredrik*, f. 27. Juli 1831, og *Caroline*, f. 1. Jan. 1834.

Anna Maria Stadig's 3. Ægteskab var ogsaa i Åryd den 2. Aug. 1838 med *Ola Larsson*, som er født dér 27. Aug. 1815. Han flyttede 1866 til Nr. 18 Turaqvarn, som han forpagtede. Han døde 21. Marts 1901. Han blev Fader til *Ola*, f. 4. Novbr. 1838.

Carl Magnus Granlund

var altsaa Bogbinder i *Ronneby* baade 1816 og 1818, hvor *Anna Maria Stadig* føder ham 10. Decbr. 1816 *Jean Petter* og 4. Juli 1818 *Otto Frederik*, medens han 6. Aug. 1820 bliver Fader til *Hilda Charlotta* og nu benævnes som Bogbinder og Opsynsmand. (*Hilda Charlotta* flytter 1842 til Herregarden Copramåla i Kronobergs Len). 21. Maj 1822 bliver han ved *Sønnen Alfred's* Fødsel i *Bräckna-Hoby* indskrevet som *Kronolänsman* med Bopæl i *Svenstorp*. Han faar Afsked 1827, død 22. Jan. 1828, men har forinden faaet 2 Børn: *Johanna Maria*, f. 22. Juni 1825, der 1832 flytter til *Nättraby*, og *Carl Reinhold*, f. 23. Maj 1827.

Af disse Børn bliver *Alfred Granlund* Stammefader til „Syvstjernen“ og Fosterfader til *Niels Christian Granlund*. Sandsynligvis har han fra 1835 i Karlskrona lært Farverhaandværket. Han kommer 1849 fra *Avika* til *Linneryd*, hvor han 1850 bliver ægteviet til *Catrina Olofsdotter*, rejser 1860 til *Jät*, tilbage til *Linneryd*, derfra 1870 til *Sdr. Sandsjö*, bosat paa *Strömmana*, død dér 14. Maj 1892.

Catrina Granlund f. Olofsdotters Slægt

Vi kender Navnene paa hendes Forældre:

Olof Persson, født i Linneryd Østergaard 10. Febr. 1783, hvor han blev Bonde, men senere Gaardejer i Obbatorp, hvor han døde 24. Marts 1862. Han blev 29. Decbr. 1810 ægteviet i Linneryd til *Märta Gummesdotter* (maaske oprindelig: Gudmundsdotter), som 12. Juni 1789 blev født i Deralycke, Linneryd. Hun afgik ved Døden 12. April 1838.

Deres Børn er alle født i Linneryd: *Gustaf*, f. 18. Juli 1813; *Johan*, f. 12. Febr. 1815; *Maja Stina*, f. 5. Decbr. 1817 (hun blev efter 1837 i Stangsmåla gift med Gaardejer *Johan Karlsson*); *Johanna*, f. 23. Maj 1821; *Karl Magnus*, f. 16. Marts 1823; *Catrina*, f. 7. April 1825; *Nicklas*, f. 10. Juni 1827; *Eva*, f. 28. Juli 1830.

Vi kender Navnene paa hendes Bedsteforældre:

1) *Per Persson*, f. i Dängamåla, Sdr. Sandsjö, 10. Septbr. 1748. Han var Bonde i Linneryd Østergaard, hvor han døde 16. Jan. 1822. Han var ægteviet i Linneryd 6. Juni 1773 med

2) *Ingrid (På(ve)lsdotter)*, der var født i Linneryd Østergaard 18. Septbr. 1758 og død dér 27. Oktbr. 1826.

Denne *Per Persson* og *Ingrid På(ve)lsdotter* er i Kirkebøgerne noterede for ialt 8 Børn — og endda maa man regne med, at Fødselsprotokollen ikke er ført fra 1. Oktbr. 1780—Oktbr. 1782.

Den første hedder *Maria*, f. 8. April 1775, og den næste, der findes opskrevet, hedder *Olavus*, f. 1783, den 10. Febr. og døbt 16. Febr. Faddere: *Hans Persson* i Linneryd Østergaard, *Sven Persson* i Gatehult Vestergaard, *Hustruen Märta Påhlsdotter* i Linneryd Østergaard og *Pigen Märta Christina Holmgren*, Linneryd.

Denne *Olavus* er den førømtalte *Olof Persson*, som er *Catrina Olofsdotters* Fader. Hans Navns Stave-maade: *Olavus*, giver Anledning til, at hendes Efternavns Stavemaade varierer.

Det er opklaret, at der inden *Olavus'* Fødsel var født en Broder, *Peter*, der døde af Kighoste $\frac{1}{2}$ Aar gl. 30. Septbr. 1777, og en Søster *Christina*, der døde omtrent 16 Aar gl. 24. Jan. 1795, og at der var født en Søster, *Märta*, 25. Septbr. 1785, døbt 2. Oktbr., men ogsaa død af Kighoste 25. Septbr. 1786. De tre sidste Børn: *Påvel*, f. 1790, den 3. Jan., døbt 6. Jan.; *Magnus*, f. 8. Septbr. 1795, døbt 13. Septbr.; *Peter*, f. 22. April 1800, døbt 26. April 1800.

3) *Gumme Nilsson*, f. 19. Septbr. 1755 i Sandvik, Linneryd. Han var Bonde i Deralycke, hvor han døde 8. Septbr. 1832. Han var ægteviet i Linneryd 4. Maj 1780 med

4) *Lisbeth Johansdotter*, f. i Grevesmåla, Linneryd, 28. Maj 1764, hvor hun er død 17. Febr. 1843.

Om denne *Gumme Nilsson* og hans *Hustru Lisbeth Johansdotter* ved vi, at deres første Barn: *Märta*, blev ulykkelig kvalt i Sengen af sin Moder 27. Maj 1781, ligesom det næste Barn: *Kerstin*, f. 26. Novbr. 1782, døde 11 Uger gammel af „maszel“. Deres 3. Barn hed *Johannes* og blev født 11. Jan. 1784 og døbt 18. Jan. 1. Decbr. 1786 fødtes en ny *Kirstin*, og som 5. Barn: *Märta*, 12. Juni 1789, der blev døbt 21. Juni, og til Stede var følgende Faddere: *Jöns Larsson* i Rudebo Vestergaard; *Karlen Peter Nilsson* i Sandvik; *Hustruen Lisbeth Jonædotter* i Högahult, Nöbbleds Sogn, og *Pigen Kirstin Isacsdotter* fra samme Sted. Sidstnævnte *Märta Gummesdotter* er Moder til *Catrina Granlund*, f. Olofsdotter.

Vi kender til Slut Navnene paa alle 8 Oldeforældre til *Catrina Granlund*, f. Olofsdotter:

1) *Per Persson*, Bonde i Dängemåla, Sdr. Sandsjö, gift med

2) *Brita Persdotter*.

3) *Påfwel Månsson* fra Hammarsnäs, der var Bonde i Linneryd Østergaard, hvor han 59 Aar gl. døde 26. Juli 1769. Han blev i Linneryd 20. Maj 1739 ægteviet med

4) *Märta Persdotter*, som døde 70 Aar gl. 17. Maj 1781.

Trods Eftersøgning har man ikke i Kirkebøgerne kunnet paavise mere end to Børn af *Påfwel Månsson* og *Märta Persdotter*, nemlig *Måns*, f. 25. Febr. 1746, og *Ingrid*, f. 18. Septbr. 1758.

5) *Nils Bengtsson*, Bonde i Sandvik, Linneryd, gift med

6) *Botil Persdotter*.

7) *Johannes Gummesson* fra Skärnsnäs, Bonde i Grevesmåla, hvor han døde 81 Aar gl. 26. Febr. 1792. Han var ægteviet med

8) *Kirstin Jonasdatter* fra Grevesmåla.

Da *Catrina Granlund*, f. Olofsdotter, døde i Kristianstad 9. Novbr. 1902, er der her i de to sidste Kapitler gjort Rede for Slægten gennem 2 Aarhundreder: 1700—1900, idet Slægten samler sig i det væsentlige om Linneryd Østergaard fra 1710—11, til hun møder Kronolänsmandens Søn, Farversvend *Alfred Granlund* fra Blekinge 1849 i Linneryd.

Kapitel V.

Oversigt over Personerne i „Syvstjernen“

Farveren Alfred Granlund og Catrina Olofsdotter fik ialt 8 Børn, hvoraf de 7 blev voksne, og kaldes for „Syvstjernen“. Her skal gives en kort Oversigt, idet de af disses Børn, der vides kun lidt om, ikke senere bliver omtalt:

*Carl Olof Granlund,
f. 1851.*

1) *Carl Olof Granlund*, f. 29. Juli 1851 i Linneryd. Rejste 1884 til Amerika. Han skrev flittigt hjem til sine gamle Forældre i den første Tid, han var i Amerika. Siden har ingen hørt noget fra ham, og sidst man hørte, arbejdede han i en Grube i Amerika.

*Hilda Charlotte Carlsson,
f. Granlund, f. 1853.*

2) *Hilda Charlotta Carlsson*, f. Granlund, f. 15. Maj 1853 i Linneryd. Hun flytter til Karlshamn fra

Sdr. Sandsjö 8. Decbr. 1873 og flytter fra Karlshamn 6. Novbr. 1874. Hun bliver 30. April 1882 gift i Kristianstad med Skomagervend Anders Carlsson, f. 18. Aug. 1855 i Maglehem församling. Han var flyttet til Kristianstad fra Halmstad 11. Novbr. 1880.

I Ægteskabet blev der 4 Børn:

1) *Henrietta Charlotta Canning*, f. Carlsson, f. i Kristianstad 23. Febr. 1883. Rejste til Amerika 9. Sept.

Øverst: *Wanda Carlsson*, f. 1884.
Nederst: *Henrietta Canning*, f. Carlsson, f. 1883.

1898, hvor hun i 1927 blev gift med Englænderen William Canning, Webster St. Newport R. J., U. S. A.

2) *Vanda Elisabeth Carlsson*, f. i Kristianstad 31. Decbr. 1884. Flyttede til Stockholm 12. Oktbr. 1900. Hun blev Husbestyrerinde for sin Morbroder Gustav Adolf Granlund, som døde 16. Novbr. 1901 ugift. Hun fortsatte som Husbestyrerinde for hans Kompagnon, sammen med hvilken han den 9. Septbr. 1896 havde overtaget en Cigarforretning. Da Kompagnonen, C. Fr. Petterson, døde 18. Decbr. 1927, arvede hun Cigarforretningen, beliggende i Handverkaregatan 38, Stockholm, som hun driver videre.

3) *Carl Alfred Carlsson*, f. i Kristianstad 24. Juli 1886, død 10. April 1887.

4) *Ernst Oscar Carlsson*, f. i Kristianstad 26. Sept. 1888, død 8. Novbr. 1892.

Disse 4 Børns Moder, *Hilda Charlotta Carlsson*, f. Granlund, afgik ved Døden i Kristianstad 10. Juli 1892.

Hendes Mand indgik nyt Ægteskab og afgik ved Døden 28. Decbr. 1900 i Kristianstad.

3) *Ludvig Severus Granlund*, f. i Linneryd 22. Okt. 1855, død i Herrljunga 6. Jan. 1935. Han og hans Livshistorie omtales senere.

4) *Gustav Julius Granlund*, f. 3. Juli 1858 i Linneryd, men døde samme Aar.

5) *Jenny Amalia Nilsson*, f. Granlund, f. 8. Okt. 1859 i Linneryd, død i Danmark i Kirke-Værløse 24. April 1925. — Hun og hendes Livshistorie omtales senere.

Gustav Adolf Granlund,
f. 1862.

6) *Gustav Adolf Granlund*, f. 5. Marts 1862 i Jät, døde 16. Novbr. 1901. Han havde lært Blikkenslagerhaandværket, men var i 1896 allerede saa skrøbelig, at han sammen med en Haandværksskollega startede en Cigarforretning i Stockholm. Herom og dens videre Skæbne er allerede fortalt under foranstaaende Vanda Elisabeth Carlsson.

7) *Anna Sofia Ahlström*, f. Granlund, f. 20. Oktbr. 1864 i Jät, død i Kristianstad 21. April 1925. Hun og hendes Livshistorie omtales senere.

8) *Martha Maria Rosenlind*, f. Granlund, f. i Jät 1867, død 9. Decbr. 1920 i Kristianstad.

Kapitel VI.

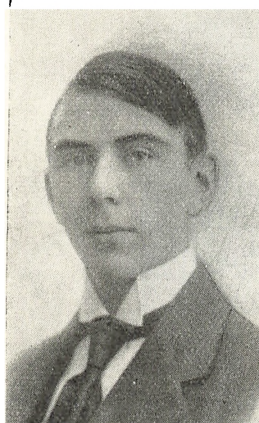
De to yngste af „Syvstjernen“

I. *Martha Maria Rosenlind*, f. Granlund. Det er de tre yngste af „Syvstjernen“, som er født i Jät Sogn i Smaalund, hvorhen Farveren Alfred Granlund flyttede i Aaret 1860 fra Linneryd, og 28. Septbr. 1868 flyttede han med sin hele Familie tilbage til Linneryd, hvorfra han rejste 1870 til sin sidste Bopæl i Strömmåna i Sdr. Sandsjö og døde der 14. Maj 1892. Det er Flytning, der er noteret i Jäts Kirkebog, og dér staar de syv Børn nævnede med Navn, og den yngste er født 1867: *Martha Maria Rosenlind*, f. Granlund. Hun blev 22. Juni 1889 gift med Snedkeren Jöns Jonasson Rosenlind, er

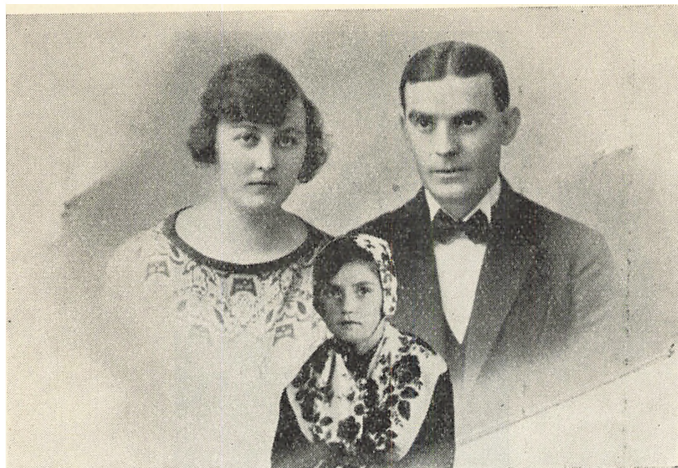
Martha Maria Rosenlind,
f. Granlund, f. 1867.

født 21. Jan. 1865. Deres første Barn: 1) *Anna Josefine* blev født i Kristianstad 27. Oktbr. 1887, men døde 30. Jan. 1894. Deres andet Barn: 2) *Gunnar Axel Rosenlind* blev født 27. Febr. 1895 i Kristianstad. Han blev oplært i Elektrikerfaget i Kristianstad 1916. 1920 ved samme Branche i Hälsingborg, gift 21. Juli 1925 i den svenske Kirke i København med *Kerstin Alfrida Nilsson*, født 30. Jan. 1897 i Kristianstad og Indehaver af Blomsterforretning i Hälsingborg, hvor Manden 1935 havde eget Agentur i elektriske Artikler, hvorfra han siden er flyttet til Malmö, Vårgatan 17, ligesom Hustruen fortsætter en Blomsterforretning i Kristianstad.

Gunnar Rosenlind, f. 1895, og *Kerstin*, f. Nilsson, f. 1897.

Deres tredje Barn: 3) *Alma Gurli Svensson*, f. Rosenlind, f. 2. Febr. 1899 i Kristianstad. Ung Ekspeditrice i Konfektförretning i Kristianstad 1914. Filialbestyrerinde i samme Firma, men i Karlstad 1920. Kassererske i Malmö 1921 og overtog 1922 Konfektförretning i Kristianstad. Hun blev 6. Septbr. 1925 gift i Petri-Kirke i Malmö med Skræddersvend *Nils Gottfrid Svensson*, født 29. Decbr. 1894 i Simrishamn. De har

Alma, f. Rosenlind, f. 1899, og Nils Svensson, f. 1894,
Märtha, f. 1926.

Datteren: Märtha, f. 8. Aug. 1926 i Kristianstad, og de bor i Gjuterigatan 35.

Deres fjerde og sidste Barn: 4) Valborg Ester Rosenlind, f. 31. Marts 1909 i Kristianstad. Valborg har i mange Aar opholdt sig hos en Faster: fhv. Lærerinde Nelly Jonasson, Stadsägan 622, Sölvesborg.

Valborg Rosenlind, f. 1909.

II. Anna Sofia Ahlström, f. Granlund. Den næst- yngste af „Syvstjernen“ fik sit Liv sammen med Gar- veren Frans Theodor Nilsson Ahlström, som blev født i Norrköping 1. Novbr. 1857. Da de næste Kapitler i denne Bog skal handle om Garveren Ludvig Severus Granlund i Herrljunga, som er næstældste af „Syv- stjernen“, og Garverivirksomhed bliver udførligt om- talt af hans Søn, saa anfører vi blot Ahlströms vig- tigste Data.

Ahlström begyndte i sin Fødeby 1874 som Lærling i det Fischerske Garveri, hvorfra han kom til samme

Firma i Nyköbing, hvor han blev til 1880 og rejste til Hallsberg. Han flyttede 1881 til Kristianstad og blev Værkfører i Johanssons Garveri til 1901, da han over- tog Rydbeck's Garveri, som han videreførte til 1918, hvor det blev omdannet til Aktieselskab. Ahlström blev Privatmand 1921, indtil han døde 22. Marts 1935.

Anna Sofia Ahlström,
f. Granlund, f. 1864.

Han var 30. April 1887 bleven gift med Anna Sofia Granlund, der var født i Jät 24. Oktbr. 1864, og hun døde i Kristianstad 21. April 1925.

Der blev i Ægteskabet 4 Døtre, som Ahlström gav Tilnavnet: „Fyrvæpplingen“, d. v. s. „Firkløveret“.

Eva Ahlström, f. 1894, Gulli Ahlström, f. 1893, Gertrud Stensgård,
f. Ahlström, f. 1891, Ruth Andersson, f. Ahlström, f. 1888.

1) Ruth Ingeborg Andersson, f. Ahlström, født i Kristianstad 5. Novbr. 1888 og blev uddannet til For- retning, bl. a. ved at gennemgaa Handelshøjskolen. Hun blev i Kristianstad 24. Aug. 1924 gift med For- retningsdrivende Nils Robert Edmund Andersson, f. 15. Maj 1892 i Gravarna, Kungshamns Församling i Bohuslän. Han afsluttede sine Studier og Rejser i

Tyskland 1914. I Göteborg var han i Kompagniskab med sin Broder, til han begyndte for sig selv 1927. 1932 overtog Ægteparret en Konfektionsforretning i Motala, kaldet „Stella Kappmagasin“.

Deres to Børn: 1) Nils Bruno, f. i Kristine Församling i Göteborg 14. Juli 1925. 2) Ulla Elisabeth, f. i Kristine Församling 8. Marts 1930.

2) *Gertrud Katarina Stensgård, f. Ahlström*, født i Kristianstad 13. April 1891. Demiterede som Lærerinde 10. Januar 1909 og fik Ansættelse ved Mönsterås Folkeskole 15. Aug. 1909 til sit Bryllup 31. Decbr. 1922 i Kristianstad med Godsejer *Abel Ernst Nilsson Stensgård*, f. 2. Jan. 1889 i Mönsterås. Han knyttedes efter endt Uddannelse fra 1911—1927 som Lærer ved Högalids Folkehøj- og Landbrugsskole. Han overtog sit Hjem: Godset *Guttorp* i Mönsterås efter sin Fader 1929, som nu drives i 3die Slægtled fra Far til Søn!

I Ægteskabet 4 Børn:

- 1) *Curt Oscar Theodor*, f. i Dörby 16. April 1925.
 - 2) *Karin Ann-Margret*, f. i Dörby 29. Maj 1928.
 - 3) *Gertrud Birgitta*, f. i Mönsterås 21. Okt. 1930.
 - 4) *Bengt Axel*, f. i Mönsterås 10. Maj 1932.
- 3) *Gunhild Maria Ahlström*, f. i Kristianstad 28. Febr. 1893. Lærerindeexamen 20. Decbr. 1911. Har været i Torsebro Folkeskole pr. Bjärlöv St. siden 7. Septbr. 1914.

4) *Eva Elisabeth Ahlström*, f. i Kristianstad 24. Decbr. 1894. Havde Kontorplads i Kristianstad 1913—1914 og i Västerås 1915 ved Statens Landbrugsingeniør. Tog Forskolelærerindeexamen 1917 i Kristianstad og blev Lærerinde 1919—1920 paa „Fridhem“. Seminaristexamen i Göteborg 1923 og blev Folkeskolelærerinde ved Dala Folkeskole, Stadsgränsen, Göteborg, siden 1924. Bor Slottsskogsgatan 60 E IV, Göteborg.

Kapitel VII.

Garveren Ludvig Severus Granlund

Det forrige Kapitel sluttede med at fortælle om Garveren *Theodor Ahlström*, at han 1901 overtog Rydbeck's Garveri i Kristianstad. Da blev der i det Aar født en Søn i Herrljunga Garveri, som skulde komme til at sætte sin Fader et Æreminde i en Afhandling i *Svenska Kulturbilder*: Garveri og Läderbod af Dr. phil. John Granlund. Der læser man, at hans Fader blev Garversvend hos Rydbeck den 2. Oktbr. 1876. De to gamle Garvere døde begge i Begyndelsen af 1935: Ludvig Severus Granlund 6. Januar og Th. Ahlström 22. Marts.

Inden vi oversætter og aftrykker Sønnens Æreminde, vil vi gengive de vigtigste Data i hans Liv.

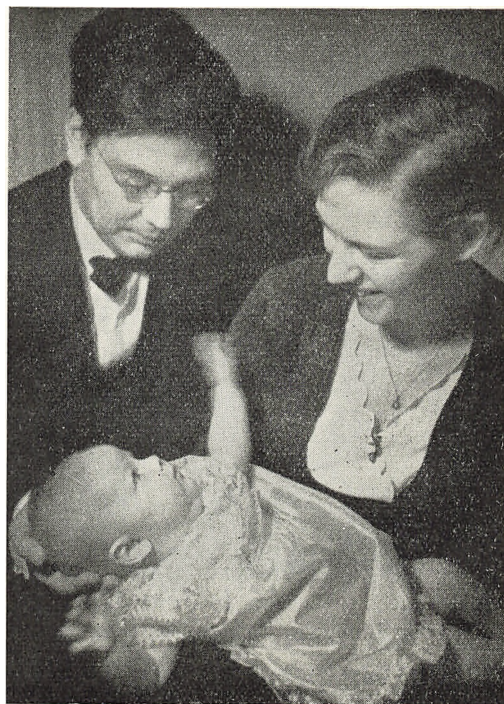

Ludvig Severus Granlund,
f. 1855.

Han er født i Linneryd 22. Oktbr. 1855, og giftede sig 1ste Gang i Herrljunga 1889 med *Anna Kristina Bengtsdotter*, som døde 18. April 1899. Der var ingen Børn i det Ægteskab.

2det Ægteskab blev indgaaet 2. Aug. 1900 med *Berta Maria Rylander*, f. 23. Marts 1875. — Der er 6 Børn i dette Ægteskab:

1) *John Einar Ludvig Granlund*, f. i Herrljunga 25. Oktbr. 1901. Begyndte med Kontorvirksomhed og Fritidsstudier. Blev Student fra Lund 1923 og blev Folkeskolelærervikar til 1925. Med Ansættelse paa Västsvenska Folkminnesarkiv studerede han ved Göteborg Universitet og blev 1930 Fil. mag., med hvil-

John Granlund, f. 1901. Ingalill, f. Lake, f. 1909.
Elsie Granlund, f. 1932.

ken Eksamen han blev Amanuensis ved Etnologiske Undersøgelser paa Nordiska Musset i Stockholm og har i 1938 opnaaet Dr. phil.-Graden paa en Afhandling om „Spånaskor“. 17. Oktbr. 1931 blev han gift med Ingalill Margit Lake, f. 19. Decbr. 1909 i Göteborg. I Ægteskabet er der Datteren Elsie Margareta, f. 13. Oktbr. 1932 i Stockholm.

2) *Ragnhild Linnéa Margareta (Margit) Göransson, f. Granlund*, født i Herrljunga 15. Juli 1903, og er stadig siden 1919 Telefonistinde ved Herrljunga Telefoncentral. Hun blev 31. Decbr. 1934 gift med Sven Gilbert Göransson, f. 28. Septbr. 1890 i Herrljunga.

3) *Gustav Adolf Granlund*, f. 13. Septbr. 1906 i Herrljunga. Kom allerede i 1924 i Forretning hos

Søster: Margit Göransson, f. Granlund, f. 1903,
og Broder: Gustav Adolf Granlund, f. 1906.

Fritiof Rylander i Hillared, hvilken Forretning han har overtaget 1938, og han er gift.

4) *Ingeborg Berta Olivia Hansson, f. Granlund*, født i Herrljunga 19. Oktbr. 1908. Blev 25. Aug. 1932

Brud: Ingeborg Hansson, f. Granlund, f. 1908,
og Brudgom: Torsten Hansson.

ægteviet til Bryggeriejer Torsten Isedor Hansson i Oskarström. Der er to Børn i Ægteskabet: a) *Rolf Torsten Ingemar*, f. 20. Aug. 1933, b)

Gullan Granlund, f. 1914.

5) *Gullan Henrietta Viktoria Granlund*, f. 25. April 1914 i Herrljunga. Blev ansat som Tandsygeplejerske hos Lægen i Herrljunga den 17. April 1933 og indgik 24. Juni 1939 Ægteskab med Kammarskrivaren Arne Carlsson, Göteborg.

6) *Adèle Annette Eleonora Granlund*, f. 28. Oktbr. 1918 i Herrljunga. Fik Realexamen i Göteborg 27. Maj

Adèle Granlund, f. 1918.

1935 og Studentereksamen i Göteborg 1938. Discipel paa Apoteket i Lidköping.

Syvtjernens første Ætlings Førstefødte

skriver:

*) Et Kapitel af Landgarveriets Historie
af John Granlund.

At Smaalændingen Ludvig Severus Granlund lærte at blive Garver, beror vel nærmest paa en Tilfældighed. Det Garveri, hvori han kom i Lære i 1860, laa lige paa den anden Side Landevejen tværs overfor hans Barndomshjem i Jät Sogn, paa det Sted, hvor den lille Aggeaa har travlt med at haste forbi for at naa sit Udløb. Hans Fader havde sit eget Farveri, og de to Haandværk havde foruden meget andet fælles en naturlig fælles Higen efter rindende Vand. Farveren skulde bestandig skylle, og Garveren skulde bestandig blødgøre hver sine Produkter.

Da Drengen var fyldt 12 Aar, sluttede hans Skolegang. Hans ældre Broder kunde allerede passe sin Faders Maskiner, som de den Gang fandtes i et Farveri, som en hel Karl, naar Faderen i sit Stadstøj af Vadmelklæder og Pelsfrakke spændte Hesten for og kørte af Sted for at faa Læs af Uld og Tøj til Farvning og Oppresning.

Hans Moder og mindre Søskende drev imens det lille Landbrug.

Det var ikke helt tilfældigt, at det lille Sogn Jät i 1860 havde 950 Indbyggere og to „Industrier“. Det var Resultatet af gode Spekulationer, som havde naturlige Forudsætninger: en Aa og en Landevej, som fra gammel Tid bandt to Baand mellem Købstaden Växjö og dets sydlige Opland. Endvidere den nærliggende Herregaard, hvorfra et mægtigt Kultiveringsarbejde var i Gang.

Hertil kom endelig, at Bønderne efter Udskiftningen mere og mere frigjorde sig i den daglige Drift fra det Utal af Arbejder, som de tidligere var nødt til at gøre, da der ingen andre var til at udføre det.

Den Selvforsyning, som var almindelig paa snart sagt alle Omraader, ophørte paa denne Egn ret tidligt, men Forarbejdning af Huder og Skind til Læder og Tæpper var i fuldt Flor omkring 1820, skønt der fandtes i det mindste 2 Garverier i Herredet paa den Tid.

Anlægget af et Garveri paa Landet krævede altsaa et omhyggeligt Valg af det rigtige Sted og krævede, for at det skulde virke tilfredsstillende, baade stor Fagkundskab og en ikke lille Kapital, efter de Tider.

Selv om man ikke kan tale om, at Garveriet i Sverige er et ældgammelt Haandværk, saa har Garverne altid holdt en god Standard, og særlig i Byerne, som det viste sig, da de gamle Laug gik over i Haandværkerforeninger, var de baade rige og havde Magt, og ligesom i de sikkert faatallige engelske Landgarverier, der kaldtes Fabrikker, stod dette Haandværks Udøvere i Anseelse hos Bønderne.

Da derfor Arveretten i 1845 blev ens for saavel Kvinder som Mænd, saa var de unge giftefærdige Bondedøtre ikke utilbøjelig til at overgive baade Hjerter og Arv til en Garversvend, selv om han ikke havde Dukater indsyet som Knapper i sit Tøj.

Der var noget om det, naar de unge Garversvende talte indbyrdes om „Bondeskillinger“.

I Attenhundrede og Halvtredserne fandtes i Nabolaget, nemlig i Kinnevalds og Kongas Herreder, allerede 15 Garverier, som øjensynlig delvis skriver sin Oprindelse fra den Næringsfrihedslov, som 1846 fastlagde Fabriks- og Haandværksordningen, men ogsaa som Udslag af den almindelige Opgang paa den Tid, da Garvere langt tidligere havde haft Ret til at udøve Virksomhed paa Landet.

Men det er nødvendigt at regne med andre Faktorer.

Der maa have været en stor Strid før 1727, da man fra det Aarstal forbyder Bønderne at opkøbe Huder og Skind, og efter at disse er tilberedte, er det forbudt at drive Handel med de herhen hørende Produkter. Først i 1802 faar Bønderne den Rettighed, at det tillodes, at der i Sognet og Herredet slog sig Garvere ned.

Forbudet havde ikke hindret Bønderne i at drive Hjemmeindustri med Barkning af Huder, hvilket fremgaar af et Brev fra Göteborg, afsendt 1753 til Handelskollegiet: „Bønderne her omkring „barker“ foruden i store Mængder til Byboerne ogsaa, hvad der tilberedes til Korduuanmagere*), Skomagere og Sadelmagere. At de forstaar sig paa det, viser tydeligt nok deres Produkter.“

De adelige Godser kunde paaberaabe sig deres ældgamle 1612 nedskrevne Rettigheder til at ansætte efter Behov et nødvendigt Antal Haandværkere, ogsaa Garvere, og i Ly heraf skød lidt efter lidt Garverier frem, selv saadan et Specialgarveri som Skindstampeværket i Räfte i Kinnevalds Herred.

Nok om dette. Vi vender tilbage til den førstomtalt Garverlærlings videre Skæbne.

I Jät blev Opholdet ikke særlig langt, men havde sin Betydning. Det hjalp ham, at Barndomshjemmet

*) Oversat efter *Garveri och Läderbod*, en Afhandling i Svenska Kulturbilder. Ny Række. 4. Bind. 7. og 8. Del.

*) En særlig Slags Læder.

var saa nær. Han slap for den tunge Lod at være alles Skovisk og Dreng, som ellers unge Lærlinge.

Han skiftede med udendørs at faa blødgjort de tunge Huder nede ved Aaen med indendørs ensformigt Arbejde med at trække „Barkknuseren“, hvor Egebarken blev sønderdelt i Spaaner.

Det vigtigste var dog fra Barn af at faa lært Bedømmelsen af en Huds Mangler og Anvendelighed. Det er saa svær en Kunst, at den maa vokse frem fra Barnet til Manden.

1868 flyttede han fra Jät, og i 1870 er han Lærling i Rydbeck'ske Garveri i Kristianstad. Det blev en lang Læretid, idet Svendebrevet først er udfærdiget 2. Oktober 1876. Det lyder:

Handels- og Industriforeningen i Sø- og Købstaden Kristianstad gør vitteligt: At Garverlærlingen Ludvig Severus Granlund, som har god Færdighed og har vist Prøve paa sin Færdighed i sit Fag, saaledes som Kongelig Majestæts Lensmand i Kristianstad i 1866 har fastsat Regler for hver den, som tør antages at være duelig Medhjælper, bevidnes hermed at være en retskaffen og dygtig Svend, idet Sognepræst P. Enander ifl. Udskrift af Kirkebogen bevidner, at han er født i Linneryd i Kronoberg Len den 22. Oktober 1855, hvilket overgives ham som Svendebrev.

(7 Underskrifter.)

Det kostede 1,50 Kr.

Samtidig fik den nybagte Svend udenfor Byporten overrakte af de ældste Svende en Stok med kroget Haandtag, idet disse ifølge gammel Skik havde baaret den derud til ham. Han vendte dog straks tilbage og fortsatte sit Arbejde paa samme Sted, men nu var han Svend. Man kan i hans Svendebog læse, hvad Slags Uddannelse han havde faaet, idet der først staar: „Logarvesvend L. S. Granlund, der hos undertegnede efter udstaaet Forbundtertid har arbejdet i 3 Aar og 3 Maneder og i den Tid været ædruelig, tro og paapasselig, samt udført det ham paalagte Arbejde til min fuldkomne Tilfredshed, er nu efter eget Begær fratraadt min Virksomhed, idet jeg anbefaler ham til enhver.

Christianstad, den 3. Januar 1880.

P. S. Rydbeck.“

Af sin Ugeløn, som i den længste Tid ikke var mere end 5 Kr., havde han sparet op til Hverdags- og Stadstøj, nye Sko, Rygsæk, Kort over Danmark og et Søvlommeuhr, som gik godt. Det første Maal var Trelleborg, hvor han afventede Foraaret og atter blev fri, da der sandsynligvis blev Skibslejlighed til Danmark.

Den 9. April 1880 skrev Roskilde Politikammer i hans Svendebog: „Opholdsbogs Udstedelse“.

Nu gennemkrydser han Danmark i Løbet af to Aar

i alle Retninger, men de enkelte Arbejdspladser er ikke noteret i hans Svendebog:

Han lærer meget nyt i sit Haandværk, f. Eks.: At Huder til Saalelæder blev meget sværere af at ligge i Blød med Rugbrødsskorper ..., han fik saa enestaaende Færdighed i at „lohfalse“ og „behandle Blanklæder“, saa det kunde hans egne Svende ikke overgaa ham i.

Han havde ogsaa Danskerens gode Humør, men selv om det gik stortet i Danmark, saa længtes han tilbage til Sverige. Han tager ikke Landevejen, men Toget nordpaa og staar af i Foraaret 1882 i Ljusdal. Han fortalte siden om den mægtige Forskel mellem danske og svenske Forhold for en Garversvend. Ansættelsen i Ljusdal varede kun i 3 Uger, men længe nok til at fastslaa, at Helsinglænderne havde deres egen Maade at garve fortrinligt Læder paa. Man kan ogsaa bemærke, at de vandrende Svende paa disse Kanter ikke altid havde den traditionelle Randsel paa Ryggen, men ligefrem et mindre „Svendeskab“ af Træ paa Ryggen. L. S. Grønlund styrede sine Skridt mod Østersund, og det tog 14 Dage, men han fik Arbejde. Han havde sikkert knyttet gode Venskabsforbindelser i Danmark, thi et Par Maaneder efter forlanger han Afsked, og paa 8 Dage, dels med den nye Jämtlands Jernbane, dels til Fods, naaede han Kerteminde paa Nordøstfyen.

Han bliver Garveribestyrer for J. V. Jessen og bliver her i næsten 3 Aar, men efter dette Tidsrum var det saa smaat med Arbejde, at han søger Ansættelse hos P. Knudsens Garveri og Maskinremmefabrik i Vordingborg til Maj Maaned 1886, hvor han efter over et Aar tager Vejen hjem til Sverige til Kristinehamn, hvor han 2. Novbr. 1886 bliver arbejdsløs hos Jan Persson, kommer til Vester Götland, træffer *Anna Kristine Bengtsdotter* i Herrljunga Sogn, gifter sig og er 33 Aar gammel Garvermester paa samme Sted til sin Død, 47 Aar senere.

Han købte sig altsaa et Garveri beliggende i Herrljunga Sogn paa Ljungastrand, som Stedet hedder, og som strækker sig i en smal Strimmel fra Landevejen ned til Aaen, ca. 100 Meter vest for det sagnomspundne „Harebjerg“. Beliggenheden var den bedst mulige. Baade Herrljunga og andre af Nabobyerne havde faaet ordnet det Skifte, som var efter Loven i Aarene 1856—1860, og Virkningerne heraf var tiltagende Velstand blandt Bønderne i den forholdsvis frugtbare Nossadal. Jernbanestationen, et Knudepunkt for 3 Jernbaner, var kommet til Byen allerede omkring 1860.

Selve Anlægget af Garveriet omfattede et Beboelseshus paa langs med den store Landevej, nogle mindre Udhuse langs med „Garverivejen“, saasom Lade, Lo og Bryggers paa Nordsiden og for Enden af Vejen

nede i Aakrogen selve Garveriet. Beboelseshuset var saakaldt 2-Værelse i et 1½ Fags Hus, hvor Køkkenet saa at sige deler Huset med Opholdsstue til venstre og Butik (Læderhandel) til højre. Foruden Opholdsstuen var der „Stadsstuen“, der var møbleret, som man møblerede i 1880, naar man satte Bo. Denne Stadsstue blev aldrig brugt, som jeg husker det fra den Tid, jeg var Barn i Hjemmet, uden naar der kom fremmede og ved Højtiderne. Hjemmets Gæster var Naboer med deres Familie og Granlunds første Hustrus Slægt og Venner.

Man spiste i Dagligstuen paa Søn- og Helligdage, og naar der var Gilde. Ellers spiste man i Køkkenet sammen med Garversvendene.

Paa Førstesalen var der to Gavlværelser, det ene fælles Soveværelse, det andet Gæsteværelse. I Gavlen var der Indgang til Læderhandelen, der var indrettet med en Disk i Vinkel fra Vindue til Vindue, og iøvrigt Hylder, som var mere eller mindre fyldte med sammenrullede Skind, hvorfra „Benene“ stak frem med en Mærkeseddel. Paa en anden Hylde laa sammenlagte Skind, og de var til Salg. Sidestykker til Saalelæder og Bindsaalelæder laa paa Hylder indenfor selve Disken ved Siden af store Dynger af Paaslaanings- og Træskolæder.

Der var ogsaa „Færdigvarer“ og „Syartikler“, Bøster, Søm og Pløkker, som var bestemt til Skomagere. Der var god Plads paa Gulvet til „ferske“ eller grøn-saltede Skind, som var kommet, og som en Gang om Ugen blev bragt ned til Garveriet. Midt paa Disken laa „Læderjournalen“, en stor Foliant indbunden i Kalveskind. I Nummerorden blev alle Skind, som indleveredes, indførte og tillige mærkede med „Læderkniven“, som havde trekantet Knivsblad og var om Skaffet omviklet med Remme, paa Benene med samme Nummer som i Bogen. Efter Nummeret fulgte Indlevererens Navn og Skindets Art og dets Behandling. F. Eks. 1 Kohud sort; 1 Spædkalv sort; 1 Hest sort Ruslæder; 1 Faar garvet; 1 Grævling garvet; 1 Faar Blanklæder; 1 Kohud Platlæder; 1 Elg(hud) ga(rvet). Indlevereren fik samtidig en Kupon, hvorpaa der stod Skindets Nummer i „Læderbogen“, eller hvis der var flere Skind eller Huder, saa stod det angivet tillige med Datoen og en Bemærkning om, at det indleverede skulde „indløses“ indenfor et Aar. Blev et saadant Nummer eller en saadan Kupon bortkastet, blev der skrevet i Bogen: „indløst uden Mærke“.

Omkring Aarhundredskiftet 1900 var Indleveringen noget konstant med ca. 400 pr. Aar, hvilket Tal ganske roligt kan forhøjes med to Trediedele, hvis man vil have Rede paa det fulde Antal Huder og Skind. Der indleveredes ofte flere Skind paa een Gang. Pri-

sen for almindelig Garvning af et Faareskind var fra 60—75 Øre, barkgarvet Skind 1—1¼ Kr., 1 Tyrehud 4 Kr., Hjortehud 8—10 Kr. Kundekredsen var fra et temmelig stort Omraade. Efter at Mörlandagarveriet var bleven nedlagt, kom den til at omfatte endog Sogne, der laa 2 Mil borte i Yderkredsen. Kunderne var for det meste Bønder samt nogle enkelte Præster, som ikke havde Forpagtere.

Det var ikke altid første Kvalitets Skind, som fremkom. Rundt omkring i „Læderbogen“ staar Anmærkninger: „hullet“; „mølædt“; „altfor gammelt“; „surt“; „uden Ansvar“; o. s. v. Raalæderets daarlige Tilstand og Ufuldkommenheder var jo først og fremmest Kundernes Ligegladhed, men der var jo ogsaa virkelige organiske Fejl, saasom Vorter, Oxebremselarvernes Gennehulning af Ko- og Tyrehuderne. Dyrenes forsømmelige Røgt satte sine tydelige Spor paa Læderet, for ikke at tale om de Forsyndelser, der blev begaaet under Slagtingen. Dog de samme Ting kan med Rette anføres, at det ikke er meget bedre i vore Dage, hvorved store Værdier tabes. Saadant Læder, som beredes for Kunder mod Afgift eller Fradrag i det indleverede, kaldtes for „Afgiftslæder“, og saadanne Garverier, som var baseret paa dette, kaldtes for „Afgiftsgarverier“, en økonomisk Driftsmaade, som var gaet helt tilbage til Middelalderen.

Det var fra Begyndelsen fuldstændig organiseret i denne Driftsmaade, undertiden kombineret med Indkøb af Raalæder hos den ordinære Kundekreds og Salg af færdigt Læder i Butik og paa de nærmeste Markedspladser. Det forklarer, hvorfor Garverierne ikke kom til at spille nogen Rolle ved visse Byers Omformning af deres kommunale Forvaltning, som fandt Sted i Aaret 1906. Det var et Landboforetagende for en Kreds af Gaardmænd, og en mindre Export til en eller flere større Aftagere. Det var for Børnene en hel Begivenhed, naar de fra Garveriet, som ikke laa mere end 100 Meter fra „Byen“, fik Lov at komme med ind til „Byen“.

Udenfor Læderhandelen ved Landevejen var der en Tværbom fastgjort paa to Stolper, ligesom en Jernring i selve Husvæggen tjente dette Formaal, at der kunde man binde de kørendes Heste. Udenfor Køkkendøren, som forøvrigt var overbygget med et lille Udhus, hang der en Jerntriangel, der ved Hjælp af en Jernfil ved Maaltiderne fungerede upaaklageligt som en Gonggong.

Garveribygningen var opbygget i to Etager med „Svale“ bygget ud til at hænge indsmurte Huder paa til Tørring. Nederste Etage var delt i „Drivhus“ og „Kalkhus“. Ligeover „Kalkhuset“ laa Værkstedet med tilhørende Tørrerum.

I øverste Etage var der efter 1898 indrettet et Svendekammer med Feltseng, Bord og Stol m. v. Naar den 10 Timers Arbejdsdag var til Ende, var det lille Kammer privat Omraade for Svendene, og betraadtes som saadan ikke af Husets øvrige Medlemmer. I deres Egenskab af „frie Svende“ var Arbejderne tilbøjelige til at være lidt fine paa det fremfor de fastboende Naboer, og deres Fagstolthed var egentlig paafaldende.

Brændevin var ret ofte deres Kilde til Glæde, men min Fader, som, siden han havde været vandrende Svend, var Afholdsmand og forbød Drikkeri paa Svendekammeret. Han blandede sig iøvrigt ikke i deres Anvendelse af Fritiden. Øl og spiritussvage Drikkevarer holdt de sig selv med og varmede det paa Kakkellovnen i Svendekammeret. Ankom der en Garversvend til Farveriet og ikke opnaaede at faa Arbejde, saa skulde han have Geskænk, mindst 25 Øre af hver Svend og fra 50 Øre til 1 Kr. af Mester. Var Manden kendt, fik han ofte mere. Naturligvis fik han baade Kost og Logi. Det kunde træffe, at en hel Ugeløn gik med til Geskænk, naar der flere Dage i Træk kom 3—4 Garversvende i Følge. Geskænten var en Slags frivillig Arbejdsløshedsforsikring. Svendene vidste udmærket Besked om hverandre, naar der var Tale om, hvor de hørte hjemme, om de var i Arbejde eller paa „Rejsen“. Naar en fik Arbejde, skulde han give Velkomst: 3 eller 4 Snapse Brændevin. Man har fortalt mig, at der fandtes et Drikkebæger, kaldet: „Horn“, til dette Brug i Garveriet.

Mester opbevarede Svendebogen under en Svends Ophold i Arbejde.

Naar man kom udefra og vilde ind i Garveriet, kom man ind i „Drivhuset“. Gulvet var faststampet Jord og havde 10 Huller, hvori der var nedsænket lige saa mange „Barkkar“ i tre Rækker. Disse Barkkar var af saadan Konstruktion, at de var upaavirkelige selv af stærk Lage. Resten af „Drivhuset“ var optaget af et Par „Udstødsbomme“, en „Bukkebuk“, en „Skærpesten“ til at hvæsse Falsejernene paa. Den var sat fast i en Tønde, hvori der var Vand. Der hang ogsaa nogle „Udstødsjern“, „Lofalsejern“ og en Gradstok af Glas, hvormed Barklagens Styrkegrad kunde maales. Kalkhuset havde ogsaa sin egen Indgang. Gavlvæggen var optaget af tre forsænkede firkantede Kalkkuler, og ved Væggen tværs overfor et „Pyrkar“. Her anvendtes Redskaber, saasom 2 „Skrabebomme“, flere Skrabjern, Kalkfalsere, 1 lang Afpudsningsskniv, 1 „Skærdejg“, 1 Kalkkrog, 1 Kalkrører og flere Kalktænger.

Paa Værkstedet var der to meget store Borde med Marmorbordplader og anbragte paa hver sin Langvæg, ret høje med Fald mod Væggen, idet der var anbragt et Afløb for det Vand, som skulde bort, naar Huderne

blev behandlede med Vand. Ved Enden af det ene var en Tønde med Barklage og fyldt med Jernskrammel, Tøndebaand etc. Deraf tog man Jernsværte. Foran Bordet en lav og langstrakt Skammel at staa paa. Paa venstre Væg et fladt Komfur, hvorpaa der stod en stor Gryde med smeltet Talgsmørelse, der udsendte en bedøvende Lugt. Midt paa Gulvet stod to eller undertiden tre Læderbukke fuldt belagte med Læder, ligesom Væggene gav Plads til Redskaber, der alle var paa rette Plads.

Mester selv arbejdede ved det Bord, der vendte mod Stuehuset, og ved Foraarstid kunde han fængsles af den lange Række blomstrende Kirsebærtræer, som stod langs med Garverivejen. Der var et Stykke med Havre, som gik helt op til Stikkelsbærbuskene og Græsplænen foran Køkkendøren, som kunde faa selv en Garversvend til en Sommormorgen at føle sig som nyfødt og helt syndfri, naar han tilfældigt kastede sit Blik ud af Vinduet og indsnusede de Dufte, der var mere berusende end dem, der kom fra den Hud, han tilfældigt tilberedte. Dufte fra den grønne Vaarens Hæk og Elletræerne, der lænede sig ud over Aabredden.

Der var en Gaardsplads udenfor — ikke gruset, men bestrøet med Bark. og her var der nedsænket 18 Barkkar, hvoraf de seks var forbeholdt Saalelæder. Man var bange for at faa tilsmudset baade Værksted og Kalkhus, naar man slæbte Grus ind under Fødtøjet. Der var ogsaa en „Saltekælder“, bygget af Sten, hvor de nedsaltede Huder opbevaredes. Nord for denne Kælder var der atter en Række mindre Kar, saa store som almindelige Tønder. Til den anden Side af „Saltekælderen“ var Opbevaring af Læder, der skulde blive til Lim. Der var et Skraatag over.

Paa Bagsiden af Garveriet var Drivhjulet til Barkmøllen sat fast paa en omtrent fire Meter høj Stolpe. Stolpen var fastgjort med Tømmer lige under Førstetagens Vindue. Der indenfor var selve Møllen, som i Enkeltheder bliver for indviklet at beskrive. Det springende Punkt var Drivkraften til Barkmøllen. Det begyndte med Hestkraft, der gik rundt i en Hestgang, siden blev Vindkraft forsøgt, med den Ulempe, at Vinden fortrinsvis blæste om Søndagen.

Barken leveredes af Bønderne og særlig fra Gäsene Herred og var undertiden som Mellemregning for Tilberedning. Egeskov i Herrljunga-Eggen var langtfra tilstrækkeligt til at forslaa til Barklevering i tilstrækkelig Mængde, hvorfor der indledningsvis til Garvning anvendtes Granbark.

De Ege, der skulde afgive Bark, blev fældet i Juni. Efter Fældningen gjorde man med Øksen et Længdesnit paa langs af Træet og derefter Tværnit med 1

Meters Afstand. Derefter tog man fat med Træspader, der førtes ind mellem Træet og Barken, og paa den Maade flaaedes Barken af.

Grenene behandlede lidt anderledes. Man kunde faa leveret Barken bundtede i Knipper, men mest almindeligt er det at faa Barken i smaa Kvadrater paa en 4—5 Tommer paa alle Leder tilkørt i Høstvogne, som var overtrukne med Sække og Maatter. Det kostede i Tøndevis for Granbark 65—80 Øre, 1 Kr. for Egebark.

I Garveriet var der Aaret rundt, foruden Mester, en Svend. Disse Svende var paa Skift, som Aarene gik, men hvert Aar sidst paa Sommeren kom en Pelsmager for at gøre Faareskind i Stand. Han hed Nils Johan Söderberg og var oprindelig Handskemager, Specialist i Skind- og Ruskindtilberedning.

Han var iklædt en brun Frakke, der naaede ham til Knæene og flagrede, naar han gik, og saa havde han Skaftestøvler paa. Denne høje Skikkelse var noget foroverbøjet; det hvide Fuldskæg, endnu noget brunet omkring Munden, gav ham et patriarkalsk Udseende. Han var altid fuld, naar han kom og den første Uge, og medens han drak, spiste han overhovedet ikke. Hans Snak var som en Galgenfugls, og selvom det var usandt, saa pralede han aldrig. Vi Børn elskede ham den Uge; naar han saa begyndte at arbejde, saa taalte han os ikke.

Garvermesteren selv var lille af Vækst. Han havde et af Vejr og Sol hærdet Ansigt, og Hænderne var brune af Bark. Det stadig skiftende Arbejde, som skred langsomt frem mod Fuldendelse, havde givet ham Bondepræg og Bondetryghed. I hans Kar hvilede hans Kapital, og blot een Dags Forsømmelse kunde bevirke uberegnelige Tab. Deraf kom de vagtsomme Øjne og de selvfølgelige Regler for Arbejde og for Vaner. Han var som de fleste Svenskere forbeholden i at vise sine Følelser, og i Hjemmet raadede nærmest en puritansk Stemning. Skønt han aldrig talte om religiøse Emner, saa var hans Grundstemning dog religiøs, og han satte sit Præg paa sine Omgivelser gennem sin Personlighed og ikke gennem sine Ord. Vi Børn havde ubegrænset Bevægelsesfrihed og var gerne med i Garveriet og efterlignede det i vore Lege.

Lad os et Øjeblik følge Arbejdet og de Processer, hvorved en Dyrehud forvandles til Læder. Det er bedst at faa Mesteren selv til Vejleder, og jeg følger hermed min Faders Optegnelser til Nordisk Museum og de supplerende Bemærkninger, jeg personlig gjorde i Tilslutning hertil.

Der kan ikke her blive Tale om andet end en kortfattet Oversigt over de ældre Metoder, og jeg begynder ganske simpelt med Saalelæderet.

At være Lohgarver betyder nemlig allerførst at kunne tilberede Saalelæder, og dette Læder krævede efter Lohgarvningen et Minimum af Tilberedning. Raalæderet var tørrede og saltede Oksehuder, som nogen Tid havde ligget lagrede. En skønne Morgen bragtes hele Stabelen ned til Aaen og ud paa „Flaaden“, som dels var gjort fast til Landjorden og dels ude i Vandet flød paa et Par store Tønder, der var tomme. En for en trak man Huderne gennem et „Naaleøje“ paa et Reb, som, naar den anden Ende var gjort fast i Tømmerflaaden, holdt Huderne nede i Aaen for at blødgøres. Herved løsnedes baade Blod og anden Urenhed paa Hudernes ene Side, men Haarsiden begyndte saa smaat den Forraadelsesproces, som al primitiv Garvning alene havde betjent sig af, naar det gjaldt „Afhaaring“. Dette varede fra to til fire Dage, inden Huderne var „vanddrukne“ og „afsaltede“. Skik og Brug foreskrev, at allermindst en Gang om Dagen skulde Huderne op af Vandet og renses fra Slam og Mudder og nedsænkes med Haarene mod Strømmen. Naar Huderne endelig toges op, begyndte selve „Hestearbejdet“ ved Skrabebukken. En saadan Skrabebuk var henvend 3 Alen lang og 1½ Fod bred med buet Overside, som var meget glat. Bukken hvilede med den ene Ende paa Jorden og var løftet op i den Ende, hvor „Skraberen“ tog Plads, af en Tværbuk. Paa Bukken blev saa lagt en Hud med Haarsiden nedad, og Garveren gik i Gang med Arbejdet, naar han var iklædt baade Skødeskind og Benskiner samt Træsko. Med Skrabejernet, der buede svagt, havde stum Egg og lignede en Baandkniv med Haandtag, pressede han paa Hudens Kødside alt Vand ud af Huden ved at skrabe samme Vej fra oven og nedefter. Efter Skrabningen var baade Hinder, Kød og Fedt og alt det borte, som skulde fjernes, og de klare Aarer var synlige. Der skulde en dygtig Skraber til at ordne 10 Huder paa en Dag, mente min Fader.

Nu var det Tiden at faa Huden virkelig afhaaret, og det skete ved en Slags „Svedning“, en Metode særlig anvendelig for meget tunge Huder.

Paa nogle Brædder strøedes gammel Halm. En Hud lagdes derpaa i hele Længden og Bredden med Haarene nedad. Paa Kødsiden af denne underste Hud lagdes en ny Hud med Haarsiden opad, smukt udbredt med Ben mod Ben o. s. v. Ovenpaa disse to Huder kom der saa et tykt Lag Halm, og saaledes lagdes Huderne Par efter Par i een stor Bunke, som tilsidst omhyggeligt tildækkedes. Mindst en Gang om Dagen omlagdes hele Bunken, saa hvad der var nederst, kom øverst. Det gav en meget kraftig Lugt under denne Svedekur, og efter 14 Dages Forløb, undertiden lidt mere, begyndte Haarene paa Huderne at løsne saa me-

get, at de med Haanden kunde rives af. Naar Svedningen altsaa var endt, begyndte „Pilningen“, men var der mange Huder, var det nødvendigt at afbryde denne Forraadelsesproces ved at lægge Huderne i et Kar frisk Vand. Bagefter dryppede de af over en Buk.

„Pilningen“ foregaar med et Haarjærn, der ser ud omtrent som et Skrabejern med den stumme Egg, naar Huden er anbragt paa Skrabebukken med Haarsiden opad, og Jernet føres fra oven nedad, saa langt Armene kan naa. Det var selvfølgelig mod Haarene, og det var ikke med det samme, at det var muligt at faa brede Striber af med hvert Tag. Mester og hans Svende kappedes i det tunge Arbejde og brugte den saakaldte Pudsekniv, der var lang og skarp, straks efter den grovere Afhaaring til at faa Smaahaar, der endnu sad fast, bort, saa Narvsiden, som Haarsiden nu kaldes, blev helt ren. Det var ellers i tidligere Tid en Regel, at Huderne skulde i Vandet efter Afhaaringen og grundigt gennemskylles, inden selve Afpudsningen fandt Sted efter en ny Skrabning.

Den senere Tid bragte et Redskab i Anvendelse, som min Fader paastod havde begyndt sin Levetid i ca. 1870, efter at det var tilvirket af Malmqvist i Skillingaryd. Redskabet kaldtes „Skärdegen“, hvormed Kødsiden behandledes, og en Mand, der forstod sig paa at haandtere en saadan, kunde ekspedere 25—30 Saalelæderhuder paa een Dag. Den fordums besværlige Skrabning, efter at Huderne var blødgjorte, blev indskrænket til en Strækning af Huderne paa Kødsiden.

Efter den foran omtalte Afhaaring blev Huderne efter den Udskylning, som denne Proces sluttede med, nedlagt i Kar med sur Lage enten i Drivhuset eller udenfor. Det hed, at der skulde tilsættes Farver. Lagen tilberedes Dagen i Forvejen af tidligere brugt Lage spædt op med nyt surt Bark. To Mand tager Hud efter Hud ved Benene, kaster den fladt paa Vædskens Overflade med Narvsiden opad, hvorefter den med en lang Stang bliver lempet ned paa Bunden af Karret. Næste Omgang er paa samme Maade, kun med den Forskel, at Lagen for hver Gang bliver stærkere og stærkere. Det gentages 6 Gange, og Rundturen er endt med, at Huderne tages op baade brune af Farve og tykke, men tilbage er „Permabadet“, hvor Huderne skulde ligge 5—6 Dage. „Perma“ er et Produkt fra Tjærebrænding, sort og lugter som Terpentin og i Brug maaske fra Aar 1700 i Tyskland, fra 1855 i Brug først i Simrishamn. Naar Permabadet var tilende, saa var hver Hud baade tyk og saa stiv, at den kunde staa alene.

Endnu var det ikke bleven til Læder, der var hele Garverprocessen tilbage, en Proces, som endelig og for

altid skulde forvandle Huderne til Læder. Det var Barkprocessen.

Paa Bunden af et tomt Kar lægges tidligere brugt Bark, derover strøs frisk Bark, som jævnes paa den Maade, at der kommer en lille Forhøjning i Midten. Barken fugtes med Vand, hvis den ikke er findelt nok, da der ikke maa efterlades Mærker paa Huden.

For at faa Huderne til at ligge rigtigt, stiger Garverne ned i Karret, lægger Hud for Hud til Rette med Narvsiden opad, Hoved og Ben bøjet ind, bestrøet med 4—6 cm tykt Lag Bark paa, mest for og bag, der hvor Huden er tykkest. Hud lægges paa Hud, saa Halepartiet kommer til at ligge paa den underneden liggende Huds Bagben, altsammen med Bark imellem, Lag for Lag, og i den Spiral, som fremkommer, naar det hele er lagt i denne Ordning. Øverste Hud dækkes med Bark og allerøverst gammel Bark. Det hele fyldes med Vand, saalænge det opsuges, og det ender med, at man lægger Brædder over, som tynges ned af store Sten. Far beregnede 1 Maaned til, at det Garvmateriale, som var i Barken, var opbrugt, hvorefter Hud for Hud toges op. De sidste løftedes op med Tænger. Barken blev skovlet op og derefter kastet i Surlagen. Ialt fik Huderne saadanne 4 eller 5 Omgange i Bark, og det kunde tage 6 og 8 Maaneder tilsammen.

Hvis Huderne allerede ved det første Bark havde optaget tilstrækkelig Barklage og udskilt alle øvrige Vædsker, saa Porerne ved Garvningen var tillukkede, saa behøvede man ikke at give slet saa meget Barkpulver i den næste Omgang eller de følgende, ligesom Huderne kunde ligge længere Tid uforstyrrede i Karret. Ved sidste Optagning blev Huderne renset med Børste for at faa Støvet bort.

Det var Lohgarvningen. Det var et Halvfabrikat, som her var præsteret, men Resten af Saalelæderstilberedningen var ikke indviklet. Den raa og rynkede Narvside og den ujævne Kødside, der var fuld af Trevler, skulde udglattes, hvilket skete paa en Saalelædersrulle, en Maskine, der vist eksisterede allerede Aar 1800, forud for hvilken man maatte slaa det fladt med Køller og Hamre. Denne Rulning gøttog to Gange, hvorefter Læderet blev lagt til Presning, naar det var baade tørt og glat. Saalelæderet var færdigt.

Kunsten at berede Overlæder til Sko er ulige vanskeligere, og min Fader skrev i en efterladt Erindring om sit Liv: „Som du ved, er jeg ogsaa Korduanmager“. Korduan er det fine af Bukke og Geder forarbejdede Skind, der kan sammenlignes med Saffian. Korduan fik sit Navn fra en By i Spanien, Saffian fra en By i Marokko.

Hovedforskellen i Overlæders Tilberedning begyndte ved Afhaaringen, der ikke skete ved den før-omtalte „Svedning“, men ved at lægge Huderne i Kalkbad, hvorved man til Slut opnaaede, at Læderet blev meget bøjeligt og smidigt. Kalkbadet maatte helt rette sig efter, hvilken Sort Læder der var Tale om, og Hudernes Antal spillede ogsaa en Rolle, naar Kalkbadets Styrke skulde tilpasses. Det var almindelig læsket Kalk og Vand, der varieredes i forskellige Styrkegrader. Kalkprocessen tog fra 8 til 10 Uger. Kalkbadet sættes i stærk Bevægelse, og medens Kalkpartiklerne endnu var i Bevægelse, skulde Huderne nedlægges plant med Karrets Bund, hvorefter Karret tildækkes. Tre Uger efter toges Huderne op, og derefter fortsatte man med at tage op 2 Gange hver Uge. Alt, der er Skindene uvedkommende, er nu løsnet, og Haarene er meget lettere at faa fjernet over Skræbebukken, ligesom baade Pudsekniv og Falsejærn bortskærer overflødige Dele og Fortykkelser paa f. Eks. Bagdelen, der altid er en Huds tykkeste Del. De bortskaarne Dele blev opbevarede til Salg til Limkogerier.

Det var en saare vigtig Ting at faa hver en Smule Kalk bort og gøre Skindet saa blødt som muligt. Det skete ved „Pyringen“, der var et Bad i Hønskekrementer opløst i Vand, en Lage, hvori Huderne skulde ligge en Uge om Vinteren, noget mindre om Sommeren.

Denne „Pyrning“ var paa Grænsen til Hudernes Overgang til „Drivhuset“, hvor Huderne blev „drevet“ paa svag Barklage, der en tre fire Timer skulde omrøres med en Drivkæp. Det gentoges næste Dag i ny Barklage under Omrøring. Derefter blev der tilsat ny Bark hver fjortende Dag, saa længe indtil Læderet var gennemfarvet. Paa Skræbebukken blev Barkluden udpresset med en mindre Skræbekniv, og Huden var færdig til at komme paa Værkstedet. Paa Værkstedet var et stort mod Væggen skraanende Bord, som benyttedes til at faa Huderne indsmurte paa Narvsiden med Sælhundetran og paa Kødsiden med flydende Talg. Naar Huden derefter var bleven tør paa Tørreloftet, skulde den atter paa Værkstedet for at lohfalses d. v. s. gøre den lige tyk overalt. Endnu forestod der en lang Række af Behandlinger, der endte med, at det efterhaanden mørkere og mørkere farvede Læder blev helt sort paa Oversiden og var den gode Salgsvarer.

Denne og mange andre Lædersorter førtes gennem de mange og lange Processer, hvortil anvendtes de ejendommeligste Præparater og snildeste Stykker Værktøj, til det kunde fremlægges for Kundekredsen i Herrljunga Læderbutik, hvor det blev købt af de

Haandværkere, hovedsagelig Sko- og Sadelmagere, som rigtig forstod med øvet Sans at vurdere et Stykke Skind eller et Stykke Saalelæder til Gavn og til Pryd for Mennesker.

Som nu dette Garveri i Herrljunga gik bedst, skete der ude i Verden store Omlægninger, en ligefrem Omorganisering af hele Garverierne. Det er Handelen med Huder og Garveriprodukter, der der strækker sig fra den mindre Kreds i Sognet eller Herredet til at omfatte hele Verden. Indiske Kohuder importeredes fra Hamborg. Saalelæderet kom i store færdige Fabrikationer til langt billigere Priser fra Specialfabrikker. Herrljungagarveriet nedbrændte i 1906, og det blev ogsaa meget mere moderne opbygget, saa der f. Eks. fra da af garvedes med Ekstrakter i Stedet for det gammeldags Bark, ligesom Varmeledninger til Tørring fremskyndede flere af de langvarige Processer. Det gik endnu i mange Aar, men endnu en Gang indhentede Tiden den gamle Garver. Hvilken Specialitet skulde han slaa ind paa? Hans Haar var da bleven hvidt, og hans Hænder trætte. Priserne paa hans med Flid tilvirkede Produkter kunde ikke konkurrere med Fabrikernes. Billigere og billigere fremskaffede Handelen Skind og Læder. Da sank der mange smaa Virksomheder rundt om i Landet ned i Tilintetgørelsen.

Garveriet var disse Menneskers hele Liv, men deres Læderhandel blev deres Skæbne.

Kapitel IX.

Kan du binda tillsammans sjustjernornas band?

Det staar skrevet i Jobs Bog: Kapitel 38 i det 31. Vers: Knytter du Syvstjernens Baand, kan du løse Orions Lænker?

Det er jo bibelsk Tale, som har sin Betydning, hvorom der kun skal siges ganske lidt: Man tænker sig i Bibelen „Syvstjernen“ som et Baand, der er prydet med Ædelstene, medens Stjernebilledet „Orion“ er tænkt som en Kæmpe, der er lænket til Himmelen. Den sværeste af hans Lænker er antydet ved tre klare Stjerner, den danner „Orions Bælte“.

Det er Gud, der taler til sin Ven Job, der er i Lidelsens Skole, og viser ham, hvor magtesløs han er.

Gud taler ud af et Stormvejr og spørger: „Job! kan du faa Stjernerne til at gaa deres regelmæssige Gang?“

Job lærte derigennem den ydmyge Tavshed. Det var netop, hvad han trængte til for at blive frelst.

Da jeg læste dette Ord i Jobs Bog i min Moders

svenske Bibel: „Kan du binda tillsammans sjustjerner-nornas band?“ saa tænkte jeg ofte derpaa i min Længsel efter Granlunderne. Ogsaa jeg maatte lære den ydmyge Tavshed, for det lykkedes ikke. Medens jeg sad og ivrigt studerede den svenske „Syvstjernes“ Historie, slukkede den sidste sit Lys her paa Jorden. Det var den 6. Januar 1935, at *Ludvig Serverus Granlund* lukkede sine Øjne, et halvt Aar før mine Slægtstudier var naaet saa vidt, at jeg havde fundet hans Enke og hans Børn.

Saa staar da den hele svenske „Syvstjerne“ for mig som et Baand af Ædelstene, som Gud har bundet sammen i sin Himmel, og der skal jeg faa Lov til at se dem. Jeg lærte jo aldrig at kende mere end den ene af de syv Stjerner, nemlig min Moder: *Jenny Amalia Nilsson, f. Granlund*, og om hende skal de næste af Bogens Kapitler handle, da hun naturligt for mig straalte som en Ædelsten i „Syvstjernen“s Baand.

Med en meget smuk Skrift staar der i min Moders Bibel: *Jenny Amalia Granlund*, Kupramåla. Nu ved jeg fra mine Studier, at det er Pastor *Johan Nilsson Linnell*, der har givet *Jenny Amalia Granlund* denne Bibel til hendes Konfirmation i Elmeboda Kirke i 1875. Den lille Jenny var bleven Tjenestepige hos Pastor Linnell, som var født i samme By som Jenny, nemlig i Linneryd den 28. Febr. 1823. Han var bleven Kapellan hos Provst Welander i 1870 og havde sin

Barnebillede fra 1875 af

Nils Linnell,

f. ⁵/₁₁ 1872 i Elmeboda. Han blev Borgmester i Vänersborg 1906.

† ²⁸/₁₂ 1926. Ugift.

Præstebolig i Kopramåla. Han var Enkemand, indtil han 1871 blev gift med Frederika Lovisa Hedberg, f. i Eksjö 11. Juni 1834 og ogsaa død dér 4. Marts 1914.

Medens Jenny var i sin Tjeneste, blev der født 2 Børn i Præstegaarden:

1) *Nils Linnell*, f. i Elmeboda 5. Novbr. 1872, siden Borgmester i Vänersborg 1906, død ugift 28. Decbr. 1926.

2) *Anna Elisabeth Helena Essén, f. Linnell*, født i Elmeboda 2. Septbr. 1874, gift med Dr. Gustaf Essén (død 1907).

Kapitel X.

En Doktorfrue mindes sin Barnepige

I dette Præstehjem modtog den lille Jenny saa stærke Indtryk, at det prægede hende hele Livet. Hun tænkte i sin lille Barnesjæl: Naar jeg bliver stor, saa vil jeg have en Søn, og han skal hedde *Niels* og han skal blive Præst, og naar jeg faar en Datter, saa skal hun hedde *Anna*, ligesom Præstens Børn hed, der hvor hun som lille bitte Pige flere Aar før sin Konfirmation kom ud at tjene i Præstegaarden i Kopramåla.

Disse Ønsker gik begge i Opfyldelse. Derfor er det værdifuldt at kigge lidt ind i dette gamle Hjem, naar det nu er lykkedes at faa Forbindelse med den eneste overlevende: *Anna Elisabeth Helena Essén, f. Linnell*, der som Enke bor i Eksjö. Hun skrev til mig i sit 61. Aar:

Det var med ualmindelig stor Interesse, jeg modtog Deres Brev, og det beredte mig en meget stor Glæde paa saa god en Maade at blive mindet om Far, Mor og Nils gennem en Søn af vor Barndoms kære *Jenny*. Desværre staar hendes Billede ikke mere tydeligt for mine Øjne, da jeg jo kun var tre Aar, da hun flyttede fra os og 6 Aar, da vi forlod Elmeboda. Jeg mindes hende dog som den glade og venlige Kammerat og Beskytter baade under Leg og under Udflugter i mine allertidligste Aar. Men min Broder, som var ældre, og jeg talte ofte om hende under vor Opvækst; thi hun hørte sammen med mange kære og glade Minder.

Trist nok har jeg ingen Fotografier fra den Tid, og mine Minder bestaar mest af barnlige Stemninger fra de forskellige Aarstider og de dermed tilknyttede Arbejder i vor Landhusholdning. Men hvor har Tiderne forandret sig, endog helt ufatteligt siden 1870-erne, saa Minder fra den Gang er lige ved at faa kulturhistorisk Interesse.

Den lille Kapellangaard i Elmeboda hed Kopramåla og var en Verden for sig, ret afsidesliggende baade for Kirken, Byen og Landevejen.

Den bestod af 2 Beboelseshuse, hvoraf det ene beboedes af Præsten og hans Familie, det andet af Bonden, som drev Landbruget. Han hed Frans i vor Tid, havde Hustru og 4 Børn foruden Tjenestefolk.

Fra Præstegaardshaven bagved Præstegaarden kom man direkte ud i Skoven, og paa den anden Side af Gaardspladsen udbredte Enge afvekslende med Bøgelunde sig for vore Øjne. Det var en ligefrem Fortryllelse for os Børn at have en herlig Natur lige udenfor Hjemmets Dør. Skoven, kan De tænke Dem, var fyldt med Sangfugle, som Fader alle kendte Navnene paa, og hvis Toner han kunde efterligne meget livagtigt. Desuden var der mange for os Børn mystiske og interessante Dyr: Egern, Ildere, Ugler, og i Aen var der Tudser.

Om Foraaret var Jorden dækket af blaa og hvide Anemoner. Far vidste nøje Besked med, hvor de første skulde søges og behøvede blot at pege med sin Stok et eller andet Sted i det visne Løv, saa kom de frem, forekom det os. Men vi maatte ikke plukke dem; thi Far lærte os, at alle Blomster var smukke, naar de fik Lov at staa, hvor de voksede. I Lundene var der mange Skovhindbær og andre Bær. I Yderkanterne voksede der mange Hasselbuske. Det var altsaa mere end vidunderligt, naar hele Barneskaren, anført af Jenny paa solrige Septemberdage, fulgtes ad for at plukke Nødder.

De samledes i Kurve og Smaasække, lagdes til Tørring, for derefter i Barnekammeret ved en lille Festlighed at blive befriet for de tørre Haser.

Hele Høsten blev lagt i en stor Bunke midt paa Gulvet, og Pilningen foregik under Løjer og Latter, medens der indtoges et eller andet, som blev serveret.

Om Efteraaret ordnedes ogsaa Hørhøsten, hvilket tog mange Dage og satte mange Folk i Arbejde. Jeg mindes, hvor eventyrligt det tog sig ud, naar Baalene tændtes i det frie en saadan Efteraarsaften, og Naboer samledes omkring Ilden for at hjælpe til at „bryde“ det tørre Hør. Det var en stor Folkeforlystelse, hvor Humøret sprudlede undertiden saa grovkornet, at det blot tillodes os Børn at være med i en begrænset lille Tid.

Siden hen var der atter stor Sammenkomst, naar Hørret skulde „skættes“, og Koner og Piger sad i lange Rækker paa Loen med dette Arbejde.

Saa skulde Faarene klippes, og videre Lysene støbes. Vi Børn fik Lov at være med for at se, hvor fine Julelysene blev, de Lys, som skulde brænde paa Julebordet og fortælle, at der var tænkt paa hver og een,

der var i Huset ved Juletid. I god Tid tog Tilberedningen af Julemaden sin Begyndelse, og vi fik Lov at følges med Mor til det mørke Sted, hvor Malten laa og spirede til Julebrygningen, og det gjaldt om at kunne smage, om Kornet nu var tilpas sødt, saa Mor kunde begynde at brygge sit stærke og herlige Juleøl. Det blev ogsaa Slagtetid, og saa blev der bagt Julebagning. Alle bagte: Mor bagte og Pigerne bagte, men ogsaa vi Børn fik hver sin Dejg, hvoraf vi dannede de mest fantastiske Figurer. Men det mest spændende var, naar selve Præsten kom ud i Køkkenet med sin Lommekniv i Haanden og af den udrullede Pebernøddedejg skar ud med raske og dristige Snit de mest livagtige Dyr: Løver, Tigre, Elefanter og Bjørne, alle bestemt til at komme paa Julebordet.

Ja, bare lyse Minder har jeg fra Barndomshjemmet. Det kommer vel af, at der raadede fuldstændig Harmoni mellem Far og Mor. De udfyldte hinanden paa en lykkelig Maade. Far havde Anlæg for det litterære. Han elskede sine Bøger; fremfor alt søgte han dybere og dybere ind i sine Klassikere. Endog paa hans gamle Dage kunde man finde ham ofte helt borte i at læse baade græske og latinske Forfattere. Han var fuld af Lune og kunde krydre Hverdagslivet med Vittigheder. Ofte fremførte han sine Ønsker, eller hvad han havde at meddele Mor, i morsomme Vers, altid smaa Rimerier og i Rebusform. Han kunde, naar han var i Selskab glimre ved latinske Sentenser og Ordspøg. Han var overordentlig elsket af os alle, men der stod Respekt om ham, saa hvis Fader havde sagt nej til en af os, saa vovede vi ikke at gentage Anmodningen eller gøre Indvending mod hans Afgørelse. Han var uendelig lidt interesseret i den økonomiske Side af Livet. Det overlod han med største Glæde og Tillid til Mor, som var usædvanlig praktisk og dygtig. Det var endog meget nødvendigt, at en Præstefrue var dette paa den Tid, da Lønnen var endog meget lille, da man ud af Jordens Ydeevne skulde vente den egentlige Forsørgelse. Det er næsten ufatteligt, hvor meget en Husmoder baade udførte og ligefrem skulde naa at gøre hver Dag. I den nye Præstegaard i Södra Hunneryd, hvortil Fader blev forfremmet til Sognepræst, var der 10 Værelser og en stor Entré. I alle disse Værelser var alt lige fra Møbelstoffer til Gulvtæpper og Lommetørklæder samt Beboernes Gang- og Sengeklæder af Uld og Bomuld hjemmevævet og hjemmesyet. Ja, Dagene de fløj af Sted med flittigt Arbejde. Far havde i hele sin Kapellantid Skoledisciple, der forberedtes til Latinskolerne. Naar Aftenerne kom, og vi Børn var lagt til Sengs, saa læste Far for Mor, medens hendes Hæn-

der gik med et og andet Haandarbejde. Ja, Mor var saa dygtig, saa hun lavede vort Legetøj til os, f. Eks. Dukkestue med rigtige Dukkemøbler. Far lavede Silhuetter, som han klippede med os til Modeller, og de lignede. Hvor vi dog satte Pris paa vort Legetøj, maaske mere end Børn nu gør paa det, der er købt i dyre Domme, men vi havde ikke Pengene til det Brug. Opdragelsen var i Kærlighed, men den var streng, og Birkeriset var ikke langt borte fra Barnekammeret og blev virkelig brugt, naar vi havde talt usandt, og naar vi havde været ulydige. Der blev dog ingen Bitterhed af den Grund; thi Afstraffelsen skete ikke i Vrede, men følte, at det var ærlig fortjent. Naar det var overstaaet, saa var der Forsoning over hele Linien. Jeg mindes en Gang, at Nyheden bredte sig om, at der var kommet en Lirekassemand, der havde en lille Abe med sig, og de optraadte nede ved „Tyske Lenes“ Hus! Vi masede af Sted paa trods af ethvert Forbud, over Hals og Hoved, en Genvej gennem Skoven ned til Landevejen for at nyde dette Skuespil. Hjemvejen gik knapt saa rapt, da der var et strengt Forbud imod at gaa til „Tyske Lenes“ Hus, hvor det ofte gik ligefrem vildt til med Slagsmaal efter Auktioner og Smaamarkeder, hvor Smålændinger og Blekinger benyttede Lejligheden til at opgøre Aartiens gamle Mellemværender ofte i blodige Kampe. Blekingerne var et varmblodigt Folkefærd, og Smålændingerne hævnede sine Nederlag med at slaa to Gange.

Jeg mindes tydelig følgende Tildragelse: Der var baade Provst og Kapellan i Elmeboda Sogn, og Provsten hed Welander. Denne sidste kom en Dag kørende hen ad Landevejen, da et Par Udkigsposter traadte frem og uden videre Vrøvl vendte Hestene og Vognen med en høflig, men meget bestemt Anmodning om, at ærværdige Provst skulde tage en anden Vej hjem, da der i Øjeblikket kæmpedes et Slagsmaal lidt længere henne paa Landevejen. Den elskværdige Provst fandt sig i det og maatte køre en Omvej paa ca. 1 Mil omkring en lille By, der hed **Bro** (der laa forøvrigt lille Jennys Barndomshjem) for at komme til Provstegaarden.

Tiderne har forandret sig. Slagsmaal og Fuldskeer er sjældent nu, og Civilisatonen er atter gaaet frem. Sport og Idræt, som endog nu øves i de fjerneste Landsbyer, har givet Ungdommen Afløb for deres Overskud af Kræfter. Den stærkeste har nu Lejlighed til atter at udmærke sig.

Jeg forstaar saa udmærket, at der knyttedes et fast Baand mellem min Broder og hans første Barnepige. Jeg ved, at Jenny var livlig, altid i godt Humør, baade intelligent og begavet, men fremfor alt et elskeligt

lille Menneske. Imellem min Broder og mig kølnedes aldrig den Søskendekærlighed, som blev vakt til Live i de uforglemmelige Aar, vi boede i Kupramåla. Skønt vi boede langt fra hverandre, saa fejrede vi ogsaa hver eneste Jul sammen — undtagen 2 — i alle hans 54 Aar, som han blev. Han døde ogsaa hos mig her i Eksjö den 28. Dec. 1926. Iøvrigt maa jeg bekræfte, at alle de Oplysninger, som De har fremskaffet om os, er fuldstændig rigtig opskrevne. Paa Deres Anmodning sender jeg min Broders Billede, som han sikkert har set ud, da han blev passet af Deres Moder. Hvis nu Deres Bog udkommer, saa beder jeg inderligt om, jeg maa faa Lov til at faa et Eksempplar, saa jeg rigtig kan lære vor kære lille Jennys Skæbne at kende.

Med Højagtelse
Anna E. H. Essén, född Linnell.

...I „Nya Växjöbladet“ for 11. Marts 1914 findes følgende Artikel.

Dødsfald.

I Onsdags Aftes afgik i Eksjö Enkefru Fredrika Linnell ved Døden i en Alder af omtrent 80 Aar. Hun havde været gift med afdøde Sognepræst Linnell, der var Sognepræst fra 1878, til han døde 24. Juni 1893 i Södra Unnaryd.

Enken blev dog boende i Unnaryd Præstegaard til 1. Maj 1896, hvorefter hun delte sin Tid mellem Unnaryd og Eksjö.

Sørgende staar nu 3 Børn, en Søn og to Døttre. *Sønnen Nils Linnell er Borgmester i Vänersborg.* Af Døttrene har den ene, *Fru Anna Essén*, været gift med afdøde Doktor Gustaf Essén, som i flere Aar praktiserede i Unnaryd, indtil han i 1905 blev Embedslæge i Nysätra i Norrland. Den anden Datter, Ingrid, er gift med Direktør G. A. von Reis i Halmstad.

(Ingrid var Fru Linnells Søsterdatter, og da hun tidligt blev forældreløs, blev hun opdraget sammen med Nils og Anna i Elmebodas Præstegaard hos Pastor Linnell og Hustru).

Den afdøde var et sympatisk og elskeligt Menneske, som forstod at skaffe sig Venner. I særlig Grad var hun afholdt af mangfoldige Børn i Unnaryd, hvilket ogsaa viste sig ved hendes Jordefærd paa Unnaryds Kirkegaard, hvor en stor Menighed af unge og gamle havde samlet sig for at følge deres gamle Præstefru til Graven.

I Kirken talte Sognepræst Lindstén. Kisten var anbragt paa en Katafalk midt for Alteret, som var rigt smykket med Blomster og grønt. En Mangfoldighed af brændende levende Lys oplyste det smykkede Alter. Sognepræsten holdt en gribende Tale.

Kisten blev derefter baaret ud og sænket i den aabne Grav. Borgmester Linnell takkede paa egne og Sørensen Vegne Menigheden for Trofasthed imod saavel de gamle Forældre som ogsaa Børnene.

Der saas en vældig Mængde Kranse og Blomster, der var tilsendt Baaren fra Slægt og Venner.

— — —

Vil man læse om Borgmester Nils Linnells Begravelse den 3. Januar 1927, findes der et gribende Referat deraf i Elfsborgs Läns Annonceblad Nr. 1 for Onsdagen den 5. Januar 1927, og hans Nekrolog er skrevet af A. Lindgren i Svensk Polititidning, hvor han skriver: *Nils Tore Wilhelm Linnell* blev udnævnt til Borgmester 16. Febr. 1906, og han berømmer ham for at have været en god Chef for Politiet, en mild Dommer i Retssalen, en dygtig Jurist og en Mand med mange Tillidsposter.

Artiklerne ledsages af Portrætter, der viser en glatraget noget streng udseende Politimand, korrekt i Paaklædning. Der staar Respekt om det Ansigt, hvor der er længe mellem Smilene. Begravelsen i Kirken er forøvrigt i et Billede, der viser en pompøs og farverig Jordefærd med et Hundredtal af baandprydede Kranse og Blomsterdekorationer.

Kapitel XI.

Jenny var ogsaa en svensk Nattergal

Uddrag av Födelse — och Dopbok:

1. År 1859 (Femtio) den 8. Oktober
2. föddes i Linneryd församling i Kronobergs län
3. Flicke-barnet *Jenny Amalia*.
4. Faderns namn och yrke: Färgaren *Alfred Granlund*
5. född den 21. Maj år 1822.
6. Moderns namn och yrke: Catharina Olufsdatter
7. född den 7. April år 1825.
10. Barnet døbt den 18. Oktober 1859.

Dödsattest udstedt af en Læge:

1. Fulde Navn: *Jenny Amalia Nilsson, f. Granlund*, gift.
2. Födelsedag og Aar: 8. Oktober 1859 i Sverige,
3. g. m. Formand Sven Nilsson,
4. Bopæl: Lille Værløse.
5. Dödsdag: 24. April 1925 — 65 Aar gl.
6. Dödssted: Københavns Amts Sygehus paa Frbg.
7. Dödsarsag: *Hernia umbilicalis incarcerata* (Indeklemmt Navlebrok).

8. Begravelsesdag: 28. April 1925 fra Kirke Værløse Kirke, hvor først *examinatus theologiæ* Niels Jeppesen Richard Granild talte, og Pastor Aage Peter Madsen (omtalt i „Midsommersaga“ Side 29) paa Kirkegaarden forrettede Jordpaakastelsen.

I forrige Kapitel sluttedes med, at Doktorfruen delte sine Barndomsminder med Jennys Søn. Der er ingen Tvivl om, at en Del af den smukke Paavirkning, som udgik fra det Præstehjem, er omplantet paa dansk Grund i den lille Barnepiges senere Hjem med Mand og Børn, som hun fik det i Danmark.

Det er allerede antydnet flere Gange, at Jenny Amalia Granlund kunde synge. Hun var vel meget langt fra nogen Jenny Lind, men Nattergal var hun, naar hun sang baade med Lyst og af sit fulde Bryst. Der skal blot her anføres to Gange i hendes Liv, hvor hun sang: Det var en staaende Regel i Kupramåla Præstegaard hos Pastor Linnell, at „lille Jenny“ (som hun forøvrigt blev kaldt hele Livet) hver Lørdag Aften skulde ind i Præstens Studereværelse for at hjælpe Præsten med at fastslaa Søndagsmessen, ligefrem indøve Præsten i den ret vidtløftige Liturgi, som der bruges ved den svenske Gudstjeneste. Derfor udviklede der sig et meget smukt Sæmmespil mellem Præsten og hans lille Sangfugl. Han lærte hende Livsvisdom og lagde spiredygtige gode Beslutninger og Tanker i hendes Sind. Hun var aldrig bange, men havde lært af Pastor Linnell at gaa lige hen til det, der vilde volde Ængstelse eller Forskrækkelse, og undersøge, hvad det bestod af. Hendes Søn, der sidder og skriver dette, er den Præst saa uendelig taknemmelig for den gode Regel. Dybest prægede vel nok Præstens Børn sig i Jennys Sind: „*Lilla Nils*“ er en af de dyrebareste Klange, der findes paa Jord for mig, for jeg har hørt det med alle mulige Betoninger i Glæde og i Sorg, ogsaa naar jeg maalløs sad og lyttede til min Moders betagende Skildring af Pastor Linnell's „*lilla Nils*“, den senere Borgmester i Vänersborg. Han var meget begavet og meget tidligt udviklet, saa der var snart ikke det i Historien eller Geografien, den lille Purk ikke vidste Besked med. Dette Lykkebarn drømte min Moder om, at det ogsaa skulde blive hendes Lod at faa Mage til: *en Dreng, der skulde hedde Niels, og han skulde være Præst*. Der er ingen, der nu bedre end jeg ved, hvor haabløst og usandsynligt dette var, at lille Jenny skulde faa den Glæde. Og dog, det lykkedes, blot ikke helt, medens hun levede. Hvis man har læst hendes Dödsattest, som er gengivet ovenfor, saa ser man, at det var saa nær, at Sønnen kaldes *examinatus theologiæ!* d. v. s. en, der er oppe til theologisk Embedsexamen, men mangler de to sidste Fag, inden Titlen bliver cand. teol.

Altsaa midt under theologisk Embedsexamen i 1925 blev jeg kaldt ud paa Sygehuset, hvor min Moder pludselig var bleven indlagt, livsfarlig syg, og uden Haab om at maatte faa Lov at leve. Det blev langt den skønneste Indvielse til den kommende Præstetjeneste, jeg fik af min døende Moder.

Da jeg kom ind paa Sygestuen (Enestue), hvor hun laa, modtog hun mig med et af de mange Tusinde frydefulde Smil, hun har givet bort, og sagde: „Ja, Niels, nu ved jeg, at du bliver Præst, som din Mo'r har ønsket, fra jeg var ganske ung, hjemme i Sverige

Saa tog Smerterne hende meget en Stund, men hun bare sukkede og kæmpede, til hun var stærk igen, og saa sagde jeg: „Ja, lille Mor! Nu har jeg naaet det. Det gik netop saa godt i Dag ved den skriftlige Examen

Moder smilede og sagde: „O, Gud ske Lov“.

Der var ikke hverken Tid eller Kræfter til at drøfte den Sag, for vi kunde begge mærke, at der sad en Engel ved Hovedgærdet af Moders Seng og vilde bære hendes Sjæl hjem til Gud.

Ligesom efter stiltiende og fælles Overenskomst, saa skulde den vordende Præst øve sig i at trøste mange døende gennem Livet, og han fik det lært af sin Moder.

Ganske tyst og stille begyndte Sønnen at synge, for at den syge Moder skulde blunde lidt og blive lige saa glad, som Sønnen ofte var bleven som Barn, naar hans Moder sad ved Sengen og sang.

Ganske uvilkaarligt blev Tankerne ledet hen paa den Salme, der med hvert Vers ender med Ordene: „O, Gud ske Lov!“

Lille Guds Barn, hvad skader dig?
Tænk paa din Fader i Himmerig!
Han er saa rig, han er saa god,
Ingen kan staa hans Magt imod.
O, Gud ske Lov!

Og det 7. Vers:

Lille Guds Barn i Verden her,
Hold dig da til din Fader nær!
Spørg om hans Magt og Kærlighed,
Stol kun paa ham og hvil i Fred!
O, Gud ske Lov!

Hver Gang Ordene lød: „O, Gud ske Lov!“ sang Moderen med; den sangglade var nu for træt til at synge Versene med, som hun kunde udenad, og for optaget af at se paa sin Dreng med de kærligste Øjne. Saa sov hun hen, medens Sønnen nynnede sagte ved

hendes Øre: Lille Guds Barn i Verden her stol kun paa ham og hvil i Fred! O, Gud ske Lov.

Da Sønnen ikke blev præsteviet før 16. Maj 1926, maatte han ikke kaste Jord paa sin Moders Kiste, men bad sin Hustrus Slægtning, den eneste fungerende Præst, der var i den store Familie: Præst ved Vanløse Kirke *Aage Peter Madsen* (omtalt Side 29) om at foretage Jordpaakastelsen den 28. April 1925.

Kapitel XII.

Da den svenske Sangfugl fløj til Danmark

I de foregaaende Kapitler har vi *ikke* set ind i hendes Barndomshjem, men kun truffet *Jenny Amalia Granlund* først hos Præsten i Kupramåla, fra hun var 11—18 Aar gl., og nu sidst, da hun sang med paa sin Svanesang i sit 65. Aar.

Men der er meget at fortælle fra de mellemliggende 40—50 Aar, meget smukt endda, men om sin Moder bliver man aldrig færdig med at fortælle. Det kan desværre kun blive en kort Beretning. Hun søgte, da hun blev voksen, ny Tjeneste i Sverige, men vi véd ikke hvor, vi véd blot, at 1879 gik Strømmen af svenske Piger til Danmarks Landbrug, og Jenny fulgtes med Jævnaldrende fra Hjembygden og fik Pladsen som Mejeripige paa *Transbygaarden* ved Skelskør, hvor hun maaske ikke blev saa længe, før hun kom til at tjene i en *Bondegaard i Vangede* ved København, hvorfra hun antagelig er rejst kort før 1883, hvor hun tog til sit Hjem i Sdr. Sandsjö og tager først tilbage til Danmark til Maj 1884, hvor hun tiltraadte en Undermejerskeplads paa Herregaarden Gedsersgaard. Hvorledes det gik hende efter den Tid, kan man læse Side 18 og følgende Sider, der handler om *Sven Nilsson*, hendes Ægtemand.

Kapitel XIII.

Det sværeste Kapitel at skrive i hele Bogen

Naar man driver Slægtsforskninger, maa man være forberedt paa Overraskelser, endda de største. Jeg sidder saaledes en Aften, 27. Oktbr. 1934, og i et Brev deler mine Tanker med en anden Slægtsforsker, der er Læge. Ligesom Ransagningen Skærtorsdag 1933 i Mor's *Birkeetræskommode* bragte et Billede rigtig

frem for Dagens Lys, saa løstes dette Billedes Hemmelighed sig op, og derom handler Brevet, som er paa Svensk, og gengives uoversat:

... „och en märklig dag i mitt 47 år fick jag en halvbroder på 51 år med hustru och 5 barn. (Ett rekommenderat brev, vari jag med spänning väntade något annat om Mors släkt, var den yttre omständigheten.) Det var en underlig födelsedag, jag firade med min bror, som ännu icke visste något, och det var en underlig dag mellan min döda lilla Mor och hennes store pojke här i Viby, nu „Niels den andre“. Det är ju icke skämt det här, men en ny värld öppnar sig, och man ser tillbaka i den gamla världen, och jag må skynda mig att säga: *Vad jag blev glad*. Det er icke ordet. och dock det ord är icke fött ännu, som täcker den segrande känslan — men det var *glädje* över vad: — ja, först över honom, som var funnen: den förlorade sonen (Nils den förste), *min Bror* och mina syskons bror, *Mors Son* (något levande av Mor var funnet, var det icke nätt sagt, jag har icke tänkt det förrän i afton och tack, Hr. Överläkare, det var Ni, som inspirerade mig till att tänka det också), men det var glädje jag skrev om: Glädje över att Far var död 1933 (det är icke elakt sagt, det är sonligt, ty jag vet, att *han* icke hade kunnat bära det riktigt, därför har *hemligheten* dolt sig för oss, och himlen har med stor visdom lagt släktforskningen i mina händer och under många år hindrat mig att få tid och få resultat — ja, förmåga till att kunna göra detta arbete.)

Jag beredde min nye bror, som bor på Gotland, hans livs märkligaste upplevelse, då jag skrev till honom och varsamt och utförligt *dokumenterade*, att nu kom vi tre syskon i Danmark och ville dela Mors sköna minne med vår bror, och jag berättade honom — vad sant var — därför att jag hette Niels och var Mors andre son, hade jag fått dubbel kärlek — och nu ville jag vara så god, så snäll, som jag kunde mot Mors Nils, som hade saknat allt det, vi andra barn hade fått — och jag bad honom i brevet älska sin och vår Mor, för vad hon lidit av saknad och smärta. Vi barn hade ofta torkat bort Mors tårar, men vi visste icke, varför hon grät förrän 9 år efter hennes död.

Ära vare Mors minne — hon mötte *något* i livet, som var starkare än hon, och vad detta *något* var (hennes trolovning med honom förrän med vår Far), skall måhända släktforskningen uppenbara för mig — men jag *anar* (intuitivt) skådar liksom i somras, då min nye bror som en glimt, nej bättre som en vibration (intet vackert ord), men så: som en morgongrynings första aning, som kan bliva borta igen, därför att natten vill behålla sitt tag men måste avstå. På så sätt var det och så är det med dette *något*, jag *anar* skall bliva dag, det

kan icke bliva natt, när morgongryningens aning har gjort sitt första försök. Åh, vad jag liknar Mor i hennes intuitioner, vilket är min lycka som präst och själsörjare

Mor söker lyckan som hembitråde i en prästgård i södra Småland ... drömmer sött som barnjungfru för prästens förstfödde *Nils* om en egen *Nils* en gång. (Mor betrodde mig på sitt dödsläger, att hon bett till Gud som ung flicka om att hon måtte få en Niels, och att han måtte bli präst). *Det blev jag* och Gudskelov, det blev jag, som först 39 år gammal nådde *min barnadrom* (utan Mors påverkan). Det ser ut, som om himlen gömmer sina välsignelser, tills de bli riktigt mogna (eller är det jag; som blir det). Så slöt jag Mors ögon, medan jag sjöng för henne: Lille Guds Barn, hvad skader dig ... och hon trodde mig ... jag hade den dagen avlagt skriftlig prästexam. (Hon och jag sågo in i det förlovade landet och Mor fick aldrig tillfälle (liksom Moses) till annat än att skåda ditin; jag är här, Gudskelov!).

Det var barnflickans dröm. Då Mor på nytt sökte lyckan, var det i Danmark som piga, väl knappt 22 år gl. — och så kom en bondson — detta *något*, som jag *anar*. Det skall i Sverige finnas ett förlovningsfotografi, men var?

Nu känner man endast säkert sonen Nils, f. 8. Marts 1883 — hennes son — „Faderns namn och yrke: Dansk, okänd, står det skrivet. Mor reser åter till Danmark — Nils 1 år gl. hos morföräldrarna — Mejerskan byter plats (maj, november), två gånger, kommer nämligen till Gedsergaard 1885 och 1886 till Skjelby prästgård, sista gången efter att ha träffat Far — och 6. Febr. 1887 kommer jag tillvärlden i prästgården utan bröllop — men hos prästen — tack Öde! Men jag förstår det hela — blev orolig, då jag 16 år gl. gav mig till att studera attester (tillfälligtvis) och fick talt ut med Mor, det var mer än vackert, det var sant, vad hon sa'. Det var Far, som gav mig namnet Niels efter sin far (hans förfäder skånska bönder ända tillbaka till den danska tiden) och *Mor torde icke protestere* — kan jag nu förstå, och Mor återsåg aldrig sitt hem eller sitt land (jo, hon hämtade mig en gång i Malmö, då jag ville fortsätta en ferie och finna mormor, som jag heller aldrig fick höra eller se). Far var entreprenör (av de små) och förde oss vida omkring i Danmark.

I Sverige tultade Mors Nils omkring till sitt nionde år. Morfar dog 1892 och en dotter tog änkan men ville icke eller kunde icke hava Nils, som blev ensam och grät och svalt bland främmande människor. — Han kom 19 år gl. 1901 genom Köpenhamn, där vi bodde, och tog arbete vid ett tegelbruk i Hilleröd en sommar

— for tillbaka och hamnade med nygift hustru 1911 på Gotland, där han fortfarande är skriven.

Tänk Er nu, Hr. överläkare (det hela är så nytt, så nytt), när vi nu få råd till det, en av parterne, så mötas vi — och gråta lite (eller mycket) bägge två vid Mors grav — ty det är visst för svårt för människohjärtan detta här, och det måste ju gå någon tid, innan det kan sätta sig eller omsätta sig i våra karaktärer — och jag vet, att det blir till något gott.

Men nu säger jag på allvar: God natt, Hr. Överläkare, tack föratt jag fick komma in i Eder värme och vänlighet. — Det kan alltså släktforskningen också föra till. Ja, något av det bästa, jag upplevde helt nyligen, var, när min hustru (vars släkt jag har kortlagt till utomordentlig förundran för hela familjen) sade: „Jag är så glad för, som Du tager *det* med Din bror Nils.“

Med vänlig hälsning
Eder vörndnsfulla
N. Granild.

Anledningen til dette Brev var, at der til Gotland var afgaaet følgende Brev:

Den 13. Oktbr. 1934.

Kjära Bror min!

Stenarbetare Niels Kristian Granlund,
fødd 8. Marts 1883 i Sdr. Sandsjö,

Sct. Olofsholm, Hellvi, Gotland.

Forstaa mig ret, skønt jeg skriver Dansk, ellers maa Du gaa op til Kyrkoherden, som har givet mig Utdrag av Församlingsbok i Hellvi. Du er min kødelige Broder, da vi har fælles Moder,

Jenny Amalia Granlund.

Från Södra Sandsjö Församling har Kyrkoherde Sven Risling i rätt Utdrag betygad följande:

„Såsom svar på Edert brev av den 14. dennes sendes härmed bifogade utdrag ur födelseboken för Nils Christian Granlund. Då denne är en Halvbroder till Kyrkoherde Niels Jeppesen Richard Granild, som er Kyrkoherde i Viby Jylland i Danmark, varom den senare synes sakna kännedom, ansåg jag mig icke böra upplysa honom härom för att icke i hans ögon fläcka hans moders namn eller minne.“

Nu er vores fælles Moder død i Danmark 1925 24. April efter at have været gift med Entreprenør Sven Nilsson i ca. 39 Aar. Denne Mand er ogsaa død i 1933 9. April og er ikke *din* Fader. (Kender du din Fader, som var en dansk Mand, medens min Fader var en svensk Mand?).

Vi er 3 Søskende her i Danmark:

1) mig selv, f. 6. Februar 1887 paa Falster.

2) Formand Svend Peter Granild, f. 5. Februar 1889 i København. Bopæl: Hundested paa Sjælland. Gift og har 4 Børn.

3) Anna Louise Fisker, f. i Nyborg 7. Septbr. 1891. Bopæl: Aalborg i Jylland. Gift med Tømrer Anton Fisker og har 2 Børn.

Om dig ved vi nu, at du har 5 Børn:

1) Karl Gustav, f. 10. Aug. 1911, 2) Nils Ture, f. 11. Juli 1913, 3) Anna-Lisa, f. 19. Septbr. 1914, 4) Åke Allan, f. 22. Oktbr. 1915, og 5) Elsa Gunhild Vilhelmina, f. 13. Novbr. 1920.

Mine 7 Børn (+ 1 Søn, der døde 1915) kan du finde i Stamtavlen, som er med her.

Det er i Anledning af denne Stamtavle, at jeg har fundet dig som

1) Fostersøn af Färgaran Alfred Granlund og Hustru Catrina, f. Olofsdotter,

2) Alfred Granlund avled i Strömmåna 14. Maj 1892 og Catrina Granlund, född Olofsdotter, flyttede til Kristianstad 1892, og

3) at Nils Kristian Granlund flyttede til Gotland 31. Decbr. 1910.

Nu staar jeg ved Maalet med min Slægtstavle. Jeg har fundet hele vor Familie og kender alle Navnene paa vore Onkler og Tanter: *Olof, Hilda, Ludvig, Gustav Adolf, Anna Sofia, Martha Maria* — men du er den første, jeg ved Adressen paa, og flere er nok døde.

Men skriv med det samme til mig og lad mig høre, om du ved, hvor der bor nogen af vor Slægt.

Jeg har flere Billeder af Familien Granlund — og muligvis ogsaa et, hvor du sidder hos Bedstefar og Bedstemor.

Om din Moder og min Moder, Jenny Amalia Granlund, skal jeg fortælle dig meget kønt og smukt — enten i Brev eller ogsaa, naar vi snart ses *Ansigt* til *Ansigt*. — Har du Raad til at rejse til Danmark, saa maa du komme meget snart og bo hos os i Præstegaarden (fortæl mig, hvad en Rejse koster), saa vil du samles med dine Halvsøskende her. Hvis du ikke kommer, har jeg tænkt at rejse over til Gotland, *thi jeg maa tale med dig om vores Moder*.

Du kan tro, det har været en spændende Tid, siden jeg saa dit Navn første Gang i Juni 1934 og fik en Anelse om, at Jenny havde to Sønner, der begge hed: *Nils*. Nu har jeg Vished, derfor skriver jeg til min kære Broder og hilser dig med mine hjerteligste Hilsener og kærligste Tanker.

Din Bror *Niels*.

Kyrkoherde N. Granild, Viby J., Danmark.

Jenny Amalia Nilsson,
f. Granlund, f. 1859.

Der maatte jo indløbe et og andet Svar paa dette Brev, og her er Svaret:

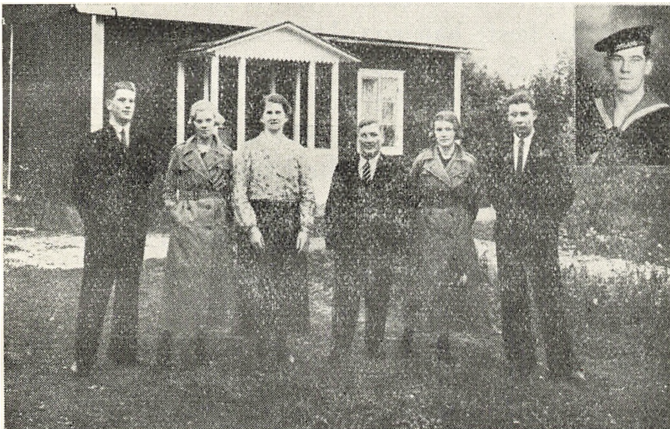
S:t Olofsholm, den 21. Oktbr. 1934.

Kära Bror!

Hjärtligt tack för ditt kärkomna brev som jag för några dagar sedan har bekommit från dig (min Broder).

Det var riktigt roligt att få spörja till mina släktingar äfter att ha levat en så lång tid i livet och inget vist om. Ock till min förvåning så var du så hökt lärd som Kyrkoherde. Jag för min del är bara en fattig arbetare, men man får vara glad ändå. Det skullat varit roligt om Mor hade levat så man hade fått tala med henne, har hon alldrig talat om att hon hadde ett barn i Svärje. Jag får tala om att jag var ett år gammal när Mor reste till Danmark. Dom första åren skrev hon

Alle hendes 4 Børn, deres Ægtefæller og 18 Børnebørn:

Nils Granlund m/ *Hustru Anna*, f. Petterson.
Allan, f. 1915, Gullan, f. 1920, Mor og Far, f. 1887 og 1883,
Anna-Lisa, f. 1914, Karl Gustav, f. 1911, Nils Ture, f. 1913.

Niels Granild m/ *Hustru Anna*, f. Rasmussen.
Liffa, f. 1926, Anna, f. 1922, Mor, f. 1884, Gustav, f. 1919,
Gunnel, f. 1916, Far, f. 1887, Øyvind, f. 1922, Sigurd, f. 1914,
Boje Thure, f. 1919.

Svend Granild m/ *Hustru Anna*, f. Svendsen.
Mor, f. 1897, Amalie, f. 1917 Svend, f. 1917, Far, f. 1889,
Kaja, f. 1919, Edith, f. 1921.

Anton Fisker m/ *Hustru Anna*, f. Nilsson,
Far, f. 1889, Mor, f. 1891, Jenny, f. 1929, Richard, f. 1918.

I Sverige tultade Mors Nils omkring

hem till Mor och Far, han hadde en Byrå hemma som var full med linne som Mormor hade vävet; det mins jag när dom sände iväg till Köpenhamn, då skrev hon hem och tackade för det. Jag var väl en 5 eller 6 år gammal då. Sedan des slutade Mor upp med att skriva hem. Jag var hos Mormor och Morfar tills han dog 1892 då var jag på nionde året. Då kom Moster Anna och Ahlström hem och jålpte Mormor med begravningen och fick Morfar i jorden. Sedan tog dom mormor med sig till Kristianstad och jag blef lemnad åt ödet, så jag var ensam i värden efter Morfars död. Jag fick något brev från Mormor det första året. Sedan var det slut det också för Mormor kunde inte skriva själf, så jag har alldrig varit i Kristianstad. Min Fader vet jag inget om utan att det var en dansk troligt vis en bonde — jag såg fotografi på hannom och min Mor men dom tog Mormor med sig så jag har ändå sett min Mor på kort men roligare hade det varit om jag hade fått se henne i livet.

Jag kan tala om för dig att det blev en svår tid för mig när jag blev ensam och kom till främmande människor, dom första två månarna fick jag min mat tilldelad på en stol och fick alldrig äta mig mått så det var till att arbeta och gråta för. Klädarna som jag hade fått utaf Mormor dom tog snart slut, sedan hålt jag inte på att få några andra i stället; men tiden gick och jag blev snart konfirmerad, sedan tog jag plats hos bönder och försökte på alla vis och klara mig. När jag var 19 år reste jag till Danmark och söke arbete på ett Tegelbruk utan för Hilleröd, där arbetade jag en sommar, sen reste jag till Sverge igän och där har jag arbetat — här och där — tills jag reste hit till Gotland och sökte arbete i ett Stenbrott där jag fortfarande arbetar, men det är så dåliga tider, så man har bara arbete på sommaren. Om vintrarna får man gå och glo och inget göra så det är inte gott att rejsa sig. Det har varit en fyra år som det har varit så dåligt, men man får vara glad ändå.

Du skriver och frågar om jag har råd att resa till Danmark men det har jag inte fast, det skulle vara roligt och få träffa dig min Kära Bror, men vi får hoppas att det blir sommar så får vi se hur det ordnar sig, då är det billighetsresor som räcker ett par månar.

Ja ditt brev som jag fick från dig det blev så öferaskande för mig så jag trode inte att det var sanning, jag kunde inte tenka mig, att jag skulte få brev från en Bror och spörja till min Mor och så många som Släkttavlan utvisor. Du får nu ursikta mina slarviga rader för denna gång och de Hjärtligaste Hällsningar medföljer från din Bror

Nils Granlund.

Det vanskelige Kapitel XIII er færdigt. Der skal ikke siges mere om den Sag, hverken paa Dansk eller Svensk.

Ved Nytaarstid 1935 i en hel Vintermaaned nød de to Brødre hinandens Selskab, og der er maaske faa Brødre, der kom til at holde saa meget af hverandre som de to, der begge hed Nils.

Paa mange lange Vinteraftener sad de to Brødre og fortalte hinanden om hinanden. Hvad Mors Nils fortalte mig, har jeg nedskrevet et Referat af, og dette Referat gengiver jeg her i „Midsommersaga“, som nu nærmer sig sin Afslutning:

I 18 Aar mente Nils Christian Granlund, at han var født 7. Marts 1883, men da han hos Præsten hentedede sin Daabsattest for at rejse til Danmark om Foraaret 1901, læste han paa dette Stykke Papir, at han var født den 8. Marts 1883. Dette maatte han saa slaa sig til Taals med, at det var rigtigt. Maaske var han alligevel født 7. Marts, men ikke anmeldt for Præsten før Dagen efter. Man fortalte ham senere, at det varede 2 Døgn med at faa ham døbt! (Daabsprotokollen udviser, at han er døbt 9. Marts 1883). Der var lang Vej til Sdr. Sandsjö Kirke, og der skete da ogsaa Kørselsuheld undervejs, idet Vognakslen brast. Dette hørte han, da han gik i Skole af sin Lærerinde, som hed Emma. Han selv var 7 Aar gammel, og der dannede sig det Indtryk hos ham, at han var et „Ulykkesbarn“! Dette Indtryk forstærkedes hos ham, naar man fortalte ham, at han ved Fødselen havde haft et Modersmærke i Panden over højre Øje af Form og Farve som et ildrødt Hindbær. Man havde søgt klog Kone for dette Modermærke, og hun havde tilraadet at bruge et eller andet Dyrs Blod at smøre det ind med. Modermærket var da ogsaa først bleven brunt, derefter var det nu næsten usynligt.

Hans Moder var rejst fra Hjemmet i Strömana, hvor Farveren Granlund havde en Stamp, d. v. s. Redskaber drevet af rindende Vand fra Aaen, hvorved vævet Tøj blev til Vadmél, og som sammen med andet Tøj og Garn derefter blev farvet i store Kobberkedler. Naar Stampen ikke var i Brug, brugtes det meget at fiske Aborrer med Medestang, da de kom forbi i store Stimer. Stampen laa ca. 15 Meter fra Beboelseshuset og nær ved et Vandfald, over hvilket der førte en Bro. Det var ca. 200 Meter bredt paa det Sted. Ovenfor Broen var Træskodder til at lukke for Vandet, til det med passende Højde fik

mere Kraft i Faldet. Da han var ca. 5 Aar gammel, erindrede han, at hans Morfar og Mormor afsendte en Kommode, lavet af Birketræ og poleret i den gule Farve, af Sted til København til hans Moder. Kommoden var meget tung, da den blev baaret ud, paa Grund af det meget Linned, som Mormor havde gjort i Stand og fyldt Skufferne med. Mormor havde selv vævet hver en Stump. Inden de bar Kommoden ud, tog Mormoderen en lille rød Barnekjole op af en af Skufferne og viste ham den, at den gik med, fordi den var for lille til ham nu, da han havde faaet Bukser og Trøje, som Drengene brugte det den Gang.

Siden tog Mormoderen fat paa at faa ham lært at læse, og hun brugte dertil Mostrenes Bøger, deriblandt Katekismus og Bibelhistorie, saa han kunde virkelig læse, da han begyndte i Pogeskolen hos Emma.

Han mindes fra den Tid, at han ofte besøgte Gaardejeren Frants Petersson og hans Hustru Mathilda Carlsdotter fra Strömmana, som var hans eneste Faddere ved Daaben. De havde Heste, og de havde ogsaa kørt til Kirken den 9. Marts 1883. Ved Julehøjtidens fik han ogsaa et Julebrød fra den Gaard tilligemed fra andre af hans Moders Bekendte. Han mindes en Jul, hvor Morfaderen var taget paa Visit hos Bekendte, og de skulde have noget Brændevin at drikke, inden de skiltes. Mormoderen syntes vist, Tiden trak farligt ud, og sendte den lille Nils af Sted for at hente Morfaderen hjem. Han gik ogsaa med Drengen og var helt klar, da Julemorgen kom, hvor han og den lille Nils skulde møde til „Julåtta“ i Sdr. Sandsjö Kirke, hvor der var festligt med Lys og mange til Kirke. Morfaderen gik ofte til Kirke, nærmest hver Søndag, og der var ca. 1 Mil til Kirke. Mormoderen kom ikke ofte i Kirken, da hun havde daarlige Ben, men hun sad hjemme og læste i sin Salmebog og sit Testamente.

Nils var meget ofte med, og saadan en Kirketur paabegyndtes Kl. 7—8 om Morgenen og varede til Kl. 3—4. I Lommen havde saa Nils en eller to Hvedeboller til Fortæring paa den lange Fastetid. Det var morsomt at komme hjem og faa Lejlighed til at lege frit og uhindret med de andre Børn. Om Hverdagene var der Skolegang fra Kl. 9—4. Der blev læst paa Lektier baade om Aftenerne og om Morgenerne, saa der blev ikke megen Tid til Leg, da Fritiden var besat med at gaa Byærinder og sørge for Brændsel. Det kunde mærkes, at der var Fattigdom til Stede, da der ikke var meget at gøre for en Farver, der var bleven gammel, og Tiderne var daarlige, saa Folk havde ikke mange Penge til at lade noget lave for. Der blev ofte betalt med Fødevarer i Stedet for med Penge. Morfaderen maatte laane Penge og gjorde det blandt an-

dre Steder hos en Farver i Sdr. Sandsjö, som efterhaanden fik alle hans Ejendele i Pant.

Da Morfaderen døde i 1892, var han ikke Ejer af noget. Mormoderens Væverier sendtes gennem Aarene til Mostrene i Kristianstad. De spurgte af og til et og andet om Nils's Moder gennem en anden Pige, som boede et Stykke derfra, idet hun vendte hjem fra Danmark og kom med Hilsninger. Der var en Gang, da hun vel kom hjem, men havde ingen Hilsninger med sig, da hun berættede, at nu var Nils's Moder bleven gift med en, der havde med Jernbaner eller Lokomotiver at gøre. Maaske hed den Pige Hilda. Mormoderen fortalte, at Nils skulde rejse til Danmark, naar han blev færdig med Skolen, og han var bleven konfirmeret. Saalænge Morfaderen levede, talte de ofte om hans Moder, og forundrede sig over, at hun ikke skrev.

Morfaderen blev syg og laa saadan i flere Dage. Da det blev helt ondartet, blev Nils sendt af Sted hen til det nærmeste Hus for at kalde paa en Kone derfra. Hun kom ogsaa til Stede, og saa døde Morfaderen. Forinden tog han Nils i Haanden og sagde noget til ham, men Nils forstod det ikke. Morfaderen var uden Samling og maatte forhindres i at staa ud af sin Seng. Døden indtraf om Eftermiddagen, og alle de tilstedeværende græd. Om Aftenen kom der en og gjorde ham i Stand, hvorefter han blev baaret ud og skulde staa i Stampen til Begravelsesdagen. Andre tilbød sig med at skrive til Børnene om at komme til Begravelsen, men Anna og hendes Mand, Garver Ahlström, kom noget før Begravelsen og hjalp Mormoder. Paa Begravelsesdagen kørte de lige bagefter Ligvognen, som kørtes af den Gaardejer, hvis Datter havde fortalt om Nils's Moder.

Sognepræsten hed Hård av Segerstad, og han kastede Jord paa Morfaderens Kiste paa Sdr. Sandsjö Kirkegaard. Dagen efter skulde Moster Anna og Ahlström hjem til Kristianstad, og de tog Mormoderen med sig. Nils, der var 8 Aar gammel, fik Lov til at sove den første Nat hos den Bonde, som kørte dem til Ronneby. Næste Dag gik Nils ad Landevejen til den Farver, som havde laant Morfaderen Penge i Huset i Strömmana, da han var gaaet ind paa at give denne Dreng Kost og Logi til Nytaar 1893. Det blev maaske den sværeste Tid i hans Liv. Han gik ikke i Skole mere, og Maden fik han paa en Stol, saa han maatte ligge paa Knæ og spise og græde. Han græd al den Tid, han var i det Hjem af Længsel efter sit tabte Barndomshjem. Han befandt sig meget ilde paa det Sted, man havde sat ham hen. Tiden gik med at hugge Brænde i et Huggehus, hvor der var det i Vejen, at Økseskaftet var revnet, saa han bestandig fik Vab-

ler i Hænderne. Der var ingen Mulighed for at faa et nyt Økseskaft. Han syntes altid, at han var sulten, da det var for lidt Mad, han fik. Hans Seng var en Bænk, og der sov han ind om Aftenen i sit eget Tøj, og der var ingen, der brød sig om denne lille Dreng. Ofte blev der spillet Kort, til det var meget sent, og der var ingen, der sørgede for, at Nils kom ned i Hulrummet i Bænken, hvor der laa nogle Sengeklæder. Det var en ond Tid hos denne Farverfamilie, hvor alle havde deres hele Opmærksomhed henvendt paa en nyfødt lille Pige. Husfaderen var ret gammel, men Husmoderen var ganske ung og helt uerfaren.

I Januar Maaned 1893 blev det kundgjort i Kirken, at der var nogle Børn, som skulde bortliciteres til de lavestbydende. Auktionen fandt Sted i Sogneraad-lokalet. Her samledes en Del Mennesker om 10—12 mere eller mindre forældreløse Børn, saa paa dem, de syntes om, enten Dreng eller Pige. Formanden raabte saa op, idet han nævnede en Pris og et Navn: „Hvem vil for 40 Kr. om Aaret have Nils Granlund?“ Snedker Ørström i Holmahult sagde: „Jag vill nok ha' Nils för 40 kr!“ Der var ikke andet at gøre end gaa med Manden hjem, og det var $\frac{1}{2}$ Mil borte. Nils ejede et lille Skrin. Der havde oprindeligt været baade Kager og Slikkerier i, som Mormoderen havde stukket til Nils ved Begravelsen, men der var ikke mere tilbage uden nogle forslidte Strømper, skønt der ogsaa havde været baade nye Strømper og nye Vanter, som var kommet fra Mormoderen i Kristianstad, men det var altsammen taget fra ham af Farverens unge Hustru, og Nils saa det aldrig mere. Den første Vinter hos Snedkeren var streng. Nils fik et Par af Snedkerens store Støvler paa og saa af Sted til Skoven for at bære Brænde hjem, og derefter hugge det og bære det ind. Det var forbi med at lege og forbi med at gaa i Skole. Enkelte Dage skulde han trave vældigt langt bort til en Mølle, som ejedes af Snedkerens Broder, for at han derfra skulde hjembære to Sække Mel, som var bundet sammen, saa de hængte baade for og bag paa Drengen. Familien bestod af Snedkeren og hans Kone og en voksen Søn, der havde et lille Barn foruden Nils. De to Mænd var ofte ude paa Snedkeri, men var de hjemme, forfærdigede de Ligkister.

Den første Aften, da Nils ankom til dette Hjem, fik han et lille Stykke Klipfisk og noget Bygbrød at spise. Der vankede ikke meget Mad heller der, da de var fattige og vel egentlig ukyndige i at faa noget ud af Jorden, som de ejede, naar de foretrak at lade hente Mel saa langsvejs fra. Naar Husfaderen og hans Søn var borte paa langvarigt Arbejde, var Nils egentlig Gaardskarl over hele Bedriften og havde meget at gøre. Om Sommeren skulde han gaa i Skole, men Lek-

tierne fik ikke den fornødne Tid. Læreren var en forstandig Mand, der ikke lod ham sidde over, men gav ham Lejlighed til i Skoletiden at sidde nogen Tid for sig selv for at lære sine Lektier.

Ved Nytaarstid næste Aar var der igen Auktion over Børn, og da Snedkeren syntes, de fik for lidt for den Dreng, saa blev Nils bortakkorderet til en Bonde: Karl Johan i Lillerödsmåla. Dér var noget bedre at være, da han slap for at bære saa meget. De havde nemlig baade Heste og Okser at køre med, og det var jo rart for en Dreng at faa Lov til at være med til. Han blev der i 4 Aar, idet Bonden mødte paa Auktionen og sagde: „Jag vill ha' Nils igjen för samma betalning!“ Der var i den Gaard Mand og Hustru, Søn paa 20 Aar og Datter paa 16 Aar, medens to andre Børn var gifte og hjemfarne.

Maden var bedre, og det hændte, at han blev virkelig mæt, naar der blev Tid til at spise for at hente Heste hjem fra de forskellige Indelukker, naar de skulde bruges i Landbruget. Klæderne var mest aflagte Klæder baade af Mands- og Kvindeklæder. Datteren hed Hilda, hendes Trøje fik Nils at gaa med, som den var. Om Aftenen fik han Lov til at sove i samme Seng som Sønnen og skulde da ogsaa tidligt op sammen med ham. Ofte blev der tærsket meget tidligt om Morgenen, men Kl. 5 om Morgenen var der altid Rugkaffe som Morgendrik. Derefter blev Kreaturerne fodrede, og Dagens Arbejde bestod i at læsse Træ i Skoven baade Vinter og Sommer paa Slæde eller Vogn, som blev sendt af Sted til en Papirfabrik.

Med Skolegangen om Sommeren gik det saaledes til, at Læreren sendte Nils af Sted til Skoven med en Kniv, for at han skulde skære sig et Birkeris. Hjemkommen til Skolen med Birkeriset blev han stillet alene i et Værelse med Birkeriset i den ene Haand og Bogen i den anden Haand, og da gjaldt det om at hænge i med Lektierne. Siden blev der saa Overhøring, og gik det skævt med at forklare Lektierne, eller gik det ikke rask nok, saa hændte det, at Nils fik smage sit eget Ris, og der blev ikke lagt Fingre imellem, men Læreren slog undertiden i Blinde og altid meget haardt. Og alligevel var denne Tilværelse bedre end den bestandige Trællestand, som var i Hjemmet, hvor der aldrig maatte høres Tale om Leg eller Samkvem med andre Børn. Her i Skolen var der dog Lejlighed til i Frikvartererne at lege med raske Drengene.

Konfirmationstiden meldte sig, og Nils læste for den samme Præst, som havde begravet hans Morfader, 2 Gange hver Uge, og det holdt ved i $\frac{3}{4}$ Aar. Kort før det var slut, lod Præsten gaa Bud til den Bonde, hvor Nils var i Tjeneste, og Præsten spurgte ham om, han vilde give et Bidrag af 50 Øre til Hjælp til den Bibel,

som det var Skik at give en Konfirmand paa Kirkegulvet. Bonden svarede rent ud, at det vilde han ikke, og Præsten blev heftig og sagde: „Han skal nu ha' en Bibel alligevel“. Bonden udtalte sig med, at han var ligeglad med det. Til Konfirmationen fik Nils af Bonden et Par af Sønnens omlavede Sko og et Sæt hjemmævvet Tøj, der var færdigsyet af Landsbyskrædderen. Hat og Kravetøj med tilhørende Slips maatte Nils laane Penge til hos nogle ældre Folk, som forstrakte ham med 1,75 Kr. Salmebogen var kommet i hans Besiddelse paa følgende Maade: Dagen efter Morfadereens Begravelse gik Nils ind i en Handelsbod, og for Penge, som hans Mormor havde givet ham, fik han en Salmebog, som han havde passet godt paa med det for Øje, at han skulde have en Salmebog til sin Konfirmation. For nogle faa Ører, som han havde faaet for at være hjælpsom med at lukke Led op for Folk, der skulde igennem Led med Heste og Vogn, købte han Sukker i et Kræmmerhus, for dog at mærke at han blev konfirmeret. Ganske alene gik han til Kirke, blev overhørt sammen med de andre, fik efter selve Konfirmationshandlingen sin Bibel af Præstens Haand. Højtiden sluttede med Altergang.

Den nykonfirmerede Dreng gik hjem til Bondens Hjem, og samlede alle sine fattige Ejendele sammen i et Tørklæde og forlod straks Hjemmet uden saa meget som at faa noget at spise. Husmoderen beklagede sig og undskyldte, at hun ikke havde været god imod ham. Hun lovede ham, hvis han ikke vilde være vred paa hende derfor, et Par Skjorter som Løn for den Tid, han havde været i deres Tjeneste. Disse Skjorter kom aldrig. Nils gik saa til en Bondegaard, hvor han havde fæstet sig for ½ Aar. Manden hed Älgot Larsson, og det var udmærkede Mennesker. Nils fik straks Mad, og gik derefter en Rundgang og eftersaa sit nye Arbejdssted. Denne Husbonde havde Nils truffet i Skoven, og da han syntes, at Nils var flink til sit Arbejde, var de kommet overens om en Løn paa 30 Kr. for et halvt Aar.

Det var unge og til at begynde med barnløse Folk, men Nils blev der, til han i 1901 rejste til Danmark, og i den Tid blev der født 2 Børn, men Hustruen døde, efter at hun forgæves havde søgt mange Læger. Det var vel sagtens en Lungesygdom, hun bukkede under for.

Lønnen steg til 50 Kr. og sidste Aar til 60 Kr. Halvaaret. Disse Penge strakte til til Klæder og Fodtøj kun saa maadeligt, at den Handlende, som havde givet Nils Kredit, først fik sine Penge, da Nils havde tjent noget mere i Danmark.

Madmoderen og Manden var usædvanlig flinke Mennesker. Nils havde eget Kammer at sove i og var

sammen med Familien om Aftenerne. Ungdommen paa det Sted samledes undertiden til Leg og Dans i et og andet ubeboet Hus, ligesom de om Somrene mødtes til Samtaler paa en af de sædvanlige Samlingspladser, gerne hvor flere Veje stødte sammen. Arbejdet bestod af Landbrugsarbejde om Sommeren og Trækørsel om Vinteren til Papirfabrikken.

Omsider blev Nils træt af bestandig at tjene som Bondekarl, idet han var begyndt at lytte til andre Karles Beretninger om, at der var gode Penge at tjene i Danmark. Han havde to Planer for: at faa tjent saa mange Penge, saa han kunde rejse til Amerika, og ogsaa prøve paa, om der var nogen Mulighed for, at han kunde faa opspurgt Adressen paa sin Moder i Danmark. Det var ved Paasketid 1901, at han rejste fra Tingsryd Jernbanestation over Helsingborg til Hillerød i Nordsjælland i Danmark. Han havde en Kammerat fra sin Præstetid med sig: Adolf Fransson, og de to fik straks Arbejde paa Borup Teglværk, hvor de begyndte med at laste Jernbanevogne med færdige Sten. Siden kørte de ogsaa raa Sten fra Maskinerne til Tørrekamrene. De tjente 50—60 Kr. om Ugen paa Akkord. De sov i en Barak i Borup og lavede selv deres Mad. Næsten hver Søndag stod det paa Ærter og Flæsk, da Hverdagene ikke gav Tid til meget Madlavning, fordi Arbejdsdagen var ca. 12 Timer. En Gang imellem om Søndagen tog de den smukke Spadseretur gennem Bøgeskoven til Hillerød, men de sparede deres Penge, som var indsyede i en Inderlomme i Jakken.

Den 1. Oktober 1901 var Teglværkssæsonen forbi i Borup, og Nils rejste over København og Malmö til Allöf Sukkerfabrik i Skaane, men han fik ikke Arbejde dér. Han tog videre til Sdr. Sandsjö, hvor Älgot Larsson aabnede sit Hjem for ham paany, indtil Foraaret kom, hvor han var paa Session, ligesom han samme Sommer aftjente sin Værnepligt i 112 Dage som Infanterist i Kronobergs Regimentet.

Efter et Besøg hos Älgot Larsson rejste han, da han atter var civil, til Vester Götland til Skövde og fik Jernbanearbejde dér. Han havde sit Logi hos en Familie, hvor Manden arbejdede som Kalkstensarbejder i Karlsro Stenbrud. Nils søgte derefter til Oscarshamn paa Bjergsprængning i Anledning af Jernbaneanlæg. Efter 1½ Aars Ophold kom han til Öster Götland ved Linköping, hvor det navnlig var Skærvælægning paa Jernbanen. Der var dansk Arbejdsformand og danske Ingeniører. I 1907 kom Nils til Stockholm og fik Arbejde ved Opførelsen af Nörra Slakteribolaget, idet han var med til at støbe baade Gulve og Lofter af Cement. Hans Logi var den længste Tid hos Småläanningen Amanda Karlsson, som ogsaa havde Mælkeriudsalg. Det varede ca. 1 Aar. Arbejdet fortsattes

med Cementstøberi for et andet Slagteri, som blev bygget paa den Tid, samt med Stensprængning for dette og for et norsk Byggefirma, der bl. a. sprængte en Byggegrund til et stort Hospital.

I Sommeren 1908 var der en stor Lockout i Stockholm, og da det rygtedes, at der var Arbejde paa Gotland, rejste Nils og en Kammerat: Olufsson fra Ø. Götland, som han havde arbejdet sammen med ved Anlægget af Linköping—Ringstorp Jernbane, fra Stockholm til Visby paa Gotland, og de fik ogsaa straks Arbejde paa Sct. Olofsholm i Hellvi Sogn paa Nordøstgotland. Det var et Kalkstensbrud, hvor Stenene blev sprængte i transportable Stykker, saa opankrede Lastskibe kunde faa Laster af Kalksten.

Da Julen nærmede sig, rejste de to Kammerater tilbage til Östergötland, hvor de fejrede Julen hos Olufsson, der havde en Forlovede, han skulde fejre Julen sammen med. Nils tænkte paa at rejse til Ålgot Larsson i Snedingsmåla i Sdr. Sandsjö, hvor han havde efterladt et Fotografi af et af Garver Ahlströms Børn, idet hans Moster Anna og hendes Mand, Garver Ahlström, et Aar efter Nils' Konfirmation havde skrevet efter ham, at han skulde komme til Kristianstad, da han kunde faa Arbejde i Garveriet med at køre en Hest. Den Gang mente Nils, at han var fæstet paa et helt Aar hos Ålgot Larssons, og da Hustruen bad Nils om fremdeles at blive i dette gode Hjem, saa blev han.

Da Julen nu var forbi, og Rejsen til Sdr. Sandsjö intet blev til, og der heller ingen Stemning var for at tage til Stockholm, saa blev Kammeraterne atter enige om at følges ad til Gotland, som var det Sted, der paa den Tid lettest kunde give Arbejde. I Januar 1909 kom de tilbage til Sct. Olofsholm og fik ogsaa Arbejde, men Lock-out og Storstrejke naaede ogsaa til Gotland. Olufsson rejste hjem, men Nils Granlund blev boende hos Stenarbejder P. Granquist, som havde bygget eget Hus. De levede af at fiske paa Østersøen. Nils betalte 1 Kr. om Dagen for Kosten.

Den Sommer kom en ung Pige ved Navn: Anna Johansson og hilste paa sine to Brødre, som ogsaa var Stenarbejdere paa Sct. Olofsholm. De to Brødre boede med ti Minutters Vej fra hinanden i et Par smaa Træhytter. Anna Johansson havde Plads omtrent ved Visby i et Mejeri, men blev saa syg, at Lægen forbød hende at have saa strengt Arbejde. Derefter kom hun i Olufssons Bageri i Visby, men blev derfra indlagt paa Hospitalet af Nervefeber. Som Rekonvalescent kom hun i Sommeren 1910 ud til Broderen Gustav Johansson paa Sct. Olofsholm, og det endte med, at hun kom til at hjælpe til i Erik Karlssons Pensionat, hvor Niels Granlund nu boede.

En Foraarsdag i 1911 fulgtes *Anna Johansson* og *Nils Granlund* ad til Sognepræsten i Lärbro, og med Stenarbejderen Emil Johansson og hans Hustru som Vidner indgik de Ægteskab for den gamle Præst, og Brylluppet stod i det samme Hus eller Hytte, hvor Ægteparret endnu 1939 bor, medens Aarene er gaaet med trælsomt Slid med de tunge Sten.

I 1912 maatte de forlade deres første Hjem en kortere Tid, da Anna Granlund kom paa Visby Sygehus i en to-tre Maaneder og ikke kunde tage sig af hverken Mand eller den førstefødte Karl Gustaf, der var født 10. Aug. 1911. Hjemkommen fra Sygehuset flyttede de til den saakaldte „Barak“, hvor der var Plads til 2 Familier i to Toværelers Lejligheder og til tre ugifte Arbejdere ovenpaa. Her fødtes saa Nils Ture 11. Juli 1913, Anna-Lisa 19. Novbr. 1914, Allan 22. Oktbr. 1915 og Elsa 13. Novbr. 1920.

I 1917 hændte det, at en Kasserolle med kogende Vand væltede ned over *Allan*, som meget lidende blev transporteret med Hestekøretøj til Tingstäde Station, derfra med Toget til Visby. Denne lange Vej, som den Gang tog næsten en Dagstid, bevirkede, at saavel Moder som Barn var mere døde end levende, da de naaede Sygehuset. Nils fik dog Anna med sig hjem, men nogle Dage efter maatte de af Sted med hende og faa hende indlagt. Paa tre Uger blev de begge raske igen. Under Sygehusopholdet maatte Stenarbejderen Olof Larsson og hans Hustru Linnea tage sig af Anna-Lisa, medens Dalkullan Sofie Eriksson, der nu havde Pensionat paa Olofsholm, gav Drengene Karl Gustaf og Nils Ture Mad tilligemed deres Fader. Han tog Drengene med sig hjem om Aftenen i Hjemmet, og leverede dem igen om Morgenen til Dalkullan, som passede paa dem.

I Krigens Tid fra 1914 var det en svær Tid for det lille Hjem, som i 1½ Aar ingen Fader havde, da Nils bestandig var indkaldt til Sikringsstyrken med kun faa Maaneders Frihed. Nils var mest Officersoppasser og fik 50 Øre om Dagen i Løn for at lave Mad, gøre rent o. s. v. Først langt senere fik Familien Underhold fra Lovgivningsmagten, men det var en trang Tid. I 1917 begyndte det yngste Barn den lange Vej til Skole, som laa 6 Kilometer ad Vejen. Det tog ham 1½ Time at gaa hver Vej, og naar Skoletiden var hver Dag fra 8¾—3½, saa var det meget store Strabadser for ham og de andre Smaafyre, der kom efter ham fra Nils's og Anna's Hjem paa Sct. Olofsholm. Skolegangen er i Reglen fra 1. Februar til 24. Juni og fra 1. September til 15. December. Landsbyskolen i Hellvi er bleven ombygget i 1934 for 20,000 Kr. med Gymnastik- og Sløjdsal. Der er 3 Lærere og 2 Lærerinder vel Hellvi Skole, hvor Kommuneforvaltningen tillige har Lokaler.

Den nærmeste Købmand fra Sct. Olofsholm bor 4½ Kilometer borte, og i Hellvi er kun een Købmands-handel, som er mindre end den førstnævnte.

Det er kun faa Børn fra Sct. Olofsholm, som bliver konfirmerede, da Sognepræsten bor 16 Kilometer borte og kun undtagelsesvis tager et Konfirmandhold i Hellvi. Det er tidligere foregaaet i Hovedsognet, som hedder Lärbro.

Paa selve Sct. Olofsholm er Folketallet 44 Personer, d. v. s. ca. en halv Snes Familier med smaa og store Børn. I Krigstiden var der en Overgang kun 2 Familier tilbage, nemlig G. Moberg og N. Granlund. — For Tiden arbejder der i Stenbruddet 60—70 Mand, der har en Mængde Spadseredage hvert Aar, naar der intet Skib er at laste med Kalksten. Da kan der være stor Fattigdom blandt de 14 arbejdsdygtige Mænd, som paa Sct. Olofsholm er henviste til at skaffe sig Føden ved Kalkstensbruddet.

Endnu lever Mindet om de frygtelige Rationeringsperioder i Krigstiden, hvor det end ikke var muligt at skaffe Føden for Penge. Det varede ca. 1½ Aar, hvor de smaa Købmænd *der ude ved Ødemarkens Rand* ikke kunde faa Varer, og Beboerne maatte farte højere op i Landet for at bjerge sig det allernødvendigste til Livets Ophold. Nils Granlund havde det saa svært i de Dage, at han paa Grund af Overanstrengelse — først paa haardt Stenarbejde, derefter omkring til langt ud paa Natten for at skaffe smaa og karrige Indkøb — ikke fik Søvn i 33 Døgn og paa Grund af Mangel paa Vitaminer fik en følelig Blindhed.

Noget før 1930 sprang der en Stensplint fra Stensprængningen op, og der blev konstateret en Sprængning af venstre Øjepupil. Nils maatte baade til Visby paa Sygehus og til Specialistbehandling i Stockholm. Det lykkedes virkelig at redde Synet delvis, men det blev nødvendigt at bruge Brillen.

Selv dette at faa passende Brillen har været svært og dyrt, ligesom saadan en selvfølgelig Ting som Tænder i Munden er et stort og vanskeligt Spørgsmaal, da Tænderne hurtigt gaar til — paa Grund af meget kalkholdigt Drikkevand — under megen Tandpine og Lidelse.

Kapitel XV.

Midsommersaga

Nu skulde Bogen egentlig først begynde. Alt det øvrige kunde være sprunget over, hvis man havde været Kunstner, d. v. s. haft nogle af disse uudgrundelige Draaber Talent til at omsmelte Hverdagens Begivenheder til Skildringer, der griber Læseren om

Hjerterødderne, saa Læser og Forfatter er eet i samme Nu.

I denne Bog har jeg gennem mange og lange Sider bestandig stræbt efter at blive færdig til at fortælle det egentlige: en *Midsommersaga*. Nu har jeg alle Personerne baade fra Fortiden og Nutiden. Hvilket herligt Galleri af Mennesketyper, baade „Helte og Heltinder“. Der er ogsaa ikke saa faa smukke Kærlighedshistorier, som kunde fortælles, saa unge og gamle blev henrykkede „i den syvende Himmel“. Lidt af Tragdiernes kolde Gys anes der hist og her allerede i den nu fuldførte Skildring af nogle Hovedpersoner. Man kan nu saa dejligt digte videre paa mine optegnede Kendsgerninger, thi der er endnu ikke fantaseret nogen Steder i denne Bog. Det er lutter „Virkeligheder“ fra det ene Kapitel til det sidste, som nu skal skrives.

Jeg havde tænkt mig at skrive 1. Del, 2. Del og 3. Del af *Midsommersaga*. De to første Dele er skrevet, men 3. Del bliver kun dette sidste Kapitel, Der er ikke Tid til mere, der er ikke Raad til mere, og saa er det altid godt at have noget til Gode.

Der er ikke Tid til mere, da jeg skal skynde mig til „den blaa og hvide Due“s Bryllup, som fejres Midsommerdag 1939 i Herrljunga paa Ljungastrand. Hun venter utaalmodig paa sin store Dag. Der er ikke Raad til mere, da hver eneste Linie koster Penge til Bly ... ja, Bly, som en Maskinsætter i Aarhus støber efter Forfatterens Manuskript, da der heldigvis blev saa travlt i Kongsvang Bogtrykkeri, som omtalt i Kapitel II, at det blev nødvendigt at faa fat i et Maskinsæteri til at besørge store Dele af Sætningen. Han havde ogsaa de særskilte svenske Bogstaver paa sin Maskine, saa vi har forsøgt os lidt med det svenske Sprog. Endelig blev der fundet to nye Mestre: D’Herrens Bogtrykkere Hagbarth Christensen og Niels Kjær Jensen, som 3. Juni 1939 overtog Kongsvang Bogtrykkeri efter afdøde Bogtrykker A. O. Poulsen. Dette er den første nye Bog, som de nye Mestre sender ud i Verden.

Sluttelig er det jo umuligt at skildre Gullan Granlund’s og Arne Carlsson’s Bryllup, før det har fundet Sted. Det havde jo ellers været en pragtfuld Slutning paa „*Midsommersaga*“ at føre Læserne midt ind i Västergötland til Bryllupsfærd efter gode gamle Traditioner, men det er jo umuligt, da det er Meningen, at jeg som Brudegave til *Midsommerbrudeparret* af min egen Slægt vil overrække denne Bog: „*Midsommersaga*“.

Lad os haabe, at der bliver Lejlighed til at fortsætte en anden Gang.

Men lidt skal der nu staa i dette sidste Kapitel, som muligvis er værd at læse. Et Par Gange har jeg været

paa Slægtsbesøg ved Midsommertid hos hele min Slægt, men det er en hel Roman for sig.

Saa lader vi Bogen klinge ud i:

Til Livets Fest i Ødemarken

Min ældste Broders ældste Datter — Anna-Lisa Granlund — var bleven gift med Lockförare Bror Olsson i 1935 og havde nu sin førstefødte Datter, født 19. April 1936, hvis Daab hun havde udskudt, indtil jeg kunde komme at døbe Barnet den 30. August. Det vilde jeg gerne gøre af disse Grunde: 1) Dette Barn var det første Barnebarnsbarn paa min Moders Side. 2) Det fattige Ødemarksfolk har ikke mange festlige Stunder i Livet.

Det er en mærkelig Plet paa Jorden — denne Sct. Olofsholm, der er et havomsust Kalkstensbjerg, som Mennesker har foretaget Sprængninger i maaske siden Oldtiden for at faa værdifulde Produkter.

Ødemarksfolket paa Sct. Olofsholm gaar i Krig hver Dag, og Fjenden er det haarde Kalkstensbjerg, som store Dele af det nordlige Gotland bestaar af. Den graahvide Klippevæg ses fra Havet, og der er gennem lange Tider uophørligt fundet Stenbrud Sted, og Millioner af Tons kostbar Kalksten er lastet paa Skibe, som har fragtet de tunge Laster bort til Fabrikker i hele Skandinavien til Udvinning af kemiske Produkter, saasom Carbid.

Krigen mod det haarde Bjerg begynder med Skydning med Dynamit, som er nedlagt i Borehuller. Der lyder en Kanonade med vældigt Ekko gennem Skoven, og saa er der sprængt kæmpemæssige Klippeblokke bort fra Klippevæggen. Disse Klippeblokke sprænges videre i mindre Stykker for tilsidst at deles ved Hjælp af Jernstænger og store Forhamre i saa store Sten, som en Mand kan løfte op paa en Tipvogn, der kan tage 6—7 Tons, naar det bliver stablet pænt op fra Bunden af. Det er en Skæbne af stenhaard Virkelighed at være henvist til at skaffe sig det daglige Brød ved at arbejde i Stenbruddet, et graat Slaveri af Ensformighed og Muskelanspændelse i Tusindtals haarde Tag hver evigste Arbejdsdag. Ubønhørlig kommer et Lokomotiv hver Time, og saa skal den fuldtlastede Vogn være færdig til at føres bort og ved en mægtig Kran løftes over et Skibs Lastrum, ned i hvilket Stenene forsvinder paa Sekunder.

Beständig kommer Skib paa Bryggen og skal have Last paa en eller to Dage efter Størrelsen. Der er bare en Ting, som er værre end dette, at der bestandig er store Lastdampere paa Bryggen — og det er, om der ikke kom nogen Damper, da var der bare Fattighuset for

Arbejderne, som med al deres Kraft ikke kan tjene mere end til Føden, mens de arbejder. De bedste af dem har paa et Aar tjent 1700 Kr., og saa ligger de efter Arbejdstiden en Time eller to for at hvile ud efter det voldsomme Job, inden de kan spise og begynde at blive Menneske igen. 25—30 Aar i Gruberne fra de unge Dage, saa er Kraften brudt — og en anden tager deres Plads, naar de ikke kan følge med mere. De maa rømme den fattige Bolig, der bare bestaar af een Stue og Køkken til hele Familien, hvor de har levet i fattige Kaar, flytte bort til endnu uslere Kaar.

Jeg spurgte en af Arbejderne, hvorfor han mødte saa tidligt paa sit Arbejde — en halv Time hver Dag før de andre — Kl. 6½. Han svarede, at det var saa skønt at gaa langsomt gennem Skoven og hilse paa Fuglene og Harerne, som sprang omkring. Naar jeg nu forud vidste, at denne Arbejder har sin fattige Hytte fyldt med Træskulpturer, skaaret af ham selv af Fugle og andre Dyr og Mennesker med som den bedste Kunstner, jeg har set — ja, man staar og er bristefærdig af Graad, saa overvældet bliver man ved at træde ind i den fattige Hytte og ser det skjulte Talents ypperlige Frembringelser i Hundredtal. Her lever de Dyr, han har set om Morgenens, naar han gik tidlig hjemmefra til sit haarde Arbejde. Med nænsom Haand har Kunstneren af et Stykke Træ med en Kniv tryllet frem et Dyr, stort eller lille som nu Træblokken var, men det er, som Dyret endnu sad i Skoven i sin glade Stemning, — med Akvarelfarver har han forhøjet Virkningen til det mest livagtige, saa man gaar frem i Stuen og stryger kærtegnende henover Kunstværket.

Denne Kunstner ligger hver Dag om Sommeren efter Arbejdstid paa en Smule Græstot og prøver at komme til Kræfter efter sit haarde Slid i Bjerget. Saa gaar han til sin Huggeblok og skaffer dér det Brændsel, som Hjemmet skal bruge til Køkken og Kamin hele Aaret rundt; derefter til en Stump Mark, der væsentlig bestaar af Grus, som almindeligvis bruges paa Landevejene, og graver op af denne Grusmark en Sækfuld Kartoffler, som han bærer hjem. Derefter holder han Maaltid, og naar der er ryddet af Bordet, saa tager han fat en Timestid paa sine Træskulpturer, til han sover tidligt paa Aftenen for at forny sin Kraft til næste Dags Arbejde. *Dette har varet siden 1908!!!*

Denne Mand er Niels Granlunds Arbejdskammerat — hans Kompagnon, da de er fælles om hver eneste Stenvogn. Moberg hedder han, og er en hel Kæmpe ved Siden af Granlund, og disse to Mand er Stenbruddets dygtigste to Arbejdere, siger Formanden, da de altid er først færdige med deres Vogne, og Lokomotivet behøver aldrig at vente et Sekund paa de to. Det

er ogsaa mærkværdigt at staa og se paa, hvorledes de, medens Sveden springer ud af alle Porer, og Arbejdstøjet klæber sig til Kroppen, med stor Dygtighed og lynhurtige Bevægelser løfter saa tunge Sten op fra Jorden, saa jeg skal nok lade dem ligge, løfter disse Sten op paa Vognen, netop paa den rette Plads, saa de manglekantede Sten bliver som et Murværk paa alle Vognens fire Sider, medens Midten rummer en vældig Last af mindre Sten, som ikke egnede sig til at danne Murværk.

Der er taget mægtige Partier bort af Kalkstensbjerget, men der er faktisk ingen Ende paa det, som vel er. Men de Mennesker, der faar Føden her, faar tillige en Skæbne, en ublid Skæbne, synes det, af mange Grunde, som jeg ikke skal komme ind paa; men har Stenbruddet fanget en Mand ind, og er han kommet ind i Ødemarksfolkets sluttede Kreds, saa er det hans fattige Hjem paa Jord, som han vil længes efter og tænke paa, hvor han end flytter hen. Sønnerne prøver vel paa at rive sig løs og komme til Søs, men omsider kommer de hjem og gaar i Gruberne og kommer aldrig derfra, for den haarde Skæbne knytter mærkværdig sammen. Og Kvinderne — de unge Døtre — gifter sig med de unge, stærke Stensprængere.

Bror Olsson blev 34 Aar, inden Anna-Lisa Granlund blev 22 Aar og endelig sagde Ja til hans mangeaarige Frieri. Det var svært at sige Ja til et Ægteskab for en ung Pige som Anna-Lisa, da hun i sit Hjem havde set Sygdom og Fattigdom og Trængsel i den lille Ødemarksstue, hvor hun selv blev født — og hun saa aldrig andet end den samme Stue, for der var ikke flere. Nu tog Bror Olsson hende hen til en anden trang lille Stue, for der er ikke mere Plads for de to unge at bygge et lille Hjem op i — og saa et Køkken, det ligger i Brynet af en Fyrreskov med Udsigt over den stormomsuste Østersø — godt beskyttet mod Vestenvinden. Her i disse Smaastuer er der en sjælden Gang Bryllup, derefter Barsel, og saa kommer Daabsfesten.

Ak, hvor jeg under disse Mennesker den søde Spænding, at Farbror Niels kommer rejsende den lange Vej fra Danmark — en dansk Kyrkoherde — og vil „prædika för oss och döpe det lilla barn. Han tycker om oss fattige människor och vil vare mitt ibland oss, vi som aldrig har set någon pastor i vårt lilla hem“.

Rygtet spredtes fra Hjem til Hjem — Granlunds Broder kommer for at prædike og døbe Anna-Lisas Barn — og der bliver Forberedelse i alle Ødemarkens Hjem for endelig en Gang at komme til Kirke, hvortil der baade er langt og besværligt. Alle brugelige Biler i mange Miles Omkreds bliver lejede, og unge og gamle drager af Sted, efter at det har været prøvet,

om Stadstøjet, som sjældent kommer frem, er helt i Orden. Fra Granlunds Hjem har en Søn om Lørdagen cyklet 10—12 Kilometer til en Handelsbod for at gøre Indkøb bl. a. af 4 sorte Sløjfer til 4 hvide Flipper til Faderen og 3 garderhøje Sønner, ligesom „sömmarskan“, d. v. s. Sypigen, har haft travlt med 3 nye Kjoler til Moderen og til de to Døtre — Elsa og Anna-Lisa. De skal paa denne Søndag træde frem for Offentligheden i Hellvi Kirke og i stiveste Puds slaa Kreds om „Lillan“ ved Daaben. Alle vil være med i Kirken, hvor Farbror Niels skal prædike, og de tager „Lillan“ med sig i Haab om, at Barnet vil være lige saa god af sig, som hun plejer.

Det er betagende for mig fra Præsteværelset under Orgelspil at træde ind — ført af en meget høj og smuk ung svensk Præst — i den af Ødemarksfolket helt stopfyldte Kirke, som ellers ligger hen om Søndagen med et Besøg af gennemsnitlig ca. ti Stykker eller saa. Alene dette giver et Brus af Forventning. Salmevalget, der er gaaet forud, har taget Hensyn til, at nu skulde det kæreste og mest kendte synges, saa det bruser med en vidunderlig Sang, og jeg hører en af Ødemarkens Kvinder, som en Gang har sunget i et Kirkekor, juble sine Kirketoner op under Hvælvingerne. Og den svenske Præst messer den herlige svenske Højmesse, saa det er en Fryd, medens jeg ind imellem læser Kollekt, Epistel og Evangelium, saa er Menigheden fortrolig med den fremmede Dialekt, til den om lidt skal høre en Prædiken paa et for dem fremmed Maal, saa meget tillæmpet efter det svenske, som det har været mig muligt at lære mig paa den korte Tid. Hovedsagen maa være, at Talen bliver forstaaet, og Tilhørernes Tanker ikke forvilder sig i uvedkommende Overvejelser.

Jeg har forberedt mig godt ved at gaa fra Hjem til Hjem i Ødemarken og i mit stille Sind bedt om Guds Velsignelse over store og smaa, som fødtes til den haarde Lod paa Nordgotland at forvandle Stene til Brød og alligevel med ydmyge Hjerter tage imod Guds Naade.

Prædiken skal jeg ikke nærmere referere ved denne Lejlighed, men man kan i nogen Grad forestille sig, hvad der blev talt om, af Prædikens Overskrift:

Det brinnande hjärtans — ja —

och det brinnande hjärtans — nej —

og det var Evangeliet om, at vor Tale skal være Ja, ja og Nej, nej.

Saa kom Barnedaaben, og selvfølgelig blev hele Menigheden siddende, skønt Gudstjenesten egentlig var sluttet. Vi sang en Daabssalme, og saa begyndte jeg den hellige Handling efter det svenske Ritual, som væsentligt adskiller sig fra det danske: 1) Ingen Spør-

gen af Præsten til den, der holder Barnet, og 2) Præsten tager ligefrem Barnet fra Gudmoderen og skal have det under sin venstre Arm, medens Overøsningen sker med højre Haand.

Hver lille Fejl fra Præstens Side vilde jo vække Opmærksomhed, saa det gjaldt jo om at kunne sine Sager godt og være saadan Herre over Situationen, at jeg kunde konkurrere med de stilige svenske Præster, som med stor Højtid kommer frem til det ejendommelige Øjeblik, hvor Barnet tages i Favnen — tages fra Gudmoderen, bæres hen til Døbefonten, hvor Præsten alene for alles Aasyn maa handle saaledes, som han aldrig havde bestilt andet end tumlet med smaa Børn. Det var altsaa en herlig Stund for mig at omslutte denne lille sødeste kære Pige, som bare saa paa mig med store forundrede Øjne, og saa fortrolige blev vi med det samme, at da hun vilde lege lidt, saa lagde jeg hendes bløde Kind til min, og i selve Daabsøjeblikket med en fin Bevægelse fik baade hendes Ben og hendes lange Daabskjole under Armen, medens venstre Haand understøttede hendes Ryg — og saa sagde jeg:

Jag döper dig Ingalill Margot Susanne i Faderns och Sonens och den helige Andes namn.

Saa tørrede jeg Barnets Hoved med Haandklædet, tog det atter paa mine Arme og vandrede højtidsfuld over til den lille Flok paa 6 Faddere og overleverede Barnet i Gudmoderens Arme.

Derefter har den svenske Kirke en meget gribende Bøn for det lille Barns Fremtid, og denne slutter med den aronitiske Velsignelse. Tilsidst kommer Tiltalen til Fadderne, som ender med, at Præsten siger: Gaa nu bort i Herrens Fred. Vi sluttede med: Dejlig er Jorden.

Udenfor Kirken havde mange forsamlet sig for at hilse paa Daabsgæsterne og paa Præsten, og jeg gik til dem alle og vekslede Smil og Haandtryk og fik adskillige Navne at vide, bl. a. en Provst fra Skara Stift paa Fastlandet.

Medens jeg stod og talte med Provsten, kom der en Skare Gæster hen i Nærheden af os, og en kom hen til mig og fortalte, at hun havde en Hilsen til mig fra den afdøde Sognepræst, selv var hun Lærerinde i Lärbro. Ja, der var mange, som jeg hilste paa — ogsaa ægte indfødte Gotlänningar, og saa en gammel gumma, hvor jeg en Gang sidste Midsommer havde været og faaet en Drik Vand udenfor hendes fattige Hytte — aah, nej dog, man skulde se hende — den gamla skrynkelige gumma — hvor hun nejede for mig, som var de 75 Aar blæst bort.

Udenfor Kirkegaarden var det Bilers Snurren af Utaalmodighed efter at komme af Sted — og vi suste ud igen paa Ødemarken, der var bleven overtrukket

af tunge Regnskyer, og Tordenen hørtes i det fjerne. Det fik vi ikke Tid til at tage os af, for Festhuset fyldtes med Gæster, der alle var saa glade og lykkelige — og mest straalende Anna-Lisa og hendes Mand, der kom frem med Barnet i Favnen og sagde en inderlig Tak.

Vi gik til et vældigt Kaffebord, hvor Anna-Lisa viste sin bedste Kunst med en Mangfoldighed af Kager. Der holdt jeg saa en Tale i Hjemmet af personligt Indhold, og denne Tale sluttede med, at jeg overleverede til Barnets Forældre en Sparekassebog, hvor det første Indskud var gjort med en svensk Tikrone, og overleverede en Sparebøsse, hvori alle „Slanterne“, som det hedder paa Svensk, kunde gemmes, til der var en lille Sum, som Postbudet, som det er brugeligt her, indsætter det paa Sparbankboken. Dette blev Signalet til, at der kom et lille Sølvfad frem paa Bordet, og alle de tilstedeværende Mænd fra Ødemarken ofrede til Barnet 10 og 5 Kr. hver, saa jeg tror, det blev 100 Kr.

Aftenen kom og dermed Smörgåsbordet med Varmret — Grønsagsomelet

Under disse trange Pladsforhold, hvor Halvdelen maatte opholde sig i fri Luft, medens Resten fik noget at spise, var det hyggeligt og hjerteligt, ja, jeg vilde sige interessant at være med, thi det skiftede i en Uendelighed med Alvor og Gammen. Et Emne brød bestandig igennem, og det var den meget store Interesse, der viste sig hos næsten alle for det, der kaldes „Fornforskningen“, d. v. s. Granskninger over Fortidsminder paa Gotland — en Ø omspunden og omsust af Historiens stærke Vingeslag. Og *Hellig Olofs Kirke paa Sct. Olofsholm* — Ruinen, der har ført den omskiftelige Tilværelse fra Kirke til Kornmagasin og til *Arbejderboliger*, og nu hviler der en ufuldbyrdet Dom over Stedet, idet Myndighederne i 1908 tog sig paa at paalægge Aktiebolaget at genoprette Fortidsmindesmærket, men endnu er der intet sket.

Det var gribende at sidde og høre paa disse Ødemarksfolk fortælle om de Børns Skæbne, som var født i selve Kirken. Det var Folk med Intelligens og Hukommelse, som uden Optegnelser kunde fortælle om Egnens Historie, og hvor ofte de under deres Arbejde var stødt paa gamle Begravelser bare nogle faa Centimeter under Jordoverfladen, da der længere nede var Klippe. Alle lyttede, naar disse tænksomme Mænd skildrede, hvorledes Fortidens Gotlänningar, som de Soldyrkere, de var, ved Hovedgærdet havde faaet en rund tildannet Sten — Symbolet paa den Gud, de troede paa. Det specielle gotlandske, en Idræt, som kaldtes Varpkastning — atter en rund Sten, som de kaster med, og som optager Ungdommen mere end Fodbold paa Fastlandet, fik vi et levende Indtryk af.

Imedens dette gik for sig, kunde jeg sidde og be-
 trakte Deltagerne og tænke paa Anna-Lisa, som var saa
 mager, saa tynd af det haarde Slid. Denne Aftenstund
 tindrer hun, *medens hun har sin Plads paa Mandens
 Knæ paa den sidste Stol*, der kan blive Plads til i
 Rummet. Hendes vagtsomme Øjne overvaager, om vi
 alle har det godt, og om alt gaar, som hun som Hus-
 moder ved sin første Ildprøve har planlagt og ønsket
 af hele sit unge Hjerter — for dygtig er hun og af en
 uendelig kvindelig Blidhed. Uden at vide det, sidder
 hun der midt i sin egen Familiekrede mellem sine egne
 voksne Søskende — de stærke Stenbrydere — og midt
 i sin Mands Familiekrede, som hun jo skal tækkes og
 overvinde al Kritik. Det er nemt at skønne for mig, at
 den lykkelige Barnemoder for en Aftenstund er uen-
 delig lykkelig over, at hendes egen Familie ligesom
 støtter hende med usynlige kærlige Hænder.

Jeg sidder og tænker paa Ingalill — det lille kønne
 Barn, der nu hedder Ingalill, som hun hedder i det
 mærkelige, kønne, men tragiske Digt af Gustaf Frö-
 ding: Ingalill sjung visan för mig ... der, hvor der
 staar: „Sig mig, Ingalill, er du bange for Sorgen? ...
 Halvdelen af mit Kongerige giver jeg dig“ — og saa
 viser det sig, at Halvdelen af Kongeriget er Halvde-
 len af en meget stor Sorg ... Ingalill syng for mig, det
 er lykkeligt ...

Det bliver Slut med Festen, og snart slukkes Lysene
 i hver en Vraa paa Ødemarken, men Ingalill ligger i
 Favnen paa Anna-Lisa og faar Kys paa Pande og
 Kinder, saa hun i Søvn smiler som en Engel, medens
 Anna-Lisa fromt beder Gud om Lykke til at elske sit
 Barn saa meget, at hun maa blive den bedste Pige i
 hele Verden.

E n d e.

INDHOLD:

I. Del:

Kapitel I:	„Den blaa og hvide Due“ holder Midsommerbryllup.....	Side 5
— II:	Den første Ørken	- 7
— III:	Den anden Ørken.....	- 8
— IV:	De 8 Ahners sløjfede Grave... ..	- 10
— V:	Lad os nu høre lidt om rigtige Oldeforældre.....	- 11
— VI:	En Søn fortæller om sin Fader og Moder.....	- 12
— VII:	Det burde have været en Roman	- 15
— VIII:	Nils Jeppsson og Kjersti Persdotters Børn.....	- 17
— IX:	Af Sven Nilsson's Rejseliv.....	- 18
— X:	En Søns Fader.....	- 25
— XI:	Sven Nilsson's Børn.....	- 26
— XII:	Den fynske Kalmar-Union.....	- 27
— XIII:	Slægtsforskningens Tabel og Teori.....	- 27
— XIV:	Slægtsforskninger paa Nordfyn	- 29
— XV:	Slægtsforskninger paa Sydfyn .	- 31
— XVI:	Stammefaderen Gustav Calmer	- 31
— XVII:	Højbjerg Slægten	- 32
— XVIII:	Gustav Calmers Sønesøn i Køng Mølle.....	- 33
— XIX:	Niels Rasmussens to gifte Døtre af 2. Ægteskab	- 34

II. Del:

Kapitel I:	Drømme og Længsler efter Granlund	- 43
— II:	Gamle Familieportrætter	- 44
— III:	Gennem Dødsriget til de levendes Land.....	- 45
— IV:	Catrina Granlund, f. Olofdatters Slægt.....	- 47
— V:	Oversigt over Personerne i „Syvstjernen“	- 48
— VI:	De to yngste af „Syvstjernen“	- 49
— VII:	Garveren Ludvig Severus Granlund	- 51
— VIII:	„Syvstjernen“s første Ætlings førstefødte skriver	- 53
— IX:	Kan du binda tillsammans sjustjernornas band?	- 59
— X:	En Doktorfrue mindes sin Barnepige.....	- 60
— XI:	Jenny var ogsaa en svensk Nattergal.....	- 63
— XII:	Da den svenske Sangfugl fløj til Danmark	- 64
— XIII:	Det sværeste Kapitel at skrive i hele Bogen	- 64
— XIV:	I Sverige tultade Mors Nils omkring	- 68
— XV:	„Midsommersaga“	- 73

*Dette Eksempel af
„Midsommersaga“ har*

N° 343

Pris Kr. 5,00.

